

Vuosikertomus 2002

Turvaamme eläkkeet

Sisältö

Kannen kuva: Mika Launis, "Kirjekyyhky"

Visiomme mukaan

- *Huolehdimme työeläketurvasta.*
- *Kehitämme aktiivisesti työeläkejärjestelmää.*
- *Sijoitamme eläkevarat tuottavasti ja turvaavasti.*
- *Osaamisemme on korkeatasoista.*

- 3 Varma-Sampo lyhyesti
- 4 Toimitusjohtajan katsaus
- 6 Eläkeuudistus kannustaa työntekoon
- 8 Useita korkealaatuisia palvelukanavia – asiakas valitsee
- 12 Työhyvinvointi auttaa jaksamaan
- 14 Ulkomaantyön vakuuttamisen asiantuntija
- 15 Osaava henkilöstö on kilpailuvaltti
- 16 Yhteiskuntavastuu on joka-päiväistä toimintaa
- 20 Sijoitustuotot paranivat haastavissa olosuhteissa

24 Tilinpäätös

- 54 Hallinto
- 58 Neuvottelukunnat
- 60 Johto
- 61 Vuoden 2002 tapahtumia
- 62 Julkaisuja
- 63 Sanasto
- 64 Yhteystietoja

Toimintakatsaukset

– Hyvinvointi kasvaa laadukkaasta ja kilpailukykyisestä työstä, sen tuloksista ja osaamisesta. Avainkysymys on, miten saada ihmiset pysymään pidempään työelämässä, toteaa Paavo Pitkänen toimitusjohtajan katsauksessa sivuilla 4–5.

Lue lisää eläkeuudistuksesta sekä Varma-Sammon asiakaspalveluista, sijoitustoiminnasta, yhteiskuntavastuusta ja henkilöstöstä sivuilta 6–23.

Tilinpäätös

Vakuutusvalvontaviraston uusien säännösten mukaisesti tunnusluvut sisältyvät tilinpäätöksen liitetietoihin. Työeläkeyhtiön taloudellista tulosta tai asemaa arvioitaessa on verrattava sijoitustuottoja käyvin arvoin vastuvelan tuottovaatimukseen, liikekuluja vakuutusmaksuihin sisältyvään hoitokustannusosaan ja omalla vastuulla olevaa korvausmenoa vastaavaan vakuutusmaksutuloon.

Varsinainen yhtiökokous pidetään 10. huhtikuuta klo 15 alkaen yhtiön pääkonttorissa, osoitteessa Annankatu 18, Helsinki.

Tilinpäätös, sivut 24–53.

Sanasto

Mitä tarkoittaa toimintapääoma? Entä vastuvelka? Tunnusluvuissa esiintyy monia työeläkeyhtiöille ominaisia termejä, joille löytyy selitykset sanastosta. Sivu 63

Vuoden 2002 tapahtumia

Vuonna 2002 Varma-Sampo kertoi toiminnastaan 28 lehdistötiedotteessa. Kaikki tiedotteet julkaistaan verkko-osoitteessa www.varma-sampo.fi. Sivu 61

Julkaisuja

Varma-Sammon julkaisemat oppaat, esitteet ja lehdet löytyvät verkko-osoitteesta www.varma-sampo.fi, missä niitä voi lukea, tulostaa ja tilata. Sivu 62

Hallinto, neuvottelukunnat ja johto

Työmarkkinajärjestöt osallistuvat merkittävällä tavalla työeläkeyhtiöiden hallintoon. Puolet Varma-Sammon hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenistä on työnantajien ja palkansaajien keskusjärjestöjen ehdottamia henkilöitä. Yhteiskunnallista vuorovaikutusta edistävät myös Varma-Sammossa kokoontuvat kolme neuvottelukuntaa. Sivut 54–60

Varma-Sampo lyhyesti

Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo on Suomen suurin työeläkeyhtiö. Vuonna 2002 sen maksutulo oli 2,4 miljardia euroa ja se maksoi eläkkeinä 2,4 miljardia euroa. Yhtiön sijoitusten arvo oli vuoden 2002 lopussa 17,8 miljardia euroa. Varma-Sampo vastaa yli 700 000 henkilön työeläketurvasta ja tekee asiakaspalvelussaan yhteistyötä Ifin ja Henki-Sammon kanssa.

Varma-Sammon osakkaiden äänet jakautuvat yhtiökokouksessa seuraavasti:

- vakuutusnottajat noin 76 %
- vakuutetut noin 21 %
- Sampo-konserni (takuupääoman omistaja) noin 3 %

Tunnuslukuja

	2002	2001
Vakuutusmaksutulo, milj. €	2 406	2 404
Maksetut eläkkeet, milj. €	2 356	2 192
Vastuuvelka, milj. €	17 340	16 686
Toimintapääoma, milj. €	2 409	2 844
Toimintapääoma/vastuuvelka*, %	15,5	19,5
Toimintapääoma/vakavaraisuusraja	2,1	2,4
Sijoitukset, milj. €	17 820	17 151
Sijoitustuotot, milj. €	338	173
Sitoutuneen pääoman tuotto, %	1,9	1,0
Siirto asiakashyvityksiin, milj. €	26	42
Vakuutusnottajat 31.12.	62 000	62 000
Vakuutetut 31.12.	435 000	438 000
Eläkkeensaajat 31.12.	279 000	272 000
Emoyhtiön henkilöstö 31.12.	609	616

* vakavaraisuusasetuksen mukainen

Varma-Sampo-konserni 31.12.2002

Tytäryhtiöt

- Vasa-Sijoituskiinteistöt Oy (100 %)
- Osakevarma Oy (100 %)
- Tampereen Kiinteistö Invest Oy (99,6 %)
- Esy Oy (70 %)
- noin 260 kiinteistöyhtiötä

Osakkuusyhtiöt

- Octel Oy (50 %)
- Silta Oy (39,1 %)
- Ovenia Oy ¹⁾ (37,5 % ²⁾)
- noin 70 kiinteistöyhtiötä

¹⁾ ent. Kiinteistövarma Oy

²⁾ 10.1.2003 lukien

Toimitusjohtajan katsaus

Hyvinvointia työstä

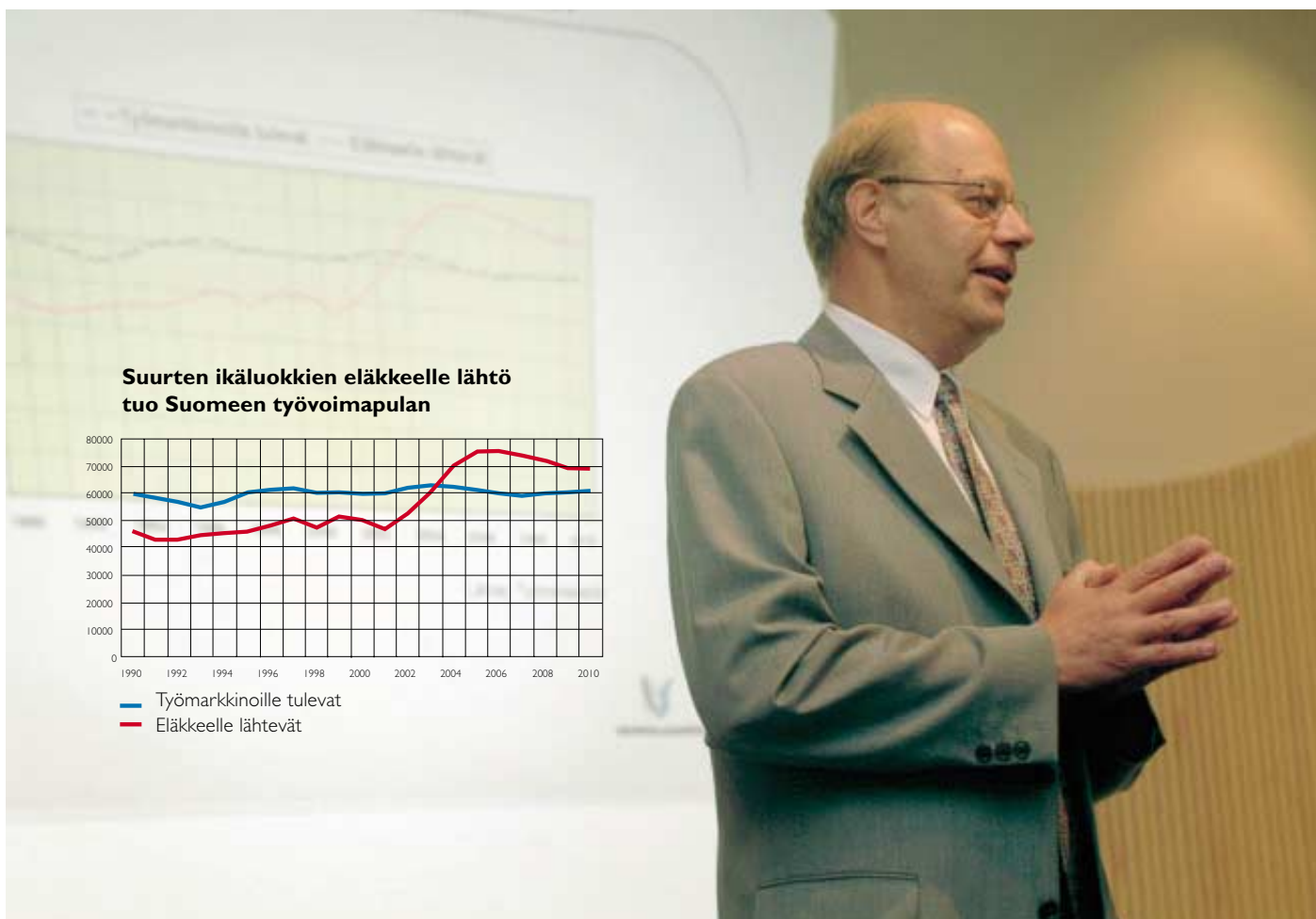
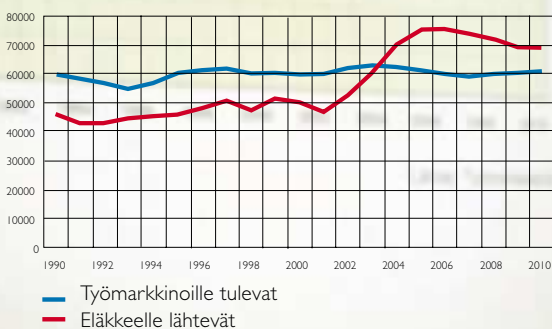
Suomen ikärakenteen muutos on tulossa uuteen vaiheeseen. Suuret ikäluokat täyttävät lähivuosina 60 vuotta ja siirtyvät asteittain pois työelämästä. Viime vuosikymmenten ajan työelämään on tullut vuosittain 10 000–15 000 henkilöä enemmän kuin on siirtynyt eläkkeelle. Jo vuonna 2005 tilanne on lähes päinvastainen. Vuonna 2030 työikäisiä 20–59-vuotiaita on noin 400 000 nykyistä vähemmän. Samaan aikaan yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa yli 600 000 henkilöllä.

Hyvinvointi kasvaa laadukkaasta ja kansainvälisesti kilpailukykyisestä työstä, sen tuloksista ja osaamisesta. Kansantalouden kasvu mahdollistaa uusien työpaikkojen luomisen ja työttömyyden alenemisen. Se taas edellyttää riittävää määrää osaavia ihmisiä. Avainkysymys on, miten voimme aikaistaa nykyistä työhöntuloikää ja myöhentää keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää.

Eläkkeellesiirtymisiän myöhentämistä on pohjustettu vuosia. Tavoitteena on huolehtia myös ikääntyvien ihmisten työmotivaatiosta, työkyvystä ja arvostuksesta siten, että sekä työntekijä että työnantaja kokevat pidempään työssä jatkamisen mielekkääksi ja hyödylliseksi. Varma-Sampo on panostanut työhyvinvointiin kehittämällä omaa Evita-palveluaan. Viime kädessä työn mielekkyys, osaaminen ja ammattitaito rakentuvat kuitenkin työpaikoilla. Myönteisiä tuloksia on saatu aikaan valtakunnallisella tasolla: 55–59-vuotiaat on ainoa ikäluokka, josta työssä olevien osuus on suurempi kuin 12 vuotta sitten.

Työn sisällön ja motivaation kehittämisen ohella tarvitaan taloudellisia kannustimia. Tämä on ollut perusteenä sille mittavalle työeläkeuudistukselle, josta työmarkkinajärjestöt tekivät yhteisen ehdotuksen syyskuussa 2002. Eduskunta hyväksyi kyseisen lainsäädännön helmikuussa 2003.

Suurten ikäluokkien eläkkeelle lähtö tuo Suomeen työvoimapulan

Eläkeuudistus palkitsee työssä jatkamista

Vuoden 2005 alussa voimaan tulevat eläkelakien muutokset palkitsevat työssä jatkamista entistä enemmän. Työntekijä voi päästä 63-vuotiaana ansaitsemalleen eläkkeelle, mutta työssä jatkaminen kasvattaa eläkettä vuosittain 4,5 prosenttia palkkasummasta. Tämä luo erittäin merkittävän taloudellisen kannustimen jatkaa työntekoa. Myös varhaiseläkejärjestelmiä karsitaan. Tavoitteena on hieman vähentää varhaiseläkkeelle siirtymisen houkuttelevuutta.

Toinen mittava ja kauaskantoinen uudistus liittyy elinajan pitenemisen vaikutuksiin. Työeläkejärjestelmän syntyessä 1960-luvun alussa 60-vuotiaan eliniänodote oli 13 vuotta. Nyt se on 17 vuotta, ja nousee noin vuoden vuosikymmenessä. On luonnollista, että tämä kasvattaa vastavasti eläkemenoa. Uudistus merkitsee sitä, että vuoden 2009 jälkeen alkavan eläkkeen määrä sovitetaan elinajan odotteen kasvuun. Näin syntyvän eläketason alenemisen voi korvata työskentelemällä vähän pidempään. Eläkevuodet pitenevät tästä huolimatta.

Haasteellinen sijoitusympäristö

Osakekurssit laskivat maailmalla jo kolmatta vuotta. Tähän on ollut syynä toisaalta epärealistisen korkea taso alkuvuonna 2000 ja toisaalta maailmantalouden hidas kasvu, joka on heikentänyt yritysten tuloksia ja talousnäkymiä. Pörssikurssit ovat useimmissa maissa laskeneet alle puoleen alkuvuoden 2000 tasosta.

Tämä on merkinnyt myös Varma-Sammossa sitä, että sijoitustuotot eivät ole yltäneet 1990-luvun lopun korkeille tasoille. Sijoitusstrategiamme avulla olemme varmistaneet riskinkantokykymme ja varautuneet myös huonoon kehitykseen. Näissä olosuhteissa vuoden 2002 sijoitustuotot – lähes kaksi prosenttia – ovat kohtuulliset. Pitkällä aikavälillä tämä ei kuitenkaan riitä.

Varma-Sammon vakavaraisuus on edelleen turvavalla tasolla ja toimintapääoma yli kaksinkertainen vakavaraisuusrajan verrattuna. Haaste on jälleen kerran vaikea ennustettavuus. Maailmanpolitiikassa ja -taloudessa on useita riskitekijöitä, jotka heijastuvat suoraan pääomamarkkinoille. Uskon kuitenkin, että yhtiömme turvaava riskinottopolitiikka ja tilanteen arviointikyky mahdollistavat tuottotason nousun 3–4 prosenttia yli inflaation pitkällä aikavälillä. Tämä tavoite saavutettiin vuosina 1998–2002.

Sama palkka – sama eläke

Työelämä on muuttunut. Lyhyet työsuhteet ovat yleistyneet eivätkä ole tyypillisiä vain joillekin toimialoille. Työpaikan vaihtaminen on osa luonnollista työuraa. Nykyinen järjestelmä on kohdellut eri tavoin henkilöitä, joilla on täsmälleen sama palkka ja työhistoria, työsuhteiden määrästä riippuen. Uusi eläkejärjestelmä on tältä osin tasavertainen.

Vaikka eläkeuudistus kasvattaa useimpien henkilöiden odotettavissa olevaa eläkettä, sen kokonaisvaikutus on eläkemenoa hillitsevä. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että uudistus pidentää työssäoloaikaa ja myöhentää eläkkeelle siirtymistä. Nykyisen lain mukaan arvioitiin työeläkemaksun nousevan nykyisestä 21,4 prosentista 29 prosenttiin palkoista vuoteen 2030 mennessä. Uuden lainsäädännön perusteella tehdyt arviot pudottavat tätä ennustetta kolme prosenttiyksikköä.

Samat haasteet koskevat lähes kaikkia Euroopan unionin jäsenmaita. Keskustelu on useimmissa maissa kuitenkin vasta käynnistymässä ja toimenpiteet näyttävät olevan hyvinkin kaukana. Suomen uudistus on saanut kansainvälistä tunnustusta ja muun muassa OECD:ltä pääsääntöisesti myönteisen ja kiittävän vastaanoton. Suomalaisen eläkejärjestelmän kehittämismekanismi on osoittanut toimivuutensa jälleen kerran.

Eläkehakemusten määrä kasvoi

Vuonna 2002 eläkepäättöksiä tehtiin 10 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Ikärakenteen muutos on selvästi nähtävissä. Tulevina vuosina meidän on edelleen huolehdittava siitä, että pystymme muuttuvissa olosuhteissa käsittelemään ja ratkaisemaan kasvavan määrän eläkehakemuksia. Samaan aikaan suunnitellaan ja toteutetaan mittavaa tietojärjestelmien uudistusta, jonka on oltava valmis, kun eläkeuudistus tulee voimaan vuonna 2005.

Vuosi on ollut työeläkejärjestelmän historiassa hyvin merkittävä. Se työllisti myös Varma-Sampoa, mutta konkreettinen työ on vielä monilta osin edessä. Tavoitteenamme on antaa hyvää ja laadukasta palvelua asiakkaillemme. Tätä työtä jatkamme myös tulevina vuosina.

Kiitän asiakkaitamme luottamuksesta ja henkilöstöä hyvästä työstä.

Paavo Pitkänen

Eläkeuudistus kannustaa työntekoon

Muutokset pääosin voimaan vuonna 2005

Yksityisalojen työeläkeuudistus tarjoaa kannustimia työssä jatkamiseen ja uutta valinnan vapautta vanhuuseläkkeelle jäämiseen. Jos eläkeuudistus innostaa suomalaisia jatkamaan työelämässä 2–3 vuotta nykyistä kauemmin, väestön ikääntymisestä johtuvat työeläkemaksujen korotuspaineet pysyvät kurissa.

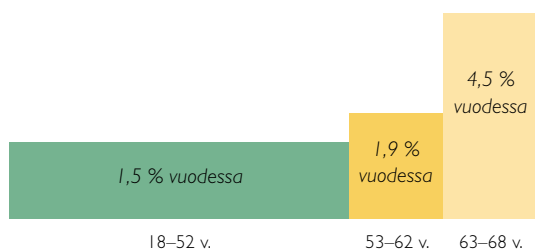
Eläke koko työuran palkoista

Vuoden 2005 alusta eläke lasketaan koko työuran palkoista. Eläke ei enää ole riippuvainen työuran jakautumisesta eri työsuhteisiin, vaan kaikki aikuisiällä tehty työ kartuttaa eläkettä ansaittujen palkkojen mukaan.

Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan niiden arvon säilyttämiseksi kertoimella, jossa palkkojen muutoksen osuus on 80 prosenttia ja hintojen muutoksen 20 prosenttia. Maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan vuosittain eläkeindeksillä, jossa palkkojen muutoksen osuus on 20 prosenttia ja hintojen muutoksen 80 prosenttia.

Uudistuksen myötä eläkettä alkaa karttua myös opiskelun ja alle 3-vuotiaan lapsen hoidon ajalta. Eläkettä karttuu muiltakin palkattomilta ajoilta, kuten esimerkiksi työttömyyden, sairausloman ja vuorotteluvapaan ajalta.

Eläkkeen uudet karttumaprosentit

Palkattomilta ajoilta karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa.

Työssä jatkaminen kannattaa

Eläkekarttuman porrastaminen kannustaa työssä jatkamiseen. Eläkettä voi kasvattaa merkittävästi jatkamalla työntekoa yli 63 ikävuoden, koska eläkettä karttuu 63 ja 68 ikävuoden välillä 4,5 prosenttia vuodessa.

Eläkekarttuman porrastus rahoitetaan osaksi korottamalla yli 53-vuotiaiden eläkemaksua 27 prosentilla.

Eläkettä alkaa karttua nykyistä aikaisemmin eli 18 vuoden iässä. Työnantajan vakuuttamisvelvollisuus nousee samaan 18 ikävuoteen nykyisestä 14 vuodesta.

Työeläkkeen määrää ei enää rajoiteta

Eläkeuudistuksen myötä luovutaan työeläkkeen määrän rajoittamisesta niin sanotulla yhteensovituksella.

Nykyisin työeläke voi olla korkeintaan 60 prosenttia työajan ansioista. Jos eläkettä ehtii karttua enemmän, yli menevä osuus leikataan.

Kun eläkettä ei enää leikata, työnteon jatkaminen – varsinkin yli 63-vuotiaana – nostaa eläkettä selvästi.

Joustavasti vanhuuseläkkeelle

Vuodesta 2005 lähtien yleistä eläkeikää ei enää ole, vaan ansaitulle vanhuuseläkkeelle voi siirtyä oman valinnan mukaan 63 ja 68 ikävuoden välillä.

63-vuotiaalla on mahdollisuus jäädä täydelle, siihen mennessä ansaitulle eläkkeelle. Toisaalta työssä jatkaminen kannattaa, koska viimeiset työvuodet tuovat huomattavan lisän eläkkeeseen.

Varhennetulle vanhuuseläkkeelle voi jäädä aikaisintaan 62 vuoden iässä. Eläkettä pienentää kuitenkin siihen tehtävä varhennusvähennys, joka on 0,6 prosenttia kutakin varhennettua kuukautta kohti ikävälillä 62–63.

Työkyvyttömyyseläkkeeseen muutoksia

Vuoden 2005 alussa uusiin työkyvyttömyyseläkkeisiin sisältyy aina niin sanottu tulevan ajan eläke – edellyttäen, että takana on jo jonkin verran työuraa.

Tulevan ajan eläke lasketaan työkyvyttömäksi tuloa edeltäneiden viiden kalenterivuoden ansioista.

Tulevan ajan eläke lasketaan työkyvyttömäksi tulosta 63 vuoden ikään saakka. Karttumaprosentti on:

- 1,5 prosenttia vuodessa 50 vuoden ikään saakka ja
- 1,3 prosenttia vuodessa 50 ja 63 ikävuoden välillä.

Koska oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen on poistunut vuonna 1944 ja sen jälkeen syntyneiltä, yli 60-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkeoikeuden arvioinnissa painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta, kun työura on pitkä ja työ on aiheuttanut rasittuneisuutta. Vuonna 1943 ja sitä ennen syntyneet voivat edelleen hakea yksilöllistä varhaiseläkettä.

Työttömyyseläke poistuu asteittain

Vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneillä ei enää ole oikeutta työttömyyseläkkeeseen. He voivat sen sijaan saada työttömyyspäivärahaa 65 vuoden ikään saakka. Työtön voi myös oman valintansa mukaan jäädä 62 vuoden iässä ansaitulle vanhuuseläkkeelle ilman varhennusvähennystä.

Työeläkevakuuttajat TELAn syyskuussa järjestämä neuvontapäivä keräsi Helsingin Sanomataloon runsaasti työeläkkeestään kiinnostuneita kansalaisia.

Vuonna 1949 ja aikaisemmin syntyneet säilyttävät oikeutensa työttömyyseläkkeeseen.

Nykyään vähintään 50 työntekijää työllistävät yritykset kustantavat osin tai kokonaan entisten työntekijöidensä työttömyyseläkkeet. Vaikka työttömyyseläke poistuu, työnantajan vastuu ikääntyneen työttömän toimeentulon kustantamisesta säilyy nykyisellään omavastuun siirtyessä työttömyysvakuutukseen.

Uudistus lisää työntekijän vaihtoehtoja

Tietosalalla työskentelevä Tarja Tieto täyttää 53 vuotta joulukuussa 2004. Näin eläkeuudistus alkaa tuntua:

- Kun eläkeuudistus astuu voimaan vuonna 2005, Tarja siirtyy korkeamman eläkekarttuman piiriin. Hänen 1,5 prosentin karttumansa nousee 1,9 prosentiksi.
- 1,9 prosentin eläkekarttuma jatkuu 10 vuoden ajan.
- 62-vuotiaana Tarja voi harkita varhennetulle eläkkeelle siirtymistä. Työssä jatkamiseen kannustaa kuitenkin eläkkeen kannustinkarttuma, 4,5 prosenttia vuodessa 63 vuoden iästä eteenpäin.
- Kun työstä pois jääminen alkaa tuntua houkuttelevimmalta vaihtoehdolta, Tarja voi itse valita vanhuuseläkkeelle siirtymisensä ajankohdan 63 ja 68 ikävuoden väliltä.

Elinaikakerroin hillitsee eläkemenojen kasvua

Suomalaisten elinikä on työeläkkeen 40-vuotisen historian aikana jatkuvasti kasvanut. Samalla eläkkeen maksamisaika on pidentynyt. Työeläkejärjestelmä vastaa tähän elinaikakertoimella, joka otetaan käyttöön vuonna 2009.

Jokaiselle ikäluokalle lasketaan 62 vuoden iässä elinaikakerroin, joka pienentää eläkettä, jos elinikä kasvaa. Kerroin tavallaan venyttää eläkettä vastaamaan pidempää maksuaikaa.

Elinaikakertoimen aiheuttaman pienennyksen voi korvata työskentelemällä pidempään.

Työeläkekuntoutus oikeudeksi

Eläkeuudistuksen tavoitteisiin liittyy läheisesti vuoden 2004 alussa voimaan tuleva kuntoutus uudistus. Kuntoutuksen ensisijaisuutta painotetaan jatkossa entisestään työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden.

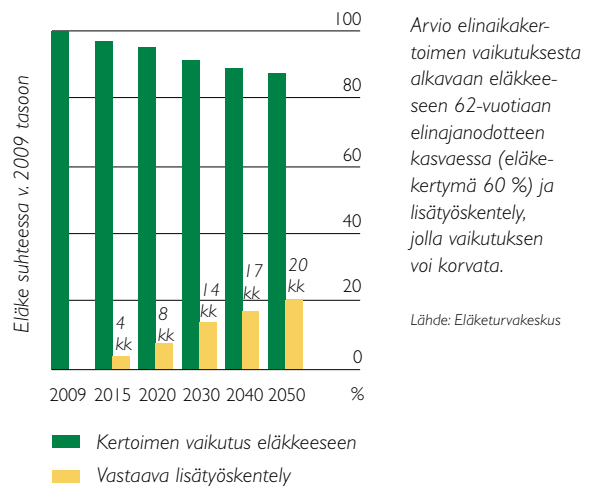
Nykyisin harkinnanvarainen työeläkekuntoutus muuttuu työntekijän oikeudeksi, jos hän on vaarassa joutua työkyvyttömäksi ja jos kuntoutuksen avulla voidaan vähentää työkyvyttömyyden uhkaa.

Työuran pidentyminen – monen tekijän summa

Sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat lähestyvät eläkeikää, joten lähivuosina nähdään, toteutuvatko eläkeuudistukselle asetetut tavoitteet.

Uudistuksen tarjoamat kannustimet eivät kuitenkaan yksin riitä. Työuran pidentyminen edellyttää myös, että työtä on tarjolla. Työelämää ja työoloja on kehitettävä parantamalla työn laatua ja työviihtyvyyttä, jotta työmotivaatio pysyisi korkealla ja suomalaiset haluaisivat jatkaa töissä nykyistä pidempään.

Elinaikakertoimen vaikutus eläkkeeseen

Useita korkealaatuisia palvelukanavia – asiakas valitsee

Yrittäjät ja pientyönantajat arvostavat vaivattomuutta

Valtaosa suomalaisista yrittäjistä sekä pienistä ja keskikokoisista työnantajista haluaa hoitaa lakisääteiset työeläkevakuutuksensa osana muun vakuutusturvansa hoitoa. Asiakas valitsee sen vakuutusyhtiöryhmän, jonka palveluverkoston kautta hän kokee saavansa asiat hoidettua sujuvasti, asiantuntevasti ja kilpailukykyiseen hintaan.

Varma-Sampo palvelee yrittäjiä ja pienyrityksiä yhteistyössä If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n kanssa. If-konsernilla on Pohjoismaiden vahinkovakuutusmarkkinoilla vahva 24 prosentin markkinaosuus. Suomessa yhtiöllä on 34 prosentin markkinaosuus.

Varma-Sampo tukee Ifin palveluverkostoa työeläkeosaamisen kehittämisessä ja asiakassuhteiden hoitamisessa vastaamalla työeläkevakuutusten puhelin- ja verkkopalvelusta sekä tarjoamalla asiantuntija-apua ja koulutusta.

Suuret ja kansainväliset yritykset painottavat monipuolisuutta

Suuret ja kansainväliset yritykset haluavat omia tarpeitaan vastaavan palvelutavan ja kokonaisuuden. Ne hoitavat työeläkeasioitaan useimmiten suoraan Varma-Sammon yhteysorganisaation kanssa, joka räätälöi palvelutavan ja palvelupaketin asiakasyrityksen tarpeiden mukaan.

Alan kattavin palvelukokonaisuus muodostuu perus- ja lisäpalveluista sekä välitetyistä palveluista.

Peruspalveluihin kuuluvat:

- asiakassuhteen hoitaminen sekä
- vakuutus- ja eläkepalvelut.

Suurasiakkaiden palvelupakettiin voidaan liittää muun muassa seuraavia lisäpalveluja:

- työhyvinvointiin liittyvää koulutusta, neuvontaa ja konsultointia
- ulkomailla työskentelyn sosiaaliturvaan liittyvää koulutusta, neuvontaa ja konsultointia
- kilpailukykyisiä rahoitusratkaisuja ja
- eläkeneuvontatilaisuuksia henkilöstölle.

Varma-Sammon yhteistyökumppanien tarjoamia lisäpalveluita ovat:

- yritysjohton lisäeläkeratkaisut
- lisäeläke- ja rahastopalvelut asiakasyritysten työntekijöille
- henkilöstöhallinnon ulkoistamispalvelut
- henkilöstörahasopalvelut ja
- eläkesäätiöiden hoitopalvelut.

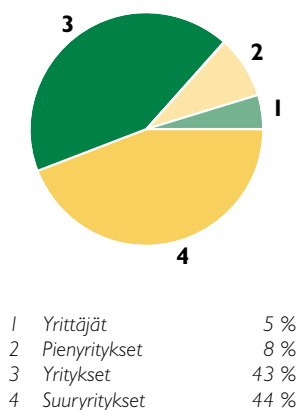
Markus Kaitila myy myös työeläkevakuutuksia Ifin Kluuvin yritysasiakaskonttorissa Helsingissä.

Esperi Oy:n toimitusjohtaja Pekka Ala-Jaakkola ja kehitysjohtaja Mervi Pulkkanen tapasivat yhteyspäällikkö Kirsti Keravuoren joulun alla.

Kutakin suurasiakasta palvelee nimetty yhteyspäällikkö, joka hoitaa asiakassuhdetta ja koordinoi perus- ja lisäpalvelut osaksi asiakkaalle tarjottavaa palvelukokonaisuutta.

Varma-Sammon vakuutusmaksutulo asiakasryhmittäin

Yhteensä 2,4 mrd €

Asiakkaat tyytyväisiä Varma-Sammon palveluihin

Suomen Gallup Observa Oy tutki Varma-Sammon suurasiaakkaiden asiakastytyytyväisyyttä syksyllä 2002. Tutkimusmenetelmänä käytettiin henkilökohtaisia haastatteluja 20 asiakasryityksessä. Tavoitteena oli saada asiakkaan arvio paitsi palvelun nykytasosta myös tulevaisuuden tarpeista ja odotuksista.

Asiakkaat antoivat Varma-Sammolle avoimesti palautetta. Yhtiö sai kiitettävää palautetta erityisesti yhteyspäällikköiden asiantuntemuksesta ja neuvottelutaidosta sekä eläkevakuuttamiseen liittyvien arkirutiinien joustavasta hoidosta.

Asiakkaan tyytyväisyys perustuu usein asioitiin tutun yhteyshenkilön kanssa. Kokenut yhteyshenkilö on perehtynyt asiakasryityksen toimintaan ja osaa antaa päteviä neuvoja.

Hollming toimii kolmella toimialalla

Raumalainen Hollming Oy on laajentunut laivanrakennus- telakasta monialayhtiöksi. Yhtiö perustettiin vuonna 1945 rakentamaan sotakorvauskuunareita.

Kansainvälinen Hollming toimii nykyisin kolmella toimialalla. Kylmäkalustetuotannosta vastaa Norpe Oy asiakkainaan elintarvikemyymälät. Konepajaryhmä koostuu neljästä yksiköstä: Auramarine Oy, Hollming Works Oy, Kankaanpää Works Oy ja Robotiikka Oy. Merikuljetuspalveluja tarjoava Crystal Pool Oy on markkinajohtaja Itämeren ja Pohjanmeren välisessä kemikaali liikenteessä.

–Menestymisen ja Suomessa olevien työpaikkojen turvaamisen ehtona on käyttää hyväksi Suomen ja suomalaisten parhaita puolia: yhteistyötä, joustavuutta ja järjestelykykyä, toimitusjohtaja Risto Salo sanoo. –Meidän on myös pidettävä huolta nuorista ja luotava uusia turvattuja työpaikkoja vaihtelevissakin taloudellisissa olosuhteissa.

Honkarakenne – perheyrityksestä markkinajohtajaksi

Honkarakenne Oyj:n toiminta alkoi yli 40 vuotta sitten Lieksassa, kun Saarelaisen viisi veljestä päättivät tehdä jotain uutta hirrestä. Ensimmäinen koneellisesti valmistettu pyöröhirsitalo valmistui vuonna 1962.

Tänään Honkarakenne on maailman johtava hirsitalovalmistaja. Se valmistaa yksilöllisiä hirsitaloja niin vapaa-ajan kuin ympärivuotiseenkin käyttöön.

–Olemme tehneet Varma-Sammon kanssa hyvää yhteistyötä jo vuosia. Olemme saaneet aikaan hyvät ja toimivat eläkejärjestelmät, joita on täydennetty yksilöllisin eläkevakuutuksin, toimitusjohtaja Mauri Saarelainen kertoo.

Lappset tarjoaa leikin iloa ja riemua

Rovaniemeläinen Lappset Group Oy suunnittelee ja valmistaa leikkivälineitä, muun muassa keinoja, kiipeilytelineitä ja karuselleja, lasten leikkipaikoille.

Toiminta-ajatuksena on luoda virikkeellinen ympäristö, joka tukee kaikenikäisten oppimista, liikunnallisuuden ja luovuuden kehittymistä. Lappset kehittää tuotteitaan jatkuvasti lasten kehitystä koskevien tutkimustulosten pohjalta.

–Panostamme tuotteiden kestävyteen, ympäristöystävällisyyteen ja turvallisuuteen, korostaa yrityksen perustaja ja hallituksen puheenjohtaja Antero Ilkäheimo.

Lappset vie leikkivälineitä kaikkiaan 40:een maahan. Viennin osuus liikevaihdosta on yli 70 prosenttia.

Eläkeneuvontaa puhelimesta, kasvokkain ja verkossa

Varma-Sampo haluaa tavoittaa eri-ikäisiä vakuutettuja työntekijöitä ja yrittäjiä. Palveluja suunnitellaan siksi ihmisen elämänkaaren pohjalta. Eläke-etuusneuvontaa tarjotaan suoraan ja työnantajan kautta. Käytännössä tavoitetaan kuitenkin pääasiassa yli 50-vuotiaita työntekijöitä.

Varma-Sampo tarjoaa tietoa eläke-eduista puhelimitse, suorassa asiakaspalvelussa ja verkossa. Asiakas voi itse valita, miten tietoa hankkii.

Suosituin palvelukanava on puhelin. Keskustelemalla eläkeasiantuntijan kanssa vakuutettu voi selvittää työeläkkeensä kertymistä tai eri eläkevaihtoehtoja oman elämäntilanteensa mukaisesti. Päätöksen tueksi lasketaan arviota työeläkkeen määrästä eri vaihtoehtoissa. Vuonna 2002 neuvontapalveluihin tuli 43 400 puhelua. Pyynnöstä tehtiin kaikkiaan 31 900 henkilökohtaista eläkearviota.

Henkilökohtaista eläkeneuvontaa on tarjolla yhtiön pääkonttorissa Helsingin keskustassa. Vuonna 2002 palvelupisteessä asioi 2 270 henkilöä.

Neuvontapalvelut lähettää joka vuosi eläkearvion tietyille ikäluokalle. Arvion saa kukin ikäluokka viiden vuoden välein 30 ikävuotta täytettyään. Lisätuvakuutetut saavat eläkearvion kerran vuodessa. Sen mukana vakuutettu saa kerran vuodessa ilmestyvän Eläkehorisontti-lehden, joka sisältää artikkeleja ja tietoa eläketurvasta.

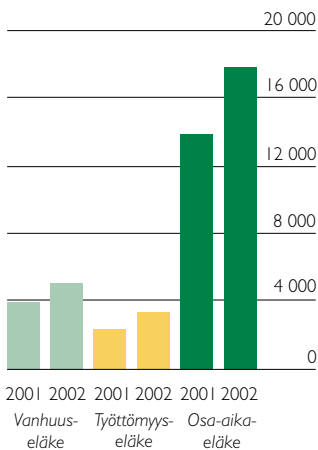
Eläkeuudistus, työhyvinvointi ja kuntoutus kiinnostavat

Neuvontapalvelut pitää työnantajien pyynnöstä eläkeinoja, joiden sisältö räätälöidään toivomusten mukaan. Lisäksi ympäri Suomea järjestetään alueellisia työeläkeiltoja, joihin kutsutaan paikallisten asiakasyritysten työntekijöitä. Vuonna 2002 tilaisuuksien teemoina olivat eläkeuudistus, työhyvinvointi ja kuntoutus.

Varma-Sammon julkaisemaan Toimeentuloturva-kirjaan on koottu yksiin kansiin tiedot sosiaaliturvaetuuksista. Tietoa eri eläke-etuuksista tarjoavat myös vuosittain ilmestyvät esitteet.

Varma-Sampo panostaa voimakkaasti vakuutettujen verkkopalvelun kehittämiseen. Joulukuussa 2002 avattiin uusi verkkopalvelu kaikille henkilökohtaisesta eläketurvastaan kiinnostuneille työeläkevakuutetuille.

Eräitä eläkelajeja koskevia asiakastiedusteluja 2001–2002

Katri Merikanto hoitaa Varma-Sammon vakuutusneuvottajien TEL- ja YEL-vakuutuksia puhelin- ja verkkopalveluissa. Tyypillinen soittaja haluaa muuttaa yrityksen ennakkopalkkasummaa, tilata todistuksia tai pyytää apua varma-sampo.fi-kansion käytössä, Katri kertoo.

Tutustu eläketurvaasi verkossa

varma-sampo.fi-vakuutettu on tarkoitettu kaikille eläketurvastaan kiinnostuneille työeläkevakuutetuille. Kaikki vakuutetut voivat tarkistaa henkilökohtaisen ansiotyöluettelonsa, laskea sen pohjalta arvion vanhuuseläkkeestään tai varhennetusta vanhuuseläkkeestään. Varma-Sammossa vakuutetut voivat lisäksi tilata arvioita muista eläkkeistä.

Palveluun pääsee tunnistautumalla sähköisellä henkilökortilla tai Kela-kortilla tai Nordean, Osuuspankin tai Sammon verkkotunnuksilla.

vakuutettu.varma-sampo.fi

Tavoitteena pitää työntekijät työelämässä

Varma-Sampo tukee työeläkekuntoutusta, jonka tavoitteena on auttaa työntekijää tai yrittäjää pysymään työelämässä tai palaamaan työhön.

Työeläkekuntoutus voi tulla kysymykseen, kun:

- sairaus heikentää hakijan työkykyä niin paljon, että voidaan puhua työkyvyttömyyseläkkeen uhkasta, tai henkilö on jo määräaikaisella kuntoutustuella,
- hakija on hankkinut ammattipätevyyden koulutuksen tai työn avulla ja
- hakija on ollut työssä noin viisi vuotta tai pitempään.

Työeläkekuntoutus voi käsittää esimerkiksi työkokeiluja, työhönvalmennusta tai ammatillista uudelleen koulutusta. Varma-Sampo voi myös kustantaa kuntoutustarpeen ja -mahdollisuuksien selvittelyyn liittyviä tutkimuksia.

Ohjaus, neuvonta ja konsultointi ovat oleellinen osa työeläkekuntoutusta:

- Kuntoutujaa neuvotaan sopivan kuntoutusohjelman suunnittelussa ja tuetaan ja ohjataan sen aikana.
- Asiakasryitysten työterveyshuollon ja henkilöstöhallinnon edustajien kanssa käydään vuoropuhelua työkyvyttömyyden uhkasta sekä erilaisten työpaikalla toteutettavien kuntoutusohjelmien suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista.
- Eri vaihtoehdoista keskustellaan muun muassa Kelan, työvoimatoimistojen, oppilaitosten ja yksityisten kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa.

Kuntoutujan työhön palaaminen tai työssä pysyminen sujuu sitä paremmin mitä varhaisemmassa vaiheessa toimenpiteitä päästään suunnittelemaan ja toteuttamaan:

- Kuntoutukseen eläkkeeltä siirtävistä palaa ansiotyöhön noin 30 prosenttia.
- Työelämästä kuntoutukseen siirtävistä palaa ansiotyöhön yli 60 prosenttia.

Varma-Sampo selvittää kuntoutujien tyytyväisyyttä yhtiön palveluun joka toinen vuosi. Vuonna 2002 tyytyväisiä oli yli 90 prosenttia vastaajista. Kuntoutujat arvostavat mahdollisuutta saada ammatillista kuntoutusta ja pysyä sen avulla työelämässä.

Eläkkeensaajien määrä kasvussa

Varma-Sampo maksoi 31.12.2002 eläkettä noin 279 000 eläkeläiselle. Yhtiö maksaa eläkkeitä yli 200 miljoonaa euroa kuukaudessa.

Eläkkeensaajia palvellaan puhelimitse, kirjeitse ja verkossa.

Työkokeilu helpottaa paluuta työelämään

Työkokeilu on työeläkeyhtiön tukema työeläkekuntoutuksen muoto – eräänlainen pehmeä lasku työelämään pitkän sairasloman jälkeen. Näin työntekijä voi palata töihin tekemällä aluksi lyhennettyä päivää kevennetyllä työmäärällä.

Työkokeilu kestää keskimäärin kolme kuukautta. Sille ajalle Varma-Sampo maksaa työntekijälle kuntoutusrahaa, joka vastaa määrältään työkyvyttömyyseläkettä korotettuna 33 prosentilla.

Puhelinpalvelusta vastaa yhteensä lähes 40 henkilöä. Näin varmistetaan tavoitettavuus. Ruotsinkielisiä asiakkaita palvellaan heidän äidinkielellään.

Verkkopalvelussa eläkkeensaaja voi selvittää muun muassa, minä päivinä eläke maksetaan tilille, miten eläkettä verotetaan ja miten paljon eläkkeellä ollessa voi tehdä ansiotyötä. Samalla hän voi tilata työeläkekortin, joka oikeuttaa alennuksiin muun muassa busseissa, junissa ja lentokoneissa. Verkossa voi tehdä myös osoitteenmuutoksen.

Eläkkeet ajallaan tileille

Työeläkkeet maksetaan jokaisen kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä, jolloin pankit ovat auki. Jos kuukauden ensimmäinen päivä on lauantai tai pyhäpäivä, eläke on nostettavissa vasta seuraavana arkipäivänä. Eläkelakien mukaan TEL- ja YEL-eläkkeet voidaan maksaa vain keran kalenterikuukaudessa, joten maksupäivää ei voida siirtää edellisen kuukauden puolelle.

Kukin eläkkeensaaja saa Varma-Sammosta kerran vuodessa kirjeen, jossa kerrotaan hänen eläkkeensä ja veron ennakonpidätyksen määrä sekä eläkkeiden maksupäivät seuraavana vuonna. Kirjeessä mainitaan myös kuluvana vuonna maksettujen eläkkeiden yhteismäärä ja pidätetyn veron määrä.

Eläkkeensaajien tyytyväisyyttä kirjallisen viestinnän onnistumiseen, eläkkeen maksamisen sujuvuuteen, puhelinpalvelun saatavuuteen ja laatuun kartoitetaan vuosittain. Asiakaspalvelu on vuodesta toiseen saanut erittäin hyvät arvostukset.

Työhyvinvointi auttaa jaksamaan

Painopisteenä ikääntyminen ja erilaisuuden johtaminen

Vuonna 2002 Evita-palveluissa panostettiin erityisesti ikääntyneiden työntekijöiden työssä jaksamista kartoittaviin selvityksiin ja pilottihankkeisiin. Tavoitteena on luoda pohjaa uusille tuotteille ja palveluille, joiden avulla asiakasyritykset voivat tulevaisuudessa yhä tehokkaammin tukea eri ikäisten työssä jaksamista. Näin voidaan käytännössä toteuttaa erilaisuuden johtamista.

Työ tekijäänsä kantaa

Evita-palvelut kartoitti keväällä tekijöitä, jotka tukevat 65-vuoden vanhuuseläkeikään saakka työskennelleiden työssä jaksamista. Selvitykseen osallistui yli 300 työntekijää. Sen perusteella työssä jaksamista tukevat tekijät voidaan jakaa työntekijän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, kuten hyvä terveys, vastuuntunto, työorientoituminen ja vahva elämäntilanne sekä työhön liittyviin tekijöihin, joita ovat arvostus, tasavertaisuus työyhteisössä ja hyvä työilmapiiri.

Selvityksen mukaan noin 40 prosentilla vastanneista oli halukkuutta jatkaa työelämässä jossain muodossa myös vanhuuseläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Mentorointi – käytännön apuväline yrityksille

Työhyvinvoinnin kehittäminen edellyttää sekä toimenpiteitä itse työyhteisössä että jokaisen yrityksessä työskentelevän omaa oivallusta työhyvinvoinnin merkityksestä ja omista keinoista vaikuttaa siihen. Kumpaakin osa-aluetta voidaan edistää Evita-mentoroinnin avulla.

Mentorointi rakentuu mentoriparien tapaamisista, joissa tutustutaan työhyvinvointiin vaikuttaviin osa-alueisiin keskustelemalla. Parien työskentelyn tueksi on koottu työkirja, joka johdattaa Evita-ympyrän eri osa-alueisiin.

Mentoriparit käyvät kahdeksassa kahden tunnin tapaamisessa läpi Evita-ympyrän osa-alueet ja tekevät yhteenedon omista oivalluksistaan. Lisäksi parit kokoavat palautetta ja ideoita työhyvinvoinnin kehittämiseksi omassa yksikössään tai koko organisaatiossa. Kehittämishdotukset käydään läpi johdon kanssa ohjelman päättyessä.

Asiakasyritysten henkilöstön kehittämistyöstä vastaaville on tehty Evita-mentorointia esittelevä suunnitteluviikko, josta voi etsiä omalle yritykselle sopivimman sovellusmuodon. Syksyllä järjestettiin kaksi Evita-mentoroinnin valmennuspäivää, joihin osallistui asiantuntijoita yhteensä 17 asiakasyrityksestä.

Evita-ympyrään on koottu työhyvinvoinnin kannalta keskeiset yrityksen toiminnan osa-alueet.

Seminaari asiakasyrityksille

Työeläkejärjestelmän 40-vuotisjuhlavuoden kunniaksi Varma-Sampo järjesti elokuussa työhyvinvointia käsittelevän seminaarin, joka kokosi noin 200 asiakasyritysten ja muiden sidosryhmien edustajaa.

Yhtiön toimitusjohtaja Paavo Pitkänen piti seminaarissa katsauksen työeläkelainsäädännön muutoksiin ja Varma-Sammon näkemyksiin työhyvinvoinnin edistämisestä. Projektijohtaja Tuulikki Petäjaniemi työministeriöstä kertoi jaksamisohjelman kuulumisia ja Nordkalk Oyj:n henkilöstöjohtaja Kari Vainio yhteistyössä Evita-palvelujen kanssa tehdyn ikäselvityksen tuloksista. Samalla julkaistiin Työ tekijäänsä kantaa -selvityksen tulokset sekä Evita-mentorointi-ohjelma.

Eltel Networks panostaa ikääntyneiden työhyvinvointiin

Eltel Networks Oy suunnittelee, rakentaa ja ylläpitää yhteiskunnalle elintärkeitä sähkö- ja televerkostoja. Yrityksen palveluksessa on arviolta 1 600 työntekijää, joista noin 920 työskentelee Suomessa.

Eltel Networksissä on kehitetty työhyvinvointia yhdessä Evita-palveluiden kanssa vuodesta 2001. Evita-arviointi toteutettiin tammikuussa 2002. Elokuussa pidettiin Evita-suunnittelupäivä, jonka avulla suunniteltiin eri kehittämissuunnitelupäiviä, jonka avulla suunniteltiin eri kehittämissuunnitelupäiviä, jonka avulla suunniteltiin eri kehittämissuunnitelupäiviä, jonka avulla suunniteltiin eri kehittämissuunnitelupäiviä.

Yksi kehittämissuunnitelupäiviä, jonka avulla suunniteltiin eri kehittämissuunnitelupäiviä, jonka avulla suunniteltiin eri kehittämissuunnitelupäiviä, jonka avulla suunniteltiin eri kehittämissuunnitelupäiviä.

–Visionamme on pitää työntekijät paremmissa kunnossa ja pidempään työssä. Samalla pyrimme siirtämään ikääntyneiden työntekijöiden osaamista nuoremmille entistä tehokkaammin, toteaa johtaja Pekka Salo.

Tällä hetkellä Eltelissä pohditaan keinoja päästä tavoitteeseen. Näitä ovat yrityskulttuurin muuttaminen, yhteistyön kehittäminen työterveyshuollon kanssa, työssä jaksamisen selvittäminen ja mentoroinnin kehittäminen.

Muuttuva työ motivoi kirjapainotyöntekijää

Evita-palvelut kartoitti vuonna 2002 tekijöitä, jotka tukevat 65-vuoden vanhuuseläkeikään saakka työskennelleiden työssä jaksamista. Selvitykseen osallistui myös eläkeläinen Yrjö Toppinen, jonka työura kirjapainoalalla kesti lähes 50 vuotta.

Työskenteleminen jatkuvasti muuttuvalla alalla piti Yrjö Toppisen motivoituneena ja pirteänä.

– Minulla oli onni tehdä työtä, josta pidin. Toisaalta työskentelin yhteisössä, jossa oli eri-ikäisiä ihmisiä – yksin kun ei pysty paljonkaan saamaan aikaan, Toppinen korostaa. Hän arvosti myös sitä, että työnantaja kannusti kouluttautumaan.

Yrjö Toppinen osallistui Evita-palveluiden selvitykseen, jossa kartoitettiin, mikä kannustaa jatkamaan työssä 65 ikävuoteen asti. Yrjö Toppisen työura kirjapainoalalla kesti lähes 50 vuotta.

Varma-Sampo kehittää kuntoutusta yhdessä asiakasyritysten kanssa

Työeläkekuntoutus on yksi keino pitää työntekijät pidempään mukana työelämässä. Se on ammatillista kuntoutusta, joka auttaa yritystä henkilöstön sairastamiseen ja työkykyyn liittyvien ongelmien hallinnassa. Työeläkekuntoutuksen avulla voidaan pitää kiinni osaavista työntekijöistä ja säästää eläkekustannuksia.

Työeläkeyhtiö voi kustantaa työntekijälle esimerkiksi työkokeiluja, työhönvalmennusta tai ammatillista uudelleen koulutusta.

Varma-Sampo kehittää kuntoutustoimintaansa peilaamalla omia toimintatapojaan asiakasyritysten odotuksiin. Vuonna 2002 käynnistyi kehityshanke, jonka tueksi selvitettiin asiakkaiden toiveita.

Kahdeksassa Varma-Sammon asiakasyrityksessä tehtiin ryhmähaastatteluja, joissa pohdittiin työkykyongelmien tunnistamista ja yrityksen keinoja toimia, kun näyttää siltä, että työntekijä ei terveyssyistä selviä nykyisessä työssään eläkeikään saakka. Lisäksi keskusteltiin työterveyshuollon, työeläkeyhtiön ja paikallisen kuntoutusverkoston rooleista sairastuneen työntekijän työhönpaluun tukemisessa.

Aineiston pohjalta Varma-Sampo kehittää uusia kuntoutuspalveluja sekä kehittää ja kirjaa asiakasyritysten kanssa hyviä kuntoutuskäytäntöjä.

Ulkomaantyön vakuuttamisen asiantuntija

Sosiaaliturvan taso vaihtelee maittain

Eri maiden sosiaaliturvajärjestelmät eroavat toisistaan huomattavasti muun muassa tasoltaan, rakenteeltaan ja rahoitukseltaan. Kun työntekijä siirtyy maasta toiseen, on otettava huomioon tiettyjä odotusaikoja ja etuuksien ulkomaille maksamista koskevia rajoituksia. Nämä on syytä selvittää jo etukäteen – yhdessä asiantuntijoiden kanssa.

Suomalainen eläke- ja muu sosiaaliturva kestää kansainvälisen vertailun – sen piirissä kannattaa yleensä pysyä niin pitkään kuin mahdollista. Varma-Sammon ulkomaanpalvelujen asiantuntijat neuvovat tässä. He selvittävät eri maiden sosiaaliturvajärjestelmät ja niitä yhteensovittavat sosiaaliturvasopimukset sekä muun muassa erilaiset rajoitukset ja odotusajat.

Tukenaan ulkomaanpalveluilla on laajat eri maiden sosiaaliturvan tiedostot sekä toimivat yhteydet kansainvälisiin tiedostoihin ja vakuutusyhtiöihin.

Suomi pärjää hyvin kansainvälisissä vertailuissa

Kun tarkastellaan ulkomaantyön sosiaaliturvaa, Suomen työeläkejärjestelmää verrataan muiden maiden vastaaviin järjestelmiin. Vertailut osoittavat, että maamme eläkejärjestelmän erillaisuus on myös sen vahvuus tulevina vuosina, kun eläkkeelle siirtävien määrä kasvaa.

UPM-Kymmenellä on pitkät perinteet ulkomaankomennuksissa

UPM-Kymmene Oyj on maailman johtavia paperiyhtiöitä. Yhtiön liiketoiminta keskittyy aikakauslehtipapereihin, sanomalehtipapereihin, hieno- ja erikoispapereihin, jalostusmateriaaleihin sekä puutuotteisiin. UPM-Kymmenen toiminta on hyvin kansainvälistä: sillä on tuotantolaitoksia 17 maassa ja kattava myynti- ja jakeluverkosto yli 170 maassa.

UPM-Kymmenellä on pitkät perinteet työntekijöiden lähettämässä töihin ulkomaille.

– Tällä hetkellä noin 170 työntekijäämme on ulkomaankomennuksella, kertoo henkilöstöpäällikkö Benita Öhman.

– Suurin osa heistä työskentelee Saksassa, Ranskassa, Iso-Britanniassa tai USA:ssa. Myös Kiinaan on nyt ensimmäistä kertaa lähetetty työntekijöitä.

Yhtiössä noudatetaan omaa ulkomaantyöskentelyn ohjetta eli Expatriate Policya.

– Olemme saaneet Varma-Sammon ulkomaanpalveluista apua ennen kaikkea vaikeisiin erityiskysymyksiin, kuten expatriaattien eläke- ja sosiaaliturvaan liittyviin ongelmiin.

Ennen ulkomaankomennukselle lähtemistä kannattaa tarkistaa, miten sosiaaliturvan käy.

Eläkejärjestelmien ja niiden rahoituksen kestävyyttä seurataan erityisen tarkasti Euroopan unionissa, sillä väestö vanhenee kaikissa EU-maissa. Seurannassa etsitään uudistuksia, joista muut maat voivat ottaa oppia. Uudistuva suomalainen eläkejärjestelmä kelpaa esimerkiksi, sillä se takaa riittävät ja tasa-arvoiset eläkkeet sekä kestävä eläkejärjestelmän myös tulevaisuudessa.

Kestävä ja tasa-arvoinen eläketurva

Tasa-arvo vaatimusta edistää erityisesti suomalainen kansaneläkejärjestelmä, joka on Pohjoismaiden ulkopuolella harvinaisen. Toinen tasa-arvoon liittyvä tekijä on työeläkejärjestelmän tarjoama yhtenäinen eläketurva. Koska Suomessa ei ole eläkkeen karttumista rajoittavaa ansiokattoa, vapaaehtoiset lisäeläkkeet eivät ole välttämättömiä.

Suomen eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys perustuu osittain siihen, että osa vuosittain kerättävistä vakuutusmaksuista rahastoidaan tulevia eläkkeitä varten.

Varma-Sampo panostaa erityisosaamiseen

Varma-Sampo panostaa jatkuvasti ulkomaantyöhön liittyvän sosiaaliturvan osaamiseen. Ajantasaisten tietojen lisäksi on erittäin tärkeää pystyä vertailemaan eri maiden sosiaaliturvaetuuksia.

Asiakasyritykset saavat Varma-Sammon ulkomaanpalveluista neuvonnan lisäksi laskelmia sosiaaliturvan tasosta ja kustannuksista erilaisissa käytännön tilanteissa. Myös lisävakuutusturvan ratkaisut löytyvät tarvittaessa.

Osaava henkilöstö on kilpailuvaltti

Laatu edesauttaa menestystä

Varma-Sampo linjaa toimintaansa muun muassa asettamalla organisaatiolle yhteisiä tavoitteita. Vuoden 2002 teema oli Laatu tehokkaasti. Tavoitteena oli kannustaa varmasampolaisia kiinnittämään huomiota kustannustehokkuuteen, nopeuteen ja virheettömyyteen. Painopistealueeksi nostettiin verkkopalvelujen kehittäminen ja tehokas hyödyntäminen niin asiakaskunnassa kuin talossa.

Laatuun panostetaan kaikessa toiminnassa. Vuonna 2002 otettiin käyttöön aiempaa haastavampi EFQM-kriteeristö (European Foundation for Quality Management), joka korvasi Suomen Lautupalkinnon kriteeristön. Sen avulla etsitään organisaatiosta ja sen toimintatavoista kehitettävää ja keinoja toiminnan kehittämiseksi.

Muutokset hallintaan

40-vuotiaaksi ehtinyt TEL-järjestelmä on vakiinnuttanut asemansa ja sitä kehitetään jatkuvasti. Vuonna 2002 sovittu työeläkeuudistus on mittava urakka henkilöstölle – sekä ajallisesti että määrällisesti. Vuoden 2003 teemaksi on muun muassa siksi valittu muutosten hallinta.

Rekrytoinnit haaste osaamisen kehittämiseksi

Rekrytoinnit ovat haaste osaamisen tehokkaalle ja joustavalle kehittämiseksi. Vuonna 2002 kehitettiin perehdytämishjelmaa ja luotiin malli uusien esimiesten kouluttamiseen.

Varma-Sammossa on pitkään tehty osaamiskartoituksia, ja yli puolella työntekijöistä on henkilökohtaiset osaamiskartat. Osaamiskartoitusta kehitetään edelleen keskittymällä oleellisiin osaamisalueisiin. Näin helpotetaan seurantaa ja hyödynnetään kehittämisessä tehokkaasti nykyistä henkilöstöohjausjärjestelmää.

Työn iloa – työhyvinvointi ratkaisee

Varma-Sammossa panostetaan voimakkaasti henkilöstön hyvinvointiin. Yhtiö on saanut henkilöstöltä hyvän arvosanan sisäisissä yrityskuvatutkimuksissa, joita teetetään säännöllisin väliajoin.

Varma-Sampo selviytyi viiden kärkeen Corporate Image Oy:n syksyllä 2002 julkistamassa tutkimuksessa, jossa verrattiin työtyytyväisyyttä 118 suomalaisessa yrityksessä. Tutkimuksessa yritykset luokiteltiin kokonaistyytyväisyyden ja sisäisen yrityskuvan perusteella. Tulos luo hyvän pohjan kehittää työhyvinvointia edelleen.

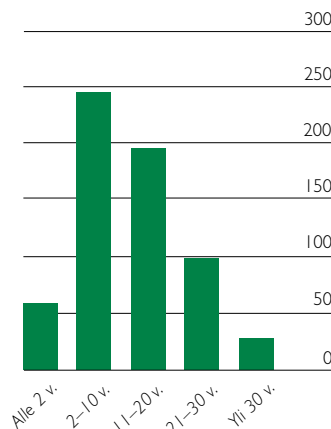
Varma-Sampo työnantajana 2002

- Varma-Sammon palveluksessa oli vuonna 2002 keskimäärin 615 henkilöä. Vuoden lopussa Varma-Sampo-konsernissa oli työssä vakinaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa 796 henkilöä.
- Osa-aikaisten työntekijöiden lukumäärä lisääntyi edelleen. Vuoden lopussa yhteensä 59 varmasampolaista teki osa-aikatyötä. Osa-aikatyötä tekevät ovat pääasiassa osittaisella hoitovapaalla tai osa-aikaeläkkeellä.
- Henkilöstöstä oli naisia 76 % ja miehiä 24 %. Suhteelliset osuudet säilyivät ennallaan.
- Henkilöstön keski-ikä oli vuoden lopussa 44 vuotta 11 kuukautta (2001: 44 v. 7 kk).

Minna Ahlfors (vas.), Terttu Saarinen, Seppo Malin, Aini Keskinen ja Kimmo Haavisto osallistuivat syksyllä 2002 yhteyspäällikköjen koulutukseen, jonka teemana oli asiakkuuksien johtaminen.

Henkilöstö palvelusvuosittain 2002

Yhteiskuntavastuu on jokapäiväistä toimintaa

Sosiaalista, taloudellista ja ekologista vastuuta

Yhteiskuntavastuu jakautuu sosiaaliseen, taloudelliseen ja ekologiseen vastuuseen. Varma-Sammolle yhteiskuntavastuu merkitsee ennen kaikkea vastuuta työeläke- ja sosiaaliturvan säilyttämisestä ja kehittämisestä. Vastuutaan yhtiö toteuttaa muun muassa henkilöstöpolitiikassa, sosiaalipolitiikassa, ympäristönsuojelussa ja elinkeinoelämän eri alueella.

Aktiivinen edelläkävijä sosiaalipolitiikassa

Varma-Sampo haluaa olla luotettava, vastuunsa tunteva sosiaalipoliittinen toimija. Tämä edellyttää laaja-alaista osaamista ja sosiaaliturvan kokonaisuuden hallintaa sekä kykyä ennakoita yhteiskunnallista kehitystä.

Hajautetussa työeläkejärjestelmässä osapuolten keskinäinen luottamus on toiminnan perusedellytys. Tämä edellyttää hyvää yhteistyötä yhtiön ja sen asiakkaiden kesken sekä välitöntä vuorovaikutusta yhteiskunnan eri sidosryhmien kanssa. Kyse on jokapäiväisestä toiminnasta.

Työeläkevakuuttamisen lakisääteisyys edellyttää, että lakeja sovelletaan samalla tavalla kaikissa eläkelaitoksissa. Yhteistyötä työeläkelakien täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien hoitamisessa koordinoi Eläketurvakeskus. Yhteistyöllä edistetään korkeatasoista asiakaspalvelua, vakuutetun oikeusturvaa sekä toiminnan lainmukaisuutta ja tehokkuutta.

Varma-Sammon tavoitteiden asettamista ohjaa asiakaskeskeisyys. Vuorovaikutus vakuutettujen, vakuutuksenottajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa ohjaa yhtiön toiminnan kehittämistä.

Hyvinvointia työpaikoille

Osaavan henkilöstön pitäminen mukana työelämässä on suuri haaste, sillä Suomen työmarkkinoilta poistuu lähi-vuosina paljon väkeä. Jotta työntekijä jaksaa jatkaa työelämässä, hänen on oltava riittävän terve ja hänen on voitava päivittää omaa osaamistaan.

Vaikka ensisijainen vastuu työhyvinvoinnin ylläpitämisestä ja edistämisestä on yrityksillä ja niiden työntekijöillä, Varma-Sampo pyrkii edistämään työntekijöiden ja yrittäjien työhyvinvointia yhdessä asiakasyritysten ja yrittäjäjärjestöjen kanssa.

Eläkeratkaisu koskee

pitkäaikaista toimeentuloa

Eläkeratkaisut tehdään huolellisesti työeläkelakien ja niiden soveltamisohjeiden ja -määräysten pohjalta. Harkintaa liittyy lähinnä työkyvyn alenemiseen perustuvien etujen, kuten työkyvyttömyyseläkkeiden myöntämiseen.

Varma-Sammon ratkaisutoiminta perustuu hyvän hallintotavan periaatteille ja säännöksille. Ratkaisut tehdään puolueettomasti ja siten, että oikeudellisesti samanlaisissa tapauksissa annetaan samanlaiset ratkaisut.

Hakemukset käsitellään oikein ja ajallaan. Varma-Sammossa seurataan muun muassa yhtiön antamien hylkäävien päätösten määrää ja niiden pysyvyyttä muutoksenhaakujärjestelmässä.

Kaikkiaan 79 prosenttia työkyvyttömyyseläkehakemuksista hyväksytään ensimmäisessä käsittelyssä.

Päätös perustellaan erityisen huolellisesti, jos eläkehakemus hylätään. Eläkkeenhakijalle kerrotaan, millä perustein ratkaisuun on päädytty. Näin hän voi päätellä, mitä seikkoja mahdollisessa valituksessa pitäisi tuoda esille ja mitä uusia selvityksiä kannattaisi hankkia.

Työkyvyttömyyseläkehakemuksen hylkääminen saattaa johtaa eläkkeenhakijan hankalaan sosiaaliseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Ennen lopullista ratkaisua Varma-Sampo selvittää hakijan kanssa työeläkekuntoutuksen mahdollisuuden.

Varma työnantaja

Työhyvinvoinnista huolehtiminen on osa jokapäiväistä toimintaa Varma-Sammossa. Yhtiöllä on oma työhyvinvoinnin edistämiseen tähtäävä ohjelma, joka korostaa jaksamisen, viihtymisen ja erityisesti osaamisen merkitystä päivittäisessä toiminnassa. Osaamisen kehittäminen lisää osaltaan työn hallinnan tunnetta, kohentaa työkykyä ja edistää jaksamista.

Osaamisen kehittäminen on keskeinen tavoite Varma-Sammossa, sillä toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Yhtiön on osattava tunnistaa, mitä osaamista tulevaisuudessa tarvitaan ja miten tuleviin haasteisiin pystytään vastaamaan. Myös olemassa olevaa osaamista ja hiljaista tietoa on pystyttävä hyödyntämään entistä tehokkaammin. Varma-Sammossa kiinnitetään erityistä huomiota ikääntyvien työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseen.

Varma-Sampo tukee Invalidiliiton toimintaa

Varma-Sampo, Sampo-konserni ja If Vahinkovakuutus Oy tekevät yhteistyötä Invalidiliitto ry:n kanssa. Yhtiöt ovat tukeneet liittoa muun muassa omavastuun keräämisessä Käpylän uuden kuntoutuskeskuksen rakentamiseen ja vammaisten elinolojen edistämiseksi. Vuonna 2002 valmistui uusi kuntoutuskeskus Helsingin Laaksoon.

Invalidiliitto edistää yhteiskunnan muuttumista sellaiseksi, jossa kaikilla on yhdenvertaiset toiminta- ja osallistumismahdollisuudet. Liitto edistää vammaisten ihmisten ihmisoikeuksia ja tuottaa heille palveluja.

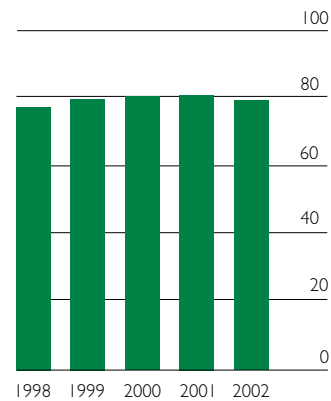
Invalidiliitto edistää henkilöstönsä työhyvinvointia yhdessä Varma-Sammon Evita-asiantuntijoiden kanssa. Liitossa on toteutettu useita kehityshankkeita, muun muassa Evita-arviointi.

– Työyhteisön kehittäminen on jatkuva prosessi. Meidän on jatkossa tarkoitus käynnistää uusia kehityshankkeita saamiemme tulosten perusteella, Invalidiliiton talousjohtaja Juha Kotikangas korostaa.

Huhtikuussa ilmestynyt vuoden 2002 henkilöstöraportti kertoo Varma-Sammon henkilöstöstä sanoin ja kuvin.

Hyväksytyt työkyvyttömyyseläkepäättökset, %

Yhteiskuntavastuu on jokapäiväistä toimintaa

Tuottavasti ja turvaavasti

Varma-Sammon perustehtävä on eläkkeiden turvaaminen. Yhtiön hallinnoimat eläkevarat on siksi sijoitettava tuottavasti ja turvaavasti. Potentiaalisten sijoituskohteiden yhteiskuntavastuuta voidaan arvioida vain, kun tämä perustavoite täyttyy.

Sijoitusten yhteiskuntavaikutuksia arvioidaan osana normaalia sijoitustoimintaa. Yhteiskuntavastuu huomioidaan käytännössä sijoituskohteiden aktiivisen valinnan ja omistajapolitiikan eli corporate governance-periaatteiden avulla.

Varma-Sampo otti ensimmäisenä työeläkeyhtiönä käyttöön eettiset periaatteet sijoitustoiminnassa.

Ne korostavat seuraavia asioita:

- Varma-Sampo sijoittaa tuottavasti ja turvaavasti.
- Varma-Sampo sijoittaa yhteiskunta- ja asiakasvastuunsa tuntien.

- Varma-Sampo pyrkii sijoittamaan vain sellaisiin yrityksiin, joiden toimintaperiaatteena on:
 - voimassa olevan lainsäädännön noudattaminen
 - ihmisarvojen kunnioittaminen
 - yhteiskunnallisen ja työolosuhteisiin liittyvän vastuun tunteminen ja
 - ympäristönsuojeluun liittyvien näkökohtien huomioon ottaminen.

Varma-Sammossa yhteiskuntavaikutuksia arvioidaan aktiivisesti, kun sijoitetaan pörssiosakkeisiin ja yrityslainoihin. Tavoitteena on löytää sijoituskohteet, jotka edustavat yhteiskuntavastuullisuudeltaan toimialan parasta käytäntöä.

Yhteiskuntavaikutusten arviointi koskee pääasiassa muita kuin suomalaisia ja pohjoismaisia yrityksiä, koska on katsottu, että Pohjoismaissa ympäristöä ja työoloja koskevat kysymykset on säännelty kattavasti lailla.

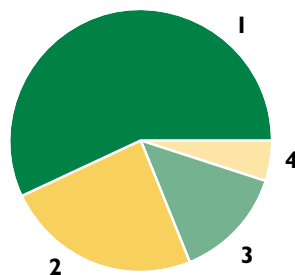
Miten yhteiskuntavastuu toteutuu osakesalkussa?

Varma-Sammossa selvitettiin kesällä 2002 yhtiön osakesalkun 101 ulkomaisen yrityksen yhteiskuntavastuullisuutta. Asiaa tiedusteltiin noin 400 yritykseltä, jotka kuuluivat Dow Jones STOXX 600 -indeksiin tai yhtiön osakesalkkuun. Kaikkiaan saatiin 115 vastausta.

Selvityksen mukaan:

- 62 yritystä kuului vähintään yhteen yhteiskuntavastuun indeksiin.
- 18 indeksiin kuulumatonta yritystä toimitti yhteiskuntavastuun raportin.
- 21 yritystä jätti vastaamatta tai vastausta pidettiin riittämättömänä.

Yhteiskuntavastuu Varma-Sammon osakesalkussa

1	Suomalaiset yritykset	57 %
2	Yhteiskuntavastuun indeksiin kuuluvat yritykset	24 %
3	Yhteiskuntavastuun raportin lähettäneet yritykset (ei suomalaiset, ei indeksissä)	14 %
4	Ei vastausta	5 %

Osakesijoitukset yhteensä 3,0 mrd €

Ympäristövastuullinen kiinteistösihoitaja

Varma-Sammon ympäristövastuu liittyy pääasiassa kiinteistösihoittamiseen: rakennuttamiseen ja kiinteistöjen hoitamiseen.

Varma-Sampo pyrkii rakennustoiminnassaan huomioimaan taloudelliset ja ympäristöseikat rakentamisvaiheesta rakennuksen purkamiseen saakka. Yhtiön omistamissa asuin-, liike- ja toimistorakennuksissa seurataan jatkuvasti sähkön-, lämmön- ja vedenkulutusta.

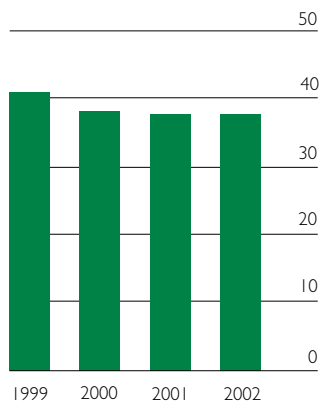
Varma-Sammon toimitilakiinteistöt ovat mukana Ovenia Oy:n vuonna 2000 allekirjoittamassa kiinteistö- ja rakennusalan energiansäästösopimuksessa. Sen tavoitteena on vähentää kiinteistöjen lämmönkulutusta 10 prosenttia vuoteen 2005 mennessä ja 15 prosenttia vuoteen 2010 mennessä sekä pysäyttää sähkönkulutuksen nousu ja kääntää se laskuun vuoteen 2005 mennessä. Noin 8–10 yhtiön kiinteistöissä tehdään vuosittain sopimuksen mukainen katselmus. Tavoitteena on, että kaikki toimitilakiinteistöt arvioidaan vuoden 2005 loppuun mennessä.

Ympäristövastuu Varma-Sammon omissa tiloissa

Varma-Sampo toimii kolmessa kiinteistöissä Helsingin keskustassa. Kaikissa niistä kerätään ja lajitellaan jätteet. Yhtiön kaluste- ja tarviketoimittajat täyttävät ISO 14001 ja laatu 9002 -normin vaatimukset. Ulkoisten palveluntoimittajien toiminnassa kiinnitetään huomiota ympäristöystävällisyyteen.

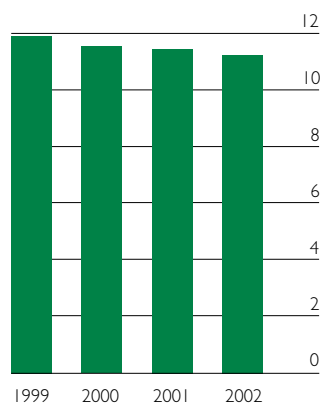
Varma-Sammon kiinteistöjen* lämmönkulutus
kWh/m³/v.

Normaali vaihteluväli 34–57 kWh/m³/v.

* kulutusseurannassa olevat

Varma-Sammon kiinteistöjen* sähkönkulutus
kWh/m³/v.

* kulutusseurannassa olevat

Sijoitustuotot paranivat haastavissa olosuhteissa

Osakesalkkua kevennettiin

Varma-Sammon sijoitusomaisuus jaetaan operatiivisesti neljään omaisuusluokkaan:

- korkosijoitukset
- osakesijoitukset
- kiinteistösijoitukset ja
- vaihtoehtoiset sijoitukset.

Vuonna 2002 korkosijoitusten osuus kasvoi ja osakesijoitusten osuus pieneni etupäässä osakekursien laskun seurauksena. Kiinteistösijoitusten ja vaihtoehtoisten sijoitusten eli muun muassa pääomasijoitusten ja niin sanottujen hedge fund -sijoitusten osuutta kasvatettiin, mutta muutokset olivat kokonaisuuden kannalta vähäisiä.

Sijoitusomaisuus on hajautettu tehokkaasti sekä maantieteellisesti että sijoituskohteittain, jotta riskikeskittymät eivät vaaranna eläkkeiden turvaavuutta.

Sijoitustuotot 1,9 prosenttia

Varma-Sammon sijoitustuotot olivat vuonna 2002 1,9 prosenttia, kun tuotto edellisvuonna oli yksi prosentti. Tuotto on alhainen eikä se vastaa vastuuvälille laskettavaa korkoa, joten yhtiön vakavaraisuus heikkeni. Tuotto ei myöskään vastaa pitkän aikavälin kolmen prosentin reaalityttö-odotusta. Kuitenkin vain harvat eläkerahastot maailmassa ylsivät positiiviseen tuottoon, koska osakemarkkinoiden kehitys oli heikko. Tätä taustaa vasten kokonaisuutta voidaan pitää kohtuullisena.

Loppuvuonna 2002 vakavaraisuuden heikentyminen rajoitti osittain yhtiön mahdollisuuksia muuttaa omaisuuslajien suhteellisia painoarvoja sijoitussalkussa. Tämä johtui pääasiassa Varma-Sammon käyttöön ottamasta riskipuskurimekaniikasta, jolla varmistetaan yhtiön vakavaraisuus kaikissa markkinatilanteissa.

Sijoitusstrategiaa tarkistettiin

Varma-Sammon sijoitustoiminnan strategiaan kirjattuja nimellisiä tuotto-odotuksia tarkistettiin jo vuosia laskeeneen korkotason sekä alentuneiden inflaatio-odotusten takia. Muutokset näkyvät selkeimmin osakkeiden pitkän aikavälin riskilisässä. Osakesijoituksilta odotetaan nyt pitkällä aikavälillä kolme prosenttiyksikköä korkosijoituksia korkeampaa tuottoa, kun riskilisiä aiemmin oli viisi prosenttiyksikköä. Sijoitusten inflaatiolla korjattu pitkän tähtäimen reaalityttö-odotus sen sijaan säilyi kolmen prosentin suuruisena.

Suomen suurin sijoittaja

● Varma-Sampo on sen haltuun uskotulla 17,8 miljardin euron sijoitusomaisuudella Suomen suurin sijoittaja. Yhtiö on merkittävä toimija pääomamarkkinoilla ja iso kiinteistösijoittaja.

● Varma-Sampo on pitkäjänteinen sijoittaja. Yhtiön sijoitustoiminnan tarkoituksena on kartuttaa eläkemaksuina tulleita varoja nykyisten ja tulevien eläkkeiden maksamista varten.

● Varma-Sammon sijoitustoiminnan pääperiaatteet ovat tuottavuus ja turvaavuus. Sijoituksille tavoitellaan parasta mahdollista tuottoa valitulla riskitasolla. Riskien pienentämiseksi sijoitussalkkua hajautetaan tehokkaasti.

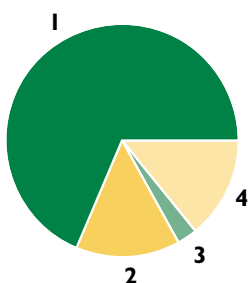
● Varma-Sampo on vastuullinen sijoittaja. Yhtiön omistajapolitiikka tähtää yhtiön omistusten arvon pitkäjänteiseen kasvattamiseen. Tavoitteena on kannustaa niitä yhtiöitä, joiden osakkeita Varma-Sampo omistaa, hyvään hallintotapaan.

Varma-Sammon omistajapolitiikan pääperiaatteet

Varma-Sammon omistajapolitiikka on kirjattu yhtiön corporate governance -periaatteisiin:

- Sijoituskohteeksi valitun yhtiön toiminnan tavoitteena on oltava lisäarvon tuottaminen.
- Osakkeenomistajana Varma-Sampo käyttää äänioikeuttaan aktiivisesti.
- Hallituksen jäsenten valinnassa tulee pyrkiä asiantuntemukseen ja riippumattomuuteen.
- Sijoituskohteena olevan yrityksen toiminnan on oltava mahdollisimman läpinäkyvää ulkopuolisille sijoittajille.

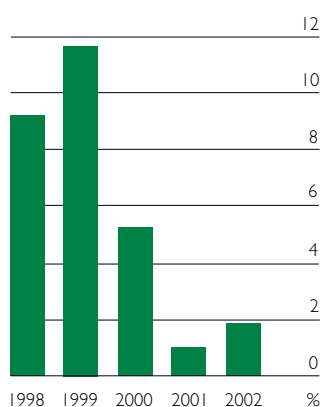
Sijoitusomaisuus 31.12.2002

1	Korkosijoitukset	69 %
2	Osakesijoitukset	14 %
3	Vaihtoehtoiset sijoitukset	3 %
4	Kiinteistösijoitukset	14 %

Yhteensä 17,8 mrd €

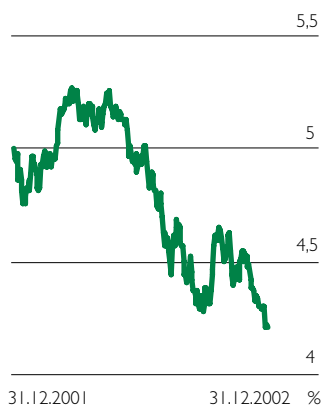
Sijoitustuotot 1998–2002

Keskituotto 5,8 %

10 vuoden koron kehitys 2002

Saksan valtion 10 vuoden joukkovelkakirjalainat

Talouden tila heijastui korkotuottoihin

Heikko taloudellinen kehitys ja vaihteat talouskasvuodotukset heijastuivat korkotasoon sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa. Pitkien korkojen lasku nosti Varma-Sammon korkosalkun tuottoa selvästi. Näin ollen joukkovelkakirjalainojen tuotto oli vallitsevaan korkotasoon verrattuna korkea. Lyhyet markkinakorot laskivat ennätysalhaiselle tasolle.

Yrityslainat tuottivat korkomarkkinoilla prosenttiosuuden verran valtionlainoja vähemmän. Yrityslainamarkkinoilla luottotappiot nousivat historiallisiin huippuihinsa muutamien suurten yhtiöiden konkurssien seurauksena. Yritykset investoivat aiempaa vähemmän, mikä näkyi uusien yrityslainojen tarjonnan laskuna. Varma-Sammon joukkovelkakirjalainoissa yrityssektorin osuus oli reilu kolmannes.

TEL- ja sijoituslainojen kysyntä oli laimeaa koko vuoden. Valtaosa lainojen vakuuksista oli pankkitakauksia ja luottovakuutuksia.

Suurimmat korkosijoitukset 31.12.2002

Liikkeellelaskija	Milj. €	Nimellisarvo, milj. €	Korkosijoitukset, %
Italia	1 186,9	1 100,0	11
Ranska	928,5	850,0	9
Saksa	767,8	725,0	7
Espanja	638,2	580,0	6
Belgia	628,3	580,0	6
Yhteensä	4 149,7	3 835,0	39

Korkosijoitukset yhteensä 12,3 mrd €

Sijoitustuotot paranivat haastavissa olosuhteissa

Osakemarkkinoilla kolmas laskuvuosi

Osakemarkkinoiden kehitystä kuvaavat indeksit laskivat vuoden 2002 aikana reippaasti jo kolmatta peräkkäistä vuotta. Varma-Sammon osakesijoitusten arvo laski viidenneksen, kun Euroopan osakemarkkinat laskivat selvästi rajummin.

Merkittävin uusi sijoitus toteutettiin ostamalla 10 prosenttia If Vahinkovakuutus Oy:stä. Osakesalkku on monipuolisesti hajautettu lukuun ottamatta rahoitussektoria, jolla suurin osa varoista on sijoitettu Sampo ja Ifiin.

Osakesijoituksista alle 10 prosenttia hoidetaan ulkopuolisten varainhoitajien kautta. Valtaosaa ulkopuolisille uskotuista varoista hallinnoi Sampo Rahastoyhtiö Oy.

Viisi suurinta suoraa osakesijoitusta 31.12.2002

	Milj. €	Omistusosuus*, %	Ääniosuus*, %
Sampo Oyj	324,9	8,1	8,0
If Skadeförsäkring Holding AB	185,0	10,1	10,5
Stora Enso Oyj	91,5	1,0	3,5
Nokia Oyj	87,9	0,1	0,1
UPM-Kymmene Oyj	77,1	1,0	1,0

* Omistus ja ääniosuus ko. yhtiössä

Osakesijoitukset yhteensä 3,0 mrd €

Varma-Sammossa noudatetaan yhtiön hallituksen hyväksymää sisäpiiriohjetta, joka kattaa Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton antaman suosituksen.

Sanastoa

● Corporate governance

Yrityksen johtamis- ja valvontajärjestelmät; yritystoiminnan organisointi siten, että eri sidosryhmien edut otetaan huomioon.

● Hedge fund

Yleisnimitys sijoitusrahastoille, jotka tavoittelevat positivistä tuottoa kaikissa markkinaolosuhteissa. Tämä niin sanottu absoluuttinen tuotto perustuu hyvin aktiiviseen sijoituspolitiikkaan. Hedge fund voi sijoittaa niin pörssi-yhtiöiden kuin pörssissä noteeraamattomienkin yhtiöiden osakkeisiin, erilaisiin korkokohteisiin ja johdannaisiin.

● Riskipuskurimekaniikka

Riskipuskurimekaniikka määrittelee sijoitusten korkeimman mahdollisen riskitason. Riskipuskurilla tarkoitetaan määrää, jolla toimintapääoma ylittää Vakuutusvalvontaviraston sille asettamat rajat mahdollisessa markkinahäiriötilanteessa. Enimmäisriskitaso on määritelty siten, että yhtiö on toimintakykyinen suurtenkin markkinahäiriöiden jälkeen.

● Vakavaraisuus eli toimintapääoma

Työeläkeyhtiön nettovarallisuus, joka saadaan vähentämällä yhtiön käyvin arvoin arvostetuista varoista velat. Lue tarkemmin sanastosta, s. 63.

● Vastuovelka Katso sanasto, s. 63.

Sijoituskiinteistöjen tuotot nousivat

Vapaiden toimitilojen määrä lisääntyi kiinteistömarkkinoilla, ja varsinkin toimistotilojen vuokrataso kääntyi laskuun. Varma-Sampo pystyi kuitenkin nostamaan sijoituskiinteistöjensä tuottoa.

Vuoden 2002 aikana Tampereen Kiinteistö Invest Oy siirtyi käytännössä kokonaan Varma-Sammon hallintaan. Yhtiö on merkittävä kiinteistösijoittaja Tampereella ja Finlaysonin alueen suurin omistaja.

Varma-Sampo tehosti kiinteistösijoitustensa hallinnointia ulkoistamalla vuokraus- ja rakennuttamistoimintoja osakkuusyhtiönsä Oveniaan. Lisäksi Ovenia Oy:n omistus

laajentui, kun uudeksi osakkaaksi tuli Kapiteeli Oy.

Vaihtoehtoiset sijoitukset etupäässä pääomarahastoja

Vaihtoehtoisiksi sijoituksiksi luokitellaan pääasiassa sijoitukset pääomarahastoihin ja muut erityisehdoin tehdyt sijoitukset. Ensimmäinen niin sanottu hedge fund -sijoitus tehtiin lokakuussa 50 miljoonan dollarin suuruisena.

Sijoitussitoumukset pääomarahastoihin olivat yli 300 miljoonaa euroa. Pääomarahastot tuottivat selvästi osakemarkkinoita paremmin.

Suurimmat kiinteistösijoituskohteet 31.12.2002

Käypä arvo	Milj. €	Osuus kiinteistösijoituksista, %
Vasa-Sijoituskiinteistöt Oy	242	9,7
Kymijoen voimalaitokset ja Draco Oy	135	5,4
Koy Hämeentie 135, Helsinki	113	4,5
Tampereen Kiinteistö Invest Oy, Tampere	97	3,9
Varma-Sammon toimitilat (Annankatu 18, Bulevardi 7, Lönnrotinkatu 12, Helsinki)	96	3,8
Yhteensä	683	27,3

Kiinteistösijoitukset yhteensä 2,5 mrd €

Tampereen keskustassa sijaitseva Finlaysonin alue on kulttuurihistoriallisesti arvokas kaupunkikeskus.

Ovenia Oy – Suomen suurin kiinteistöpalveluyhtiö

Ovenia Oy (entinen Kiinteistövarma Oy) tarjoaa kiinteistöjen vuokraukseen, ylläpitoon, rakennuttamiseen ja kiinteistöhallintoon liittyviä palveluita pääasiassa omistajilleen – Varma-Sammolle, Kapiteelille, Sammolle, Henki-Sammolle ja Kalevalle.

– Olemme Suomen suurin kiinteistöpalveluyhtiö, toimitusjohtaja Aki Puska kertoo. Ovenia hoitaa 4,5 miljardin euron kiinteistöomaisuutta, ja sen vuosihanquinat ovat noin 120 miljoonaa euroa.

Ovenia edustaa kiinteistöjen omistajia vuokralaisiin päin ja tarkastelee asioita pitkäaikaissijoittajan silmin.

– Kiinteistöjen arvon säilyminen ja asiakastytyväisyydestä huolehtiminen on meille tärkeää.

Sisältö

- 25 Toimintakertomus vuodelta 2002
- 31 Tuloslaskelma
- 32 Tase
- 34 Rahoituslaskelma
- 35 Liitetiedot
- 52 Tuloksen käsittely
- 53 Tilintarkastuskertomus ja hallintoneuvoston lausunto

Virallinen tilinpäätös

on nähtävissä Varma-Sammon pääkonttorissa, osoitteessa Annankatu 18, 00120 Helsinki.

Tilinpäätös on laadittu seuraavien säädösten mukaisesti:

- laki työeläkevakuutusyhtiöistä
- vakuutusyhtiölaki
- kirjanpito- ja osakeyhtiölaki
- sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä sekä
- sosiaali- ja terveysministeriön ja vakuutusvalvontaviraston määräykset ja ohjeet.

Varsinainen yhtiökokous

pidetään 10.4.2003 klo 15 alkaen yhtiön pääkonttorissa, osoitteessa Annankatu 18, 00120 Helsinki.

Taloudellinen toimintaympäristö

Kansainvälinen taloustilanne elpyi vuoden 2002 alkupuoliskolla, mutta loppuvuonna näkymät heikentyivät jälleen maailmanpoliittisten riskien voimistuessa. Maailmantalouden kasvu hidastui ja yleinen epävarmuus jatkui. Suomen talouskasvu jäi noin 1,5 prosenttiin. Heikosta suhdanteesta huolimatta Suomen viennin ja teollisuustuotannon määrä kasvoi, ja investoinnit ja työllisyysaste pysyivät suunnilleen edellisen vuoden tasolla.

Yhdysvaltojen ja Euroopan keskuspankit kevensivät vuoden aikana rahapolitiikkaa edelleen. Sekä nimelliset että reaalkorot pysyivät hyvin alhaisella tasolla. Osakemarkkinoilla kursien lasku ja heilahtelut jatkuivat voimakkaana jo kolmatta vuotta perättäin. Maailmanlaajuisesti kaikkien toimialojen osakeindeksit olivat negatiivisia. Pitkäaikaisten joukkovelkakirjalainojen korot päättyivät alkuvuoden nousun jälkeen selvästi alle vuoden alun tason.

Kansainvälisten eläkerahastojen arvot ovat supistuneet voimakkaasti viime vuosina. Tämä on varsinkin Yhdysvalloissa nostanut yritysten eläkekustannuksia ja heikentänyt eläkkeensaajien asemaa. Suomen työeläkejärjestelmä on säilynyt vakaaraisena sekä rakenteensa että sijoitustensa kansainvälistä alhaisemman osakepainon ansiosta.

Suuri työeläkeuudistus

Maamme väestö ikääntyy ja työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat työmarkkinoilta poistuvia pienempiä. Suomen kansantalouden pitkän aikavälin työvoimatarpeen ja eläkemenojen kohtuullisena pitämisen kannalta on välttämätöntä edistää työssäkäynnin jatkamista ja nostaa keskimääräistä eläkkeelle siirtymisikää. Työmarkkinajärjestöjen keskinäisiin sopimuksiin perustuva työeläkeuudistus on suurin sitten työeläkejärjestelmän synnyn 40 vuotta sitten. Uudistuksen tavoitteena on muun muassa sopeuttaa järjestelmä vastaamaan muuttuneita työolosuhteita ja eliniän pitenemistä mm. siten, että eläkkeen määrä on riippumaton työsuhdehistoriasta, tukea ja palkita niin työssä jatkamista kuin jaksamista sekä myöhen-tää keskimääräistä eläkkeelle jäämisikää. Hallituksen esityksessä on todettu myös, että yksityisalojen palkansaajien eläkelait on tarkoitus yhdistää.

Yksilöllinen varhaiseläke poistuu vuoden 1943 jälkeen syntyneiltä. Vuonna 1947 tai sen jäl-

keen syntyneiden osalta osa-aika-eläkkeen ikäraja palasi vuoden 2003 alussa 58 vuoteen ja osa-aika-eläkkeen jälkeen myönnettävä vanhuuseläke pienenee. Nykyinen työttömyyseläkeoikeus säilyy ennen vuotta 1950 syntyneillä.

Eduskunnan käsiteltävänä olevien lainmuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2005. Lakiesityksen mukaan työeläkkeen määrään vaikuttavat kaikki työhistorian ansiot työsuhteiden pituudesta riippumatta. Eläkkeen karttuminen alkaa 18-vuotiaana 1,5 prosentin suuruisena, nousee 53 ikävuodesta 1,9 prosenttiin ja 63 ikävuodesta 4,5 prosenttiin. Eläkettä karttuu 68 ikävuoteen saakka. Työntekijät ja yrittäjät osallistuvat 53 ikävuodesta lukien parantuvan eläketurvansa kustantamiseen nykyistä suuremmalla työeläkemaksulla. Edelleen hallituksen esityksen mukaan eläkettä laskettaessa aikaisempien vuosien palkkoja tarkistetaan kertoimella, jossa palkkamuu-tosten painoarvo on 80 prosenttia ja elinkustannusten muutosten 20 prosenttia. Kaikkia maksussa olevia työeläkkeitä tarkistetaan puolestaan indeksillä, jossa palkkojen osuus on 20 prosenttia ja hintojen osuus 80 prosenttia.

Palkattomilta jaksoilta kertyvä eläke on tarkoitus laskea muiden ansiosidonnaisten etuuksien perusteena olevista ansioista, ja valtion varoista karttuu etuutta opiskeluajalta sekä alle 3-vuotiaita lapsia hoitaville vanhemmille.

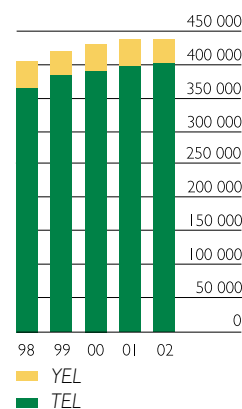
Lakiesityksen mukaan työntekijä tai yrittäjä voi jäädä omalla päätöksellään joustavasti vanhuuseläkkeelle 62–68-vuotiaana, jolloin eläke lasketaan siihen mennessä ansaituista palkoista tai työansioista. Vanhuuseläkkeelle voi siirtyä ilman varhennusvähennystä 63-vuotiaana.

Vuonna 2009 on tarkoitus ottaa käyttöön elinaikakerroin, jolla eläketurva sopeutetaan eliniän kasvuun. Yhteensovitus poistuisi vuodesta 2005 lähtien alkavissa työeläkkeissä lukuun ottamatta liikenne- ja tapaturmaeläkkeitä.

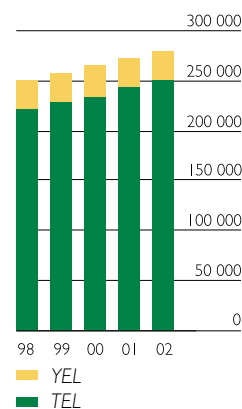
Laskentateknisesti nykyiset työsuhteet päätetään lain aiottuun voimaantulo hetkeen 1.1.2005, minkä jälkeen eläke lasketaan kunkin vuoden palkan ja karttumaprosentin perusteella. Esityksen mukainen suojaäännös turvaa tietyn edellytyksin lain voimaan tullessa jatkuvasta työsuhteesta karttuvan eläkkeen vähintään nykyisten säännösten mukaisena vuoteen 2012 saakka.

Hallituksen esityksen mukaan työeläkelaitoksilla ja Kansaneläkelaitoksella on velvollisuus

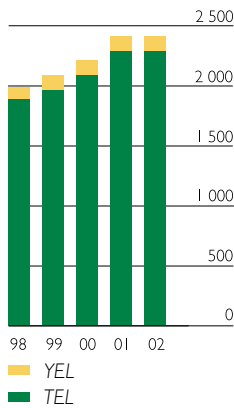
Vakuutetut

Eläkkeensaajat

Vakuutusmaksutulo
milj. €

järjestää ammatillista kuntoutusta, jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma aiheuttaa työntekijälle uhan tulla työkyvyttömäksi. Tämän lainmuutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2004 alusta.

Muita työeläkejärjestelmää koskevia muutoksia

Kansaneläkkeen pohjaosan ns. kaksinkertaisen leikkauksen korvauksia ryhdytään maksamaan vuoden 2003 lokakuun alusta. Korvauksia maksetaan niille, joiden työeläkettä kansaneläkkeen yhteensovituksen johdosta aikoinaan alennettiin ja joiden kansaneläkkeen maksussa ollutta pohjaosaa myöhemmin asteittain vähennettiin.

Työeläkejärjestelmän kilpailun lisäämisen selvittämistä varten asetetun työryhmän ehdotukseen liittyen TEL- ja YEL-vakuutusten ehdot muuttuivat 1.10.2002 siten, että vakuutuksen voi irtisanoa siirtyväksi toiseen yhtiöön irtisanomista seuraavan kokonaisen vuosineljänneksen päättymisen jälkeen. Siirron voi tehdä vain kerran vuodessa. Säännöksiä täydennetään lisäksi siten, että työeläkevakuutusyhtiön vakuutuskannan, eläkesäätiön vakuutustoiminnan ja eläkekassan vastuun luovuttamis- ja vastaanottamismahdollisuuksia eläkelaitosten välillä laajennetaan. Saman vakuutuskannan aikaisemmasta luovutuksesta olisi oltaava kulunut vähintään viisi vuotta.

Maaliskuusta 2002 alkaen myönnettävissä takaisinlainoissa otettiin käyttöön 0,3 prosenttiyksikön korkomarginaali, ja lainaus ei enää pienennä asiakashyvityksiä. Korko on aina kuitenkin vähintään neljä prosenttia.

Vuodesta 2003 alkaen työeläkeyhtiöt siirtyvät maksamaan vakuutukselle ositetun osuuden hyvityssiirrosta asiakkaalle jaksottamatta sitä aiempan tapaan usealle vuodelle. Tähän muutokseen liittyen ositetun osuuden lisävakuutusvastuuta täydennettiin vuoden 2002 tilinpäätöksessä noin 9 miljoonaa euroa.

Varma-Sammon taloudellinen kehitys

Työeläkeyhtiön taloudellista tulosta tai asemaa arvioitaessa tulee verrata sijoitustuottoja käyvin arvoin vastuuvelan tuottovaatimukseen, liikekuluja vakuutusmaksuihin sisältyvään hoitokustannusosaan ja omalla vastuulla olevaa korvausmenoa vastaavaan vakuutusmaksutuloon. Uusien säännösten mukaisesti tunnusluvut on sisällytetty tilinpäätöksen liitetietoihin. Nämä tunnusluvut ovat olennaisilta osiltaan samat kuin työeläke-

yhtiöiden aiemminkin vuosikertomuksissaan esittämät.

Varma-Sammon vakavaraisuutta mittaava toimintapääoma oli vuoden 2002 lopussa 2 409 (2 844) miljoonaa euroa ja suhteessa vakavaraisuusasetuksen mukaiseen vastuuvelkaan 15,5 (19,5) prosenttia. Toimintapääomavaatimus riippuu yhtiön sijoitusten riskialttiudesta. Toimintapääoma oli vuoden lopussa vakavaraisuusrajan verrattuna 2,1-kertainen (2,4-kertainen). Toimintapääomaan sisältyvät oma pääoma, tilinpäätössiirtojen kertymä, osittamaton lisävakuutusvastuu ja arvostuserot.

Yhtiön sijoitustuotot olivat käyvin arvoin 338 (188) miljoonaa euroa eli 1,9 (1,0) prosenttia. Ne alittivat vastuuvelan tuottovaatimuksen 418 (566) miljoonalla eurolla. Vastuuvelan tuottovaatimus perustuu pääosin ennen vuoden alkua vahvistettuun laskuperustekorkoon 5,25 (5,75) prosenttia. Tämän seurauksena toimintapääoma aleni. Liikekulut olivat vakuutusmaksuihin sisältyvä hoitokustannusosaa alhaisempia, ja hoitokustannusylijäämä oli 16 (16) miljoonaa euroa. Omalla vastuulla oleva korvausmeno alitti vastaavan vakuutusmaksutulon, ja vakuutusliikkeen ylijäämä oli arviolta 38 (47) miljoonaa euroa. Yhtiön kokonaistulos oli -363 (-503) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman tulos 5 miljoonaa euroa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti.

Omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen riskejä kattava tasoitusvastuu kasvoi 37 miljoonaa euroa ja oli 798 (761) miljoonaa euroa.

Asiakashyvityksiä varten siirrettiin ositettuun lisävakuutusvastuuseen laskuperusteiden mukainen enimmäismäärä 26 (42) miljoonaa euroa. Hyvityssiirto oli noin 0,24 (0,39) prosenttia vakuutettujen palkkasummasta.

Vakuustointiminta

Työntekijäin eläkevakuutuksen keskimääräinen maksutaso oli 21,1 prosenttia palkoista kuten edellisenäkin vuonna. Palkansaajan maksuosuus oli 4,4 (4,5) prosenttia. YEL-maksu oli 21,1 (21,0) prosenttia vahvistetusta työtulosta.

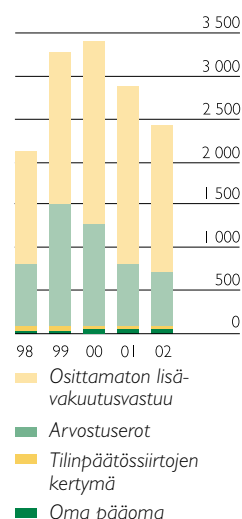
Varma-Sampo on Suomen suurin yksityisen sektorin työeläkevakuuttaja. Yhtiössä vakuutettujen yhteenlaskettu TEL-palkkasumma vuodelta 2002 oli noin 11 miljardia euroa. Palkkasumman perusteella arvioitu yhtiön markkinaosuus työeläkeyhtiökentästä oli vuonna 2002 noin 39 prosenttia.

Yhtiön vakuutusmaksutulo oli 2 406 (2 404) miljoonaa euroa, mistä TEL:n perusvakuutuksen osuus oli 2 273 (2 278) miljoonaa euroa ja YEL-vakuutusten osuus 111 (106) miljoonaa euroa. Palkkasumman arvioidaan kasvavan kaksi prosenttia edellisestä vuodesta. Vuoden 2002 päättyessä Varma-Sammossa oli vakuutettuna noin 435 000 henkilöä eli 3 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Väheneeseen vaikuttavat mm. asiakasyri-

naisuudet, kuten hyvä terveys, vastuuntunto, työorientoituminen ja vahva elämänhallinta sekä työhön liittyvät tekijät, kuten arvostus, tasaveraisuus työyhteisössä ja hyvä työilmapiiri.

Pohjoismaisen vakuutusalan rakennejärjestyksen seurauksena Sampo Oyj:n vahinkovakuutusyhtiöt siirtyivät vuoden alussa If-konsernin emoyhtiön omistukseen. If palvelee vahinkovakuutus toimintansa asiakaspalvelu- ja myynti-

Toimintapääoma
milj. €

31.12.	2002	2001
Vakuutettujen määrä		
TEL *)	399 000	402 000
YEL	36 000	36 000
Yhteensä	435 000	438 000
*) TEL-lisäeläkevakuutettujen osuus	20 000	28 000
Vakuutusten määrä		
TEL	26 000	26 000
Eläkkeensaajien määrä *)		
Vanhuseläke	146 000	142 000
Perhe-eläke	48 000	48 000
Työkyvyttömyyseläke	44 000	43 000
Työttömyyseläke	16 000	17 000
Varhennettu vanhuuseläke	12 000	10 000
Yksilöllinen varhaiseläke	5 000	6 000
Osa-aikaeläke	8 000	6 000
Yhteensä	279 000	272 000
*) YEL-eläkkeensaajien osuus	28 000	28 000
*) TEL/YEL-lisäeläkkeensaajien osuus	33 000	32 000

tysten henkilöstön määrän muutos, työmarkkinoilta eläkkeelle poistuvien työntekijöiden määrän kasvu ja siirtoliikkeen tulos.

Vuonna 2002 eläkkeitä maksettiin 2 356 (2 192) miljoonaa euroa. Vuoden aikana käsiteltiin 22 700 (20 700) uutta eläkehakemusta. Eläkearviolaskelmia tehtiin 30 prosenttia ja eläkepäättöksiä 11 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Osa-aikaeläkepäätykset lisääntyivät 87 prosenttia 3 556 kappaleeseen ja työkyvyttömyyseläkepäätykset 12 prosenttia 7 062 kappaleeseen. Vuoden lopussa Varma-Sampo maksoi TEL- ja YEL-eläkkeitä noin 279 000 (272 000) henkilöä.

Varma-Sampo teki asiakasyrityksissään selvityksen 65-vuotiaaksi työskennelleiden työssä jaksamisesta. Selvityksen perusteella työssä jaksamiseen vaikuttavat työntekijän henkilökohtaiset omi-

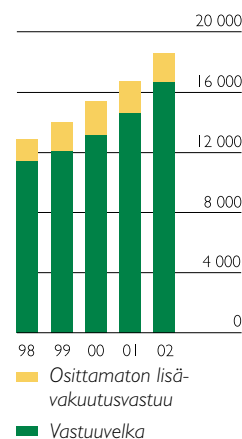
verkoston kautta myös Varma-Sammon asiakkaita ja huolehtii pienten ja keskisuurten TEL- ja YEL-asiakkaiden palvelusta.

Varma-Sampo jatkoi sähköisten asiakaspalvelujen laajentamista ja kehittämistä. Yhä suurempi osa asiakkaista asioi suoraan verkkopalvelujen kautta. varma-sampo.fi-vakuutettu-palvelussa vakuutettu voi tarkistaa henkilökohtaisen ansiotyöluettelonsa, tulevan eläkkeen määrään vaikuttavat ansionsa sekä itse laskea arvion oman vanhuuseläkkeensä ja varhennetun vanhuuseläkkeensä määräästä.

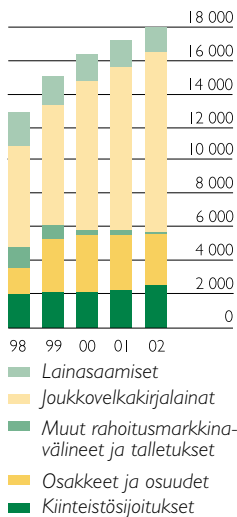
Vastuuvelka

Yhtiön vastuuvelka kasvoi vuoden aikana 3,9 prosenttia 17 340 (16 686) miljoonaan euroon. Vastuuvelkaan sisältyy asiakashyvityksiin käytettävää ositettua lisävakuutusvastuuta 30 (107)

Vastuuvelka
milj. €

**Sijoitusomaisuus
milj. €**

miljoonaa euroa ja osittamatonta lisävuokutusvastuuta 1 684 (2 038) miljoonaa euroa. Tasoitusvastuu oli 798 (761) miljoonaa euroa.

Varma-Sampoon siirtyi vastuita kolmesta eläkesäätiöstä yhteensä 4 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminta

Sijoituksia koskevat luvut esitetään seuraavassa käyvin arvo-in. Laskentaperiaatteet käyvät ilmi liitetiedoista.

Sijoitukset olivat vuoden lopussa 17 820 (17 151) miljoonaa euroa. Sijoitusten tuotto oli 340 miljoonaa euroa eli 1,9 (1,0) prosenttia.

Vuoden 2002 lopussa lainasaamiset olivat 1 266 (1 418) miljoonaa euroa eli 7 (8) prosenttia sijoituksista. Lainoista oli takausvakuudellisia 81 (76) prosenttia. Vuoden aikana uusia lainoja nostettiin 278 miljoonaa euroa. Lainasaamisten tuotto oli 63 (65) miljoonaa euroa eli 4,7 (4,8) prosenttia.

Joukkovelkakirjalainojen osuus sijoituksista oli 10 826 (9 888) miljoonaa euroa eli 61 (58) prosenttia ja niistä euromääräisiä oli 97 (98) prosenttia. Euromääräisiä julkisyhteisölainoja oli 6 356 (6 238) miljoonaa euroa, rahoituslaitoslainoja 1 689 (1 292) miljoonaa euroa ja yrityslainoja 2 424 (2 003) miljoonaa euroa. Joukkovelkakirjalainasalkun keskimääräinen riskipainotettu luottokelpoisuus oli A (A+). Korkosalkun keskimääräinen juoksu-aika oli vuoden lopussa 5,1 (5,2) vuotta. Joukkovelkakirjalainojen tuotto oli 840 (470) miljoonaa euroa eli 8,7 (5,0) prosenttia. Salomon Euro Government -indeksin tuotto oli 9,5 prosenttia ja Merrill Lynch Euro Corporate -indeksin 8,5 prosenttia.

Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset olivat vuoden lopussa 179 (256) miljoonaa euroa eli 1 (2) prosenttia sijoituskannasta ja niiden tuotto oli 15 (14) miljoonaa euroa eli 3,4 (3,9) prosenttia.

Osakkeiden ja osuuksien arvo oli vuoden lopussa 3 029 (3 284) miljoonaa euroa eli 17 (19) prosenttia sijoituksista. Useimmat kansainväliset pörssi-indeksit laskivat jo kolmatta vuotta peräkkäin: Dow Jones STOXX 600 -tuottoindeksin vuosimuutos oli -31 (-17) prosenttia, HEX-yleisindeksin -33 (-32) prosenttia ja HEX-portfolioindeksin -14 (-22) prosenttia. Euromääräisiä osakkeista oli 73 prosenttia eli 2 215 (2 747) miljoonaa euroa. Pääomarahastoihin oli sijoitettuna

195 (168) miljoonaa euroa. Lisäksi on sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia 301 (271) miljoonaa euroa. Osakkeiden tuotto oli -720 (-509) miljoonaa euroa eli -19,7 (-14,7) prosenttia.

Varma-Sampo sijoitti vuoden aikana 191 miljoonaa euroa If Skadeförsäkring Holding AB:n osakkeisiin (10,06 prosenttia osakepääomasta) ja sen tytäryhtiön liikkeelle laskemaan pääomalainaan. Toisaalta Varma-Sampo-konserni vähensi omistustaan Sampo Oyj:ssä 8,1 (12,5) prosenttiin.

Kiinteistösjoiutukset olivat vuoden lopussa 2 520 (2 305) miljoonaa euroa eli 14 (13) prosenttia sijoituksista. Vuoden aikana kiinteistöihin investoitiin 234 miljoonaa euroa ja niitä myytiin 19 miljoonalla eurolla. Vuonna 2002 suurin kiinteistösjoiutus oli Tampereen Kiinteistö Invest Oy:n omistuksen nostaminen 99,6 prosenttiin. Tampereen Kiinteistö Invest Oy on kaupungin ydinkeskustassa sijaitsevan ns. Finlaysonin alueen suurin omistaja sekä Pyynikin trikootehtaan kiinteistön omistaja. Varma-Sammon muita suuria kiinteistöshankintoja olivat Outokumpu Oyj:n pääkonttori Espoossa, Wärtsilä Oyj:n pääkonttori Helsingissä ja Stockmann Oyj:n toimitilat Helsingin Pitäjänmäellä. Vuoden 2002 lopussa Varma-Sampo-konsernin omistamien kiinteistöjen kokonaispinta-ala oli lähes 2,1 (1,9) miljoonaa neliometriä. Sijoitetun pääoman mukaan jaettuna kiinteistökannasta oli toimisto- ja liikehuoneistoja 59 prosenttia, asuinhuoneistoja 17 prosenttia, teollisuustiloja 13 prosenttia, vesivoimalaitoksia 7 prosenttia ja muita tiloja 4 prosenttia. Kiinteistöjen tuotto oli 149 (139) miljoonaa euroa eli 6,5 (6,4) prosenttia. Heikkotuottoisten tai arvonnousuodotuksiltaan epätyydyttävien kohteiden myyntejä jatketaan, ja uusissa kohteissa kiinnitetään edelleen huomiota riittävään tuottotasoon.

Kokonaisliikekulut ja henkilöstö

Kokonaisliikekulut nousivat edellisestä vuodesta kolme prosenttia ja olivat 71 (69) miljoonaa euroa. Varma-Sampo käytti hoitokustannusosalla katettaviin liikekuluihin 78 (79) prosenttia vakuutusmaksuun sisältyvästä hoitokustannusosasta. Sijoitustoimintaan liittyvät liikekulut, jotka katetaan sijoitustoiminnan tuotoilla, olivat 10 miljoonaa euroa. Henkilöstö- ja tietohallintokulut muodostavat liikekulujen pääosan.

Varma-Sampo-konsernin henkilöstömäärä ilman tilapäisiä työsuhteita oli vuoden lopussa 796 (772) henkilöä, joista emoyhtiössä työskenteli 609 (616) henkilöä. Toimintoja ulkoistettaessa toisen työnantajan palvelukseen siirtyi 20 henkilöä. Henkilöstömäärä kasvoi eläke- ja vakuutustoiminnoissa ja supistui hallinnollisissa tukitoiminnoissa. Varma-Sammossa on käytössä koko henkilöstöä koskeva tulospalkkiojärjestelmä, joka koostuu sekä yhtiökohtaisesta että henkilökohtaisesta osasta. Yhtiökohtaiseen osaan vaikuttivat tulokset sijoitustoiminnassa, asiakashankinnassa ja kustannustehokkuudessa.

Yhtiön toiminta on tarkoitus keskittää pääkonttoritiloihin, jolloin muista omissa käytössä olevissa tiloista voidaan luopua.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Varma-Sammon hallitus on määrittänyt sisäisen valvonnan sisällön, päättänyt sisäisen valvonnan organisoinnista, arvioinut onko sisäinen valvonta asianmukaisesti järjestetty, vahvistanut yhteiset suuntaviivat koko konsernin sisäiselle valvonalle ja hyväksynyt riskienhallintasuunnitelman. Riskienhallinnan järjestämistä on käsitelty tarkemmin liitetiedoissa.

Yhtiössä käynnistetyllä juridisella compliance-toiminnalla varmistetaan lakien ja viranomaismääräysten noudattamista yhtiössä ja tunnustetaan etukäteen erilaisia juridisia riskitilanteita.

Konserni- ja osakkuusyhtiöt

Vuoden 2002 lopussa Varma-Sammon konsernitiilin päätökseen sisältyi alakonsernit mukaan lukien 264 tytär- ja 69 osakkuusyhtiötä, jotka ovat pääasiassa kiinteistöyhtiöitä.

Konsernirakenteen yksinkertaistamiseksi Varma-Sammon kokonaan omistama, pääasiassa Sampo Oyj:n osakkeita omistanut tytäryhtiö Unsa Oy sulautui emoyhtiöön. Sulautumisella ei ole vaikutusta Varma-Sammon vakuutettujen etuihin tai sijoitustoiminnan tulokseen käyvin arvoin.

Varma-Sammon omistus osakkuusyhtiö Kiinteistövarma Oy:ssä on 37,5 prosenttia sen jälkeen, kun Kapiteeli Oy on tullut osakkaaksi vastaavalla omistussuudella. Samalla syntyy Suomen suurin kiinteistöjen vuokraukseen, hoitoon ja ylläpitoon, rakennuttamiseen ja kiinteistöhallintoon erikoistunut yhtiö.

Yhtiökokous ja hallintoelimet

Varma-Sammon yhtiökokouksessa käyttävät äänivaltaa vakuutusnottajat, äänioikeus noin 76 prosenttia, vakuutetut, noin 21 prosenttia sekä takuupääoman omistaja Sampo-konserni, noin 3 prosenttia. Varsinaisessa yhtiökokouksessa 19.4.2002 Varma-Sammon hallintoneuvostoon valittiin sen erovuoroisista jäsenistä uudelleen Erkki Etola, Matti Honkala, Jan-Henrik Kulp, Matti Kyytsönen, Hannu Penttilä, Juha Rantanen ja Helena Rissanen sekä erovuoroisen Seppo Bergin tilalle Riku Aalto toimikaudeksi, joka päättyy vuonna 2005. Lisäksi valittiin eroa pyytäneen Jorma Vaa-joen tilalle Jouko M. Jaakkola ja eroa pyytäneen Eero Aittolan tilalle Tapio Kuula, kumpikin toimikaudeksi, joka päättyy vuonna 2003. Tilintarkastajiksi valittiin KHT Mauri Palvi ja KHT Mikael Leskinen sekä varatilintarkastajiksi KPMG Winderi Oy Ab ja KHT Paula Pasanen.

Hallintoneuvosto valitsi puheenjohtajakseen Matti Honkalan sekä varapuheenjohtajiksi Jukka Härmälän ja Pekka Paasikiven. Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 10.12.2002 yhtiön hallituksen erovuoroiset jäsenet Jarmo Lähteenmäen, Arto Ojalan, Kari O. Sohlbergin ja Björn Wahlroosin uudelleen toimikaudelle 1.1.2003–31.12.2005.

Tulevaisuuden näkymät

Suomen eläkejärjestelmän kyky vastata väestön ikääntymisen asettamiin haasteisiin on hyvä, mikäli järjestelmän nykyisiä perusrakenteita kehitetään edelleen, sovitusta uudistuksista pidetään kiinni ja niiden nopeasta toimeenpanosta huolehditaan, todettiin kesäkuussa julkaistussa kansallisessa eläkestrategiaraportissa. Sosiaalimenojen rahoitusta tulevaisuudessa pohtinut sosiaalimenotoimikunta 2000 totesi niinikään, että Suomen nykyisen hyvinvoinnin tason säilyttäminen tulevina vuosina on mahdollista myös kansainvälisen kilpailun olosuhteissa. Suomen työeläkejärjestelmän taloudellista tilaa voi edelleen pitää hyvänä muutamasta huonosta sijoitusvuodesta huolimatta. Eläkejärjestelmän kestävyyyteen vaikuttavat kuitenkin keskeisesti kansantalouden kasvu ja kilpailukyky. Myös sijoitustuottojen parantaminen pitkällä aikavälillä on työeläkejärjestelmän kantokyvyn kannalta olennaista.

Suurten ikäluokkien vanhenemisen myötä eläkehakemusten määrä nousee lähivuosina sel-

västi. Varma-Sammossa tähän on varauduttu järjestelmiä ja toimintatapoja kehittämällä sekä henkilöstön määrää lisäämällä. Lähivuosina eläkevakuutustoimintojen kehityspanostus on erittäin suuri työeläkeuudistuksen valmistelun takia. Lisäksi käynnissä ovat mm. kuntoutuusuudistus sekä kansaneläkkeen pohjaosan ns. kaksinkertaiseen leikkaamiseen liittyvä työeläkkeiden korjaaminen.

Pääomamarkkinoiden kehitys vaikuttaa olennaisesti Varma-Sammon taloudelliseen tulok-

seen ja vakavaraisuuteen. Pörssikurssien pian kolme vuotta jatkuneesta laskusta huolimatta yhtiön vakavaraisuus ja riskinkantokyky ovat edelleen turvaavalla tasolla. Epävarma tilanne kansainvälisessä taloudessa ja politiikassa jatkuu heijastuen myös pääomamarkkinoihin. Taloudellisen kehityksen arviointi on vaikeaa. Nopeaa, merkittävää paranemista ei ole näköpiirissä. Sijoituskohteiden aktiivisella valinnalla haetaan uusia tuottomahdollisuuksia.

Tuloslaskelma

I.I.-31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
Vakuutustekninen laskelma				
Vakuutusmaksutulo	2 406,0	2 404,2	2 406,0	2 404,2
Sijoitustoiminnan tuotot	1 377,6	1 327,2	1 298,8	1 303,6
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-2 107,5	-1 963,6	-2 107,5	-1 963,6
Korvausvastuun kokonaisuutos	57,3	-616,1	57,3	-616,1
Vastuunsiirrot	2,2	96,0	2,2	96,0
	-2 047,9	-2 483,8	-2 047,9	-2 483,8
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Kokonaisuutos	-711,4	-745,1	-711,4	-745,1
Vastuunsiirrot	2,0	262,3	2,0	262,3
	-709,4	-482,7	-709,4	-482,7
Lakisääteiset maksut	-3,3	-3,2	-3,3	-3,2
Liikekulut	-45,2	-44,3	-45,2	-44,3
Sijoitustoiminnan kulut	-956,6	-680,1	-971,3	-683,5
Muut vakuutustekniset kulut	-13,2	-32,2	-13,2	-32,2
Vakuutustekninen tulos	8,0	5,1	-85,5	-21,9
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Osuus osakkuusyritysten voitosta			1,1	0,8
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta				
Tilikauden verot	-2,9	-8,4	-17,8	-41,6
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta verojen jälkeen	5,1	-3,3	-102,2	-62,7
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos	0,5	0,1		
Vapaaehtoisten varausten muutos		12,1		
	0,5	12,2		
Tuloverot				
Tilikauden verot	-0,1	-3,5		
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta			0,5	0,6
Tilikauden voitto/tappio	5,5	5,4	-101,7	-62,1

Tase

31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
VASTAAVAA				
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot	1,1	1,7	1,1	1,7
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	1 412,0	1 251,8	2 185,2	2 030,8
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	853,4	842,7		1,0
	2 265,4	2 094,5	2 185,2	2 031,8
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	4,4	189,5	1,5	0,8
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2,0	66,7	2,0	2,7
Osakkeet ja osuudet osakkuusyhteisöissä	3,3	3,3	3,8	3,4
	9,7	259,4	7,4	7,0
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	2 877,5	2 600,9	2 956,0	3 029,4
Rahoitusmarkkinavälineet	10 317,7	9 715,9	10 317,7	9 715,9
Kiinnelainasaamiset	205,2	225,0	205,2	225,0
Muut lainasaamiset	1 060,7	1 127,4	1 060,9	1 128,5
Talletukset	111,1	84,0	111,1	84,0
	14 572,1	13 753,1	14 650,8	14 182,8
	16 847,1	16 107,0	16 843,4	16 221,6
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	76,9	104,3	76,9	104,3
Muut saamiset				
Kannansiirtosaaminen	45,3	71,7	45,3	71,7
Muut saamiset	172,1	199,4	174,1	205,0
	294,3	375,4	296,3	381,0
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	5,2	6,3	5,2	6,3
Muut aineelliset hyödykkeet	0,5	0,5	0,5	0,5
	5,6	6,8	5,6	6,8
Rahat ja pankkisaamiset	37,8	26,0	59,3	33,1
	43,5	32,8	64,9	39,9
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat	278,1	276,1	284,3	271,7
Muut siirtosaamiset	20,6	32,8	22,1	33,3
	298,7	308,9	306,4	304,9
VASTAAVAA	17 484,7	16 825,8	17 512,0	16 949,1

31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Takuupääoma	11,9	11,9	11,9	11,9
Muut rahastot	30,8	26,4	30,8	26,4
Edellisten tilikausien voitto	0,1	0,1	109,2	174,6
Tilikauden voitto/tappio	5,5	5,4	-101,7	-62,1
	48,3	43,7	50,3	150,8
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero	3,5	4,0		
Vähemmistöosuus				
			31,2	22,1
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu	11 812,3	11 100,9	11 812,3	11 100,9
Korvausvastuu	5 528,0	5 585,4	5 528,0	5 585,4
	17 340,3	16 686,3	17 340,3	16 686,3
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta	7,5	7,8	7,5	7,8
Muut velat	76,4	70,2	70,8	66,9
	83,8	78,0	78,3	74,7
Siirtovelat				
	8,7	13,8	11,9	15,2
VASTATTAVAA	17 484,7	16 825,8	17 512,0	16 949,1

Rahoituslaskelma

1.1.–31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	8,0	5,1	-85,5	-21,9
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	654,1	1 361,2	654,1	1 361,2
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	561,8	306,2	561,3	306,2
Suunnitelman mukaiset poistot	13,3	13,6	68,7	59,8
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-3,1	-11,9	-17,8	-41,6
Myyntivoitot ja -tappiot	-57,9	-168,8	-25,5	-158,5
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	1 176,2	1 505,3	1 155,2	1 505,2
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	91,4	34,2	83,3	28,2
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (-) / vähennys (+)	0,8	-11,7	0,3	-9,6
Liiketoiminnan rahavirta	1 268,3	1 527,8	1 238,7	1 523,8
Investointien rahavirta				
Nettosijoitukset ja luovutustulot	-1 255,1	-1 561,2	-1 213,4	-1 563,8
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot	-0,5	0,7	1,7	0,7
Investointien rahavirta	-1 255,6	-1 560,4	-1 211,7	-1 563,1
Rahoituksen rahavirta				
Maksetut takuupääoman korot ja muu voitonjako	-0,9	-0,8	-0,9	-0,8
Rahoituksen rahavirta	-0,9	-0,8	-0,9	-0,8
Rahavarojen muutos	11,8	-33,5	26,2	-40,1
Rahavarat tilikauden alussa	26,0	59,4	33,1	73,2
Rahavarat tilikauden lopussa	37,8	26,0	59,3	33,1

Vakuutusyhtiön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä säätelevät laki työeläkevakuutusyhtiöistä, vakuutusyhtiölaki, kirjanpito- ja osakeyhtiölaki, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ja vakuutusvalvontaviraston määräykset ja ohjeet. Tilinpäätös on laadittu näiden säännösten mukaisesti.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty ne tytäryhtiöt, joissa konsernin osuus äänivallasta on yli 50 prosenttia. Poikkeuksena tästä on Esy Oy, joka on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Unsa Oy on sulautunut tilikauden aikana emoyhtiönsä. Koska Unsa Oy:n varat ja velat ovat sisältyneet konsernitilinpäätökseen jo edellisinä vuosina, poikkeava päättyneen tilikauden konsernituloslaskelman tulos konserniyhtiöiden tilikauden tuloksien yhteismäärästä.

Tilikauden aikana emoyhtiö lisäsi omistustaan Tampereen Kiinteistö Invest Oy:ssä 99,6 prosenttiin. Emoyhtiöllä on tytäryhtiönä 218 (221) kiinteistöyhtiötä. Tampereen Kiinteistö Invest Oy:llä on neljä kiinteistötytäryhtiötä, Vasa-Sijoituskiinteistöt Oy:llä 35 kiinteistötytäryhtiötä, ja tytäryhtiö El-Sam Asunnot Oy:llä viisi kiinteistötytäryhtiötä. Keskinäisen eläkevakuutusyhtiön Varma-Sammon konsernitilinpäätökseen kuuluvat yhtiöt on esitetty liitetiedoissa.

Konsernitilinpäätös on laadittu emo- ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden yhdistelminä, joista on eliminoitu sisäiset tuotot ja kulut, voitonjako, saamiset ja velat sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt on yhdistelty hankintahetkestä lähtien. Vähemmistön osuus tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu omaksi eräkseen.

Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva on jaettu tytäryhtiöiden omaisuuserille niiden käypien arvojen sallimissa rajoissa, ja sitä poistetaan näiden omaisuuserien poistosuunnitelmien mukaan. Tilikauden suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi on tehty arvonalennuksia eräissä kiinteistöissä. Konserniosakkeisiin tehdyt arvonorotukset on konsernitaseessa merkitty tytäryhtiön omistaman kiinteistön arvonorotukseksi. Arvonorotuksia ei ole tehty vuonna 2002.

Konsernitilinpäätöksen jäljennökset ovat saatavissa emoyhtiön pääkonttorista, osoitteesta Annankatu 18, 00120 Helsinki.

Sijoitukset yrityksiin, joissa on merkittävä omistusosuus

Pääomaosuusmenetelmää käyttäen konsernitilinpäätökseen on otettu olennaiset, pysyvästi omistukseen tarkoitetut yhtiöt, joissa konsernin osuus on 20–50 prosenttia äänivallasta. Asunto- ja kiinteistöyhtiöitä ei ole käsitelty osakkuusyhtiöinä. Koska näiden yhtiöiden kulut katetaan osakkailta perittävällä yhtiö-

vastikkeella, on yhdistelemättä jättämisen merkitys konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan vähäinen.

Tilikauden aikana tapahtuneiden omistusjärjestelyjen seurauksena on emoyhtiön omistus Kiinteistövarma Oy:ssä laskenut 49,6 prosentista 37,5 prosenttiin.

Sijoitukset yrityksiin, joissa on merkittävä omistusosuus, on esitetty liitetiedoissa.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus sekä käyvät arvot

Kiinteistösijoitukset on merkitty taseeseen tehdyillä poistoilla vähennettyyn ja arvonorotuksilla lisättyyn hankintahintaan tai sitä alempaan käypään arvoon. Vesivoimaloiden todennäköinen luovutushinta on johdettu pitkäaikaisten reaalityttö-pohjaisten vuokrasopimusten mukaisista optiohinnoista, joilla vesivoimaloiden myyjillä on oikeus takaisinostoon vuokra-ajan päätyttyä. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden käyvät arvot on määritelty kohteittain vakuutusvalvontaviraston edellyttämällä tavalla perustuen pääasiassa yhtiön omien asiantuntijoiden lausuntoihin. Kiinteistösijoitusten käypä arvo arvioidaan vuosittain. Aravakiinteistöjen käyvät arvot perustuvat laskennallisiin luovutuskorvauksiin. Tilivuonna 2002 kiinteistöihin ei ole tehty arvonorotuksia. Tehdyt arvonalennukset on kirjattu tulosvaikutteisesti sijoitusten arvonalennuksiin.

Osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon. Arvopapereista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset on palautettu tulosvaikutteisesti hankintamenoon käyvän arvon nousua vastaavalta osalta. Samalla on kirjattu arvonalennuksia. Noteerattujen arvopapereiden käypinä arvoina on käytetty tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa kaupankäyntikurssia. Muiden osakkeiden käypänä arvona on käytetty hankintahintaa tai todennäköistä käypää arvoa. Sijoitukset pääomarahastoihin on merkitty taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon tai mikäli niiden käypä arvo tilinpäätöshetkellä on sitä alempi, käypään arvoon.

Rahoitusmarkkinavälineet on merkitty taseeseen hankintamenoon, jota on oikaistu hankintameno ja nimellisarvon erotuksen jaksotuksella. Jaksotus on kirjattu korkotuottojen vähennykseksi tai lisäykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Hankintamenoon kirjattu jaksotusten määrä on ilmoitettu taseen liitetiedoissa. Korkotason vaihtelusta johtuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu.

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset on arvostettu kokonaisuutena suojattavan erän kanssa. Jos suojattavasta tase-erästä ei ole kirjattu arvomuutosta, ei myöskään suojaavasta sopimuksesta ole tehty tulosvaikutteista kirjausta tilinpäätökseen, ellei sen negatiivinen arvomuutos ylitä suojattavan erän positiivista arvomuutosta. Jos suojattavasta kohteesta on kirjattu arvonalennuksen palautusta, on käytetty johdannaisen arvomuutos kirjattu kokonaisuudessaan kuluksi. Syntyneet tuotot ja kulut on kirjattu arvonalennusten ja palautuneiden arvonalennusten oikaisuina. **Muiden**

johdannaissopimusten negatiivinen arvomuutos on kirjattu tulosvaikutteisesti. Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi. Korkojohdannaisten tuotot ja kulut on kirjattu korkotuottoihin.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa. Lainauksen vastapuoli on selvitysyhteisö, jolle lainaksiottaja on asettanut vakuuden.

Vakuutusmaksusaamiset, lainasaamiset, muut saamiset ja talletukset on arvostettu nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Ulkomaanrahamääräiset sijoitukset on merkitty taseeseen hankinta-ajankohdan kurssia käyttäen. Laskettaessa käyviä arvoja on käytetty Euroopan keskuspankin 31.12. noteeraamia keskikursseja.

Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero on esitetty taseen liitetietona.

Poistot

Kuluvien sijoitusten hankintameno on aktivoitu, ja se kirjaan vaikutusaikanaan poistoina kuluksi. Myös rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan. Poistoina käytetään suunnitelman mukaisia poistoja, joita on eräissä kohteissa lisätty arvonalennuspoistoilla. Poistot laskeaan tasapoistoina käyttäen seuraavia taloudellisia käyttöaikoja:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset, hotellit	40–60 v.
Teollisuus- ja varastorakennukset	25–50 v.
Vesivoimalarakennukset	70 v.
Vesivoimaloiden koneet ja laitteet	30 v.
Rakennusten tekniset laitteet	10 v.
Atk-laitteet ja -ohjelmistot	3 v.
Autot	5 v.
Kalusto	10 v.
Konttorikoneet	7 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 v.

Osassa rakennuksista ja rakennusten teknisistä laitteista on tehty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaiset enimmäispoistot.

Vasa-Sijoituskiinteistöt Oy:n konsernin rakennusten poisto-aika on pääsääntöisesti 30 vuotta, ja jos käyttöaika on alle 20 vuotta, poistosuunnitelmana on käytetty seitsemän prosentin menojäännöspoistoa.

Tilikauden voitto ja oma pääoma

Työeläkevakuutusyhtiössä voitto emoyhtiön tuloslaskelmasa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Liitetiedoissa esitetään emoyhtiön oman pääoman jakautuminen vakuutuskannan ja takuupääoman omistajien kesken.

Verot

Tilikauden veroina on kirjattu veroilmoituksen verolaskelman mukaiset verot suoriteperusteisesti. Saatuihin osinkoihin liittyvä yhtiöveron hyvitys on kirjattu sijoitustoiminnan tuottoihin ja esitetty niiden erittelyssä liitetiedoissa. Osingot ja yhtiöveron hyvitys kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana osinko on saatu. Yhtiöveron hyvitystä ei kuitenkaan ole kirjattu verovuodelta määrättävien tuloverojen määrää suurempana.

Laskennallista verovelkaa tai -saatavaa ei tilinpäätössiirtojen kertymästä tai muista väliaikaisista eroista kirjanpidon ja verotuksellisten arvojen välillä ole laskettu, koska yhtiön nettotulos määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Myöskään konsernin omistamissa keskinäisissä kiinteistöyhtiöissä ei ole laskettu laskennallista verovelkaa tai saatavaa, koska ne eivät ole kyseisen yhtiön tai konsernin kannalta olennaisia. Tilinpäätössiirtoja ja liitetiedoissa esitettyjä arvostuseroja on tarkoitus tulouttaa vain kulukirjauksia vastaan.

Toimintokohtaiset liikemenot ja poistot

Korvaus- ja työkyvyn ylläpitämiseen liittyvään toimintaan kohdistuvat liikekulut sisältyvät tuloslaskelmassa maksettuihin korvauksiin, sijoitusten hoitamiseen liittyvät kulut sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vakuutustoiminnan sekä hallinnon kulut.

Eläkejärjestelyt

Konserniyhtiöiden henkilöstön sekä lakisäätäinen että lisäeläketurva on järjestetty TEL-vakuutuksin. Toimitusjohtajalla ja toimitusjohtajan sijaisella on oikeus siirtyä eläkkeelle 60-vuotiaana erikseen sovittavalla tavalla. Toimitusjohtajan osalta on kuitenkin sovittu, että hänen eläkkeelle siirtymisestään keskustellaan hallituksessa vuonna 2003, jolloin ratkaistaan hänen mahdollinen jatkonsa 62 vuoden iän jälkeen. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu suoriteperusteisesti.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluvut on laskettu ja esitetty Vakuutusvalvontaviraston liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan on laskettu sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassa- tai suoritevirrat.

Kauden tuotto on laskettu ns. mukautettua Dietzin kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma on laskettu lisäämällä kauden alun markkinaarvoon kauden aikaiset kassavirrat (kassavirta/suoritevirta = ostot – myynnit – tuotot + kulut) painotettuna sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä kauden loppuun.

Tuloslaskelman liitetiedot

I.I.-31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
VAKUUTUSMAKSUTULO				
Ensivakuutus				
TEL:n mukainen perusvakuutus				
Työnantajan osuus	1 801,0	1 801,2	1 801,0	1 801,2
Työntekijän osuus	474,5	476,8	474,5	476,8
	2 275,5	2 278,0	2 275,5	2 278,0
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	21,4	22,7	21,4	22,7
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	111,3	105,6	111,3	105,6
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	0,1	0,2	0,1	0,2
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
	2 406,7	2 404,8	2 406,7	2 404,8
Jälleenvakuutus	0,1	0,1	0,1	0,1
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	2 406,8	2 404,9	2 406,8	2 404,9
Jälleenvakuuttajien osuus	-0,8	-0,7	-0,8	-0,7
Vakuutusmaksutulo ¹⁾	2 406,0	2 404,2	2 406,0	2 404,2
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista				
TEL	9,7	6,4	9,7	6,4
YEL	2,5	2,8	2,5	2,8
	12,1	9,2	12,1	9,2
¹⁾ luottotappioilla vähennettynä				
MAKSETUT KORVAUKSET				
Ensivakuutus				
Maksettu eläkkeensaajille				
TEL:n mukainen perusvakuutus	2 109,4	1 954,0	2 109,4	1 954,0
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	92,3	90,0	92,3	90,0
YEL:n ja MYEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	154,1	148,1	154,1	148,1
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	0,4	0,3	0,4	0,3
	2 356,2	2 192,4	2 356,2	2 192,4
Maksettu/saatu vastuunjakokorvauksia				
TEL-eläkkeet	-214,4	-189,3	-214,4	-189,3
YEL-eläkkeet	-40,2	-38,6	-40,2	-38,6
	-254,6	-227,8	-254,6	-227,8
Maksettu/saatu yhteisvastuukorvausta ¹⁾	-8,8	-16,4	-8,8	-16,4
Jälleenvakuutus	0,2	0,1	0,2	0,1
	2 093,0	1 948,3	2 093,0	1 948,3
Korvaustoiminnon hoitokulut	13,8	14,3	13,8	14,3
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	1,2	1,2	1,2	1,2
Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta	2 108,1	1 963,8	2 108,1	1 963,8
Jälleenvakuuttajien osuus	-0,6	-0,2	-0,6	-0,2
Maksetut korvaukset yhteensä	2 107,5	1 963,6	2 107,5	1 963,6

¹⁾ TEL:n konkurssiyhteisvastuuseen liittyvä erä

I.1.–31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY				
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	0,1	4,9	0,1	0,1
	0,1	4,9	0,1	0,1
Tuotot sijoituksista osakkuusyhtiöihin				
Korkotuotot	0,1	0,1	0,1	0,1
	0,1	0,1	0,1	0,1
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyyksiin				
Osinkotuotot	1,5	35,1	1,5	35,1
Korkotuotot	0,3	0,3	0,3	0,3
	1,7	35,3	1,7	35,3
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Konserniyhtiöt	44,3	45,2		
Muut	1,3	2,7	1,8	3,7
Muut tuotot	156,0	141,0	181,3	151,7
	201,6	188,9	183,1	155,4
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	92,0	89,8	142,1	84,5
Korkotuotot	598,9	548,0	598,9	548,3
Muut tuotot	163,1	37,8	85,5	67,8
	854,1	675,6	826,5	700,7
Yhteensä	1 057,6	904,8	1 011,5	891,6
Arvon alentumisten palautukset				
Myyntivoitot	9,9	54,1	9,7	54,1
	310,1	368,3	277,7	357,9
Yhteensä	1 377,6	1 327,2	1 298,8	1 303,6
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	-88,8	-78,9	-43,2	-31,8
Kulut muista sijoituksista	-31,8	-29,8	-38,5	-35,2
Korkokulut	-1,0	-1,0		
Yhteensä	-121,6	-109,8	-81,7	-66,9
Arvon alenemiset ja poistot				
Arvon alenemiset	-571,7	-360,2	-570,9	-360,2
Rakennusten suunnitelmapoistot	-11,1	-10,6	-66,4	-56,8
	-582,8	-370,9	-637,4	-417,1
Myyntitappiot	-252,2	-199,5	-252,2	-199,5
Yhteensä	-956,6	-680,1	-971,3	-683,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	421,0	647,1	327,5	620,1
Osinkotuottoihin sisältyvä yhtiöveron hyvitys		9,9		9,9

I.1.–31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
TUOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	1,4	0,6	1,4	0,6
Muut vakuutusten hankintamenot	2,2	2,3	2,2	2,3
	3,6	2,9	3,6	2,9
Vakuutusten hoitokulut	29,9	29,2	29,9	29,2
Hallintokulut	11,7	12,2	11,7	12,2
Yhteensä	45,2	44,3	45,2	44,3

KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN

Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	13,8	14,3	13,8	14,3
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	1,2	1,2	1,2	1,2
	15,0	15,5	15,0	15,5
Liikekulut	45,2	44,3	45,2	44,3
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösjoiituksista	3,2	2,6	3,2	2,6
Kulut muista sijoituksista	7,2	6,1	7,2	6,1
	10,5	8,8	10,5	8,8
Kokonaisliikekulut yhteensä	70,8	68,6	70,8	68,6

HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

I.1.–31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat ja palkkiot	24,3	23,8	24,5	24,0
Eläkekulut	5,3	5,1	5,4	5,1
Muut henkilösivukulut	3,1	3,3	3,2	3,3
Yhteensä	32,7	32,1	33,0	32,4
JOHDON PALKAT JA PALKKIOT				
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	0,6	0,6	0,6	0,6
Hallitus	0,1	0,2	0,1	0,2
Hallintoneuvosto	0,1	0,1	0,1	0,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	615	618	800	769

EMOYHTIÖN SIOJITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO

31.12., milj. €	Jäljellä oleva han- kintameno 2002	Kirjanpito- arvo 2002	Käypä arvo 2002	Jäljellä oleva han- kintameno 2001	Kirjanpito- arvo 2001	Käypä arvo 2001
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	489,2	507,2	584,4	456,8	474,8	543,5
Konserniyhtiöosakkeet	776,3	784,6	952,1	667,0	675,2	815,6
Muut kiinteistöosakkeet	48,0	48,0	50,0	65,9	65,9	71,9
Kiinteistösiirtoyhtiöosakkeet	72,2	72,2	89,7	35,9	35,9	37,4
Lainasaamiset konserniyrityksiltä	814,6	814,6	814,6	780,2	780,2	780,2
Saamiset kiinteistöyhtiöiltä	38,8	38,8	38,8	62,5	62,5	62,5
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	4,4	4,4	4,4	189,5	189,5	359,5
Lainasaamiset	2,0	2,0	2,0	66,7	66,7	66,7
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä						
Osakkeet ja osuudet	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	2 877,5	2 877,5	3 021,3	2 600,9	2 600,9	2 921,2
Rahoitusmarkkinavälineet	10 317,7	10 317,7	10 587,5	9 715,9	9 715,9	9 769,8
Kiinnelainasaamiset	205,2	205,2	205,2	225,0	225,0	225,0
Muut lainasaamiset	1 060,7	1 060,7	1 061,0	1 127,4	1 127,4	1 127,4
Talletukset	111,1	111,1	111,1	84,0	84,0	84,0
	16 820,9	16 847,1	17 525,3	16 080,7	16 107,0	16 867,9
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
– korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (–) jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno- erotusta				–11,4		–10,8
– indeksiin sidottujen lainojen tuottoa				6,3		4,9
				–5,1		–5,9
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvokorotuksia		26,3			26,3	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			678,2			760,9

EMOYHTIÖN SIIJOITUKSET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ JA OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

31.12., milj. € 2002

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä

Hankintameno 1.1.	189,5
Lisäykset	3,3
Vähennykset	-188,4
Hankintameno 31.12.	4,4

Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä

Hankintameno 1.1.	66,7
Lisäykset	0,0
Vähennykset	-64,6
Hankintameno 31.12.	2,0

Osakkeet ja osuudet osakkuusyrityksissä

Hankintameno 1.1.	3,3
Lisäykset	0,1
Vähennykset	-0,1
Hankintameno 31.12.	3,3

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä

31.12.2002	Kotipaikka	osuudesta, osakkeista, %	Osuus kaikista äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €
Esy Oy	Helsinki	70,0	70,0	1,0
Osakevarma Oy	Helsinki	100,0	100,0	3,3
				4,4

Osakkeet ja osuudet osakkuusyrityksissä

31.12.2002	Kotipaikka	osuudesta, osakkeista, %	Osuus kaikista äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €
Kiinteistövarma Oy	Helsinki	37,5	37,5	0,1
Silta Oy	Helsinki	39,1	39,1	1,3
Octel Oy	Helsinki	50,0	50,0	1,9
				3,3

EMOYHTIÖN MUUT SIIJOITUKSET

Osakkeet ja osuudet 31.12.2002	Osuus osakkeista, %	Kirjanpito- arvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €	Osakkeet ja osuudet 31.12.2002	Osuus osakkeista, %	Kirjanpito- arvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				Setec Oy			
Aldata Solution Oyj	2,33	1,4	1,4		9,93	2,2	3,0
Alma Media Oyj	4,59	13,7	13,7	Tornator Timberland Oy	13,13	10,5	10,5
Amer-yhtymä Oyj	2,78	16,9	23,5	Vakuutusosakeyhtiö Garantia	17,13	7,1	7,1
Aspo Oyj	5,84	1,6	4,5	Muut		0,5	0,5
Aspocomp Group Oyj	5,29	3,3	3,3	Yhteensä		75,6	89,0
Belton-Yhtiöt Oyj	3,17	1,1	1,2	Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut			
Elisa Communications Oyj	3,08	24,3	24,3	A T & T Wireless Group	0,02	3,7	3,1
Exel Oyj	4,85	1,6	1,6	ADRX Group	0,11	1,1	1,0
Finnlines Oyj	2,01	8,2	8,2	AdvancePCS	0,15	2,5	2,4
Fiskars Oyj Abp	4,26	18,7	18,7	Akzo Nobel N.V.	0,15	13,0	13,0
Fortum Oyj	0,64	25,2	33,8	Alcoa Inc.	0,04	9,1	7,6
Hackman Oyj Abp	3,41	2,5	3,2	Amgen Inc.	0,01	7,8	6,6
Huhtamäki Oyj	2,34	19,0	22,6	Astra Zeneca Plc	0,00	2,4	2,4
Instrumentarium Oyj	2,88	25,8	53,0	Baker Hughes Incorporated	0,01	1,4	1,5
Jaakko Pöyry Group Oyj	4,40	8,0	9,1	Bank of Ireland	0,09	8,8	8,8
KCI Konecranes International Abp	3,77	12,6	12,6	BASF AG	0,04	7,6	7,6
Kemira Oyj	3,64	29,2	29,2	BG Group Plc	0,04	5,1	5,1
Kesko Oyj	1,45	16,0	16,0	BNP Paribas SA	0,04	13,9	13,9
Kone Oyj	0,18	3,1	3,3	BOC Group Plc	0,26	18,8	17,7
Lassila & Tikanoja Oyj	4,45	10,8	10,9	BP Amoco Plc	0,02	29,7	28,9
Lemminkäinen Oyj	2,59	3,9	7,1	Capio AB	0,68	3,3	4,0
Marimekko Oyj	4,96	1,3	1,9	Caremark Rx Inc.	0,06	2,4	2,3
Metso Oyj	2,36	33,1	33,1	Carrefour SA	0,07	20,5	20,5
Metsä Tissue Oyj	2,41	6,0	7,6	Chevrontexaco Corp.	0,01	6,4	5,3
M-real Oyj	1,23	17,3	17,3	Cloetta Fazer AB B	4,28	10,1	10,0
Nokia Oyj	0,12	59,6	87,9	Compass Group plc	0,17	20,0	19,2
Nokian Renkaat Oyj	2,06	6,3	7,4	ConocoPhillips	0,02	5,8	5,4
Orion-yhtymä Oyj	2,15	31,0	31,0	Cooper Cameron Corporation	0,06	1,3	1,4
Outokumpu Oyj	1,30	18,6	18,6	Cortefiel S.A.	1,29	4,4	4,4
Perlos Oyj	2,35	7,4	7,4	Danisco A/S	0,82	14,0	14,1
Rautaruukki Oyj	4,01	19,1	19,1	Delta Air Lines Inc.	0,53	8,9	7,5
Raute Oyj	9,96	3,0	3,0	Diageo plc	0,04	15,1	14,8
Sampo Oyj	8,06	299,5	324,9	E.On AG	0,04	11,5	11,5
Stockmann Oyj Abp	0,99	7,0	7,0	Electricidade de Portugal S.A.	0,06	2,9	2,9
Stora Enso Oyj	1,01	91,0	91,5	Electrolux AB	0,30	15,0	14,8
Tamfelt Oyj Abp	6,11	14,6	15,2	Eni S.p.A.	0,05	27,3	27,3
Tamro Oyj	1,52	5,1	6,6	Europolitan Vodafone AB	0,24	4,4	4,5
Teleste Oyj	4,63	1,9	1,9	Excel Plc	0,27	8,7	8,3
Tietoenator Oyj	2,42	26,0	26,0	Express Scripts Inc.	0,08	2,9	2,7
UPM-Kymmene Oyj	0,97	61,6	77,1	Exxon Mobil Corporation	0,00	11,7	10,0
Uponor Oyj	5,50	28,4	40,6	Game Group Plc	0,91	2,0	1,9
Vaisala Oyj	4,42	14,3	17,7	Glaxosmithkline Plc	0,01	13,3	12,7
Wärtsilä Oyj Abp	3,58	26,3	26,3	Havas Advertising SA	0,49	5,6	5,6
YIT-Yhtymä Oyj	7,27	28,5	36,3	Hays plc	0,38	9,8	9,3
Muut		1,6	1,6	HCA Inc.	0,03	6,3	5,9
Yhteensä		1 055,6	1 208,2	Iberdrola S.A.	0,10	12,0	12,1
Kotimaiset yhtiöt, ei noteeratut				Ihc Caland NV	0,16	2,5	2,5
Ahlstrom Oyj	3,89	19,6	27,8	Interbrew	0,07	7,1	7,1
Ahlström Capital Oy	3,87	4,7	6,0	International Business Machines Corporation (IBM)	0,01	7,9	6,7
Aktia Sparbank Abp	1,04	0,8	0,8	Invensys Plc	0,06	1,8	1,8
Fingrid Oyj	12,48	14,0	14,0	ISS A/S	0,80	12,0	12,0
Head Future Technologies Oy	4,72	1,0	1,0	IVAX Corporation	0,12	2,9	2,6
HEX Oyj	1,85	2,3	2,3	Kelda Group Plc	0,12	3,0	3,2
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	30,00	2,6	2,6	King Pharmaceuticals Inc	0,04	1,7	1,6
Nordben Life and Pension (Ordinary)	0,79	0,8	0,8	Kingfisher Plc	0,26	24,5	23,3
Nordben Life and Pension (Preference)	9,21	0,8	0,8	Koninklijke Ahold NV	0,12	14,0	14,0
Otava-Kuvalehdet Oy	14,73	8,8	11,8	Koninklijke Numico NV	0,34	6,8	6,8

Osakkeet ja osuudet 31.12.2002	Osuus osakkeista, %	Kirjanpito- arvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €	Osakkeet ja osuudet 31.12.2002	Kirjanpito- arvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
L'Oreal SA	0,01	5,2	5,3	KORKORAHASTOT		
Nestle SA	0,02	18,8	19,5	Sampo Yhteisökorko Tuotto	98,5	98,5
Norsk Hydro ASA	0,08	7,9	8,5	OSAKERAHASTOT		
Novartis	0,01	7,2	7,3	Alfred Berg Small Cap Europe B	7,8	7,8
Novo Nordisk A/S B	0,07	6,0	6,1	Carnegie Global Healthcare	12,4	12,4
Orange SA	0,03	9,2	11,1	Hermes European Focus Fund I	20,0	20,1
Pearson Plc	0,23	17,3	16,3	Sijoitusrahasto Mandatum Global A	90,0	90,0
Pernod-Ricard SA	0,28	14,8	14,8	Mandatum Emerging Asia Kasvu	33,5	33,5
Pfizer Inc.	0,01	20,4	18,2	Sampo Japani Osake Kasvu	43,9	43,9
Pharmacia Corporation	0,01	4,9	4,0	Seligson & Co APS Far East	2,0	2,3
PSA Peugeot Citroen	0,13	13,4	13,4		209,6	209,9
Reed Elsevier NV	0,31	26,2	26,2	PÄÄOMARAHASTOT		
RIG (Transocean Inc.)	0,02	1,2	1,1	Abingworth Bioventures III B L.P.	4,5	3,8
Royal Dutch Petroleum Co NV	0,04	32,7	32,7	Access Capital Fund LP II A	0,8	0,8
Sainsbury (J) plc	0,14	11,5	11,2	Access Capital Fund LP II B	0,7	0,7
Sandvik AB	0,19	10,6	10,5	Access Capital Fund LP II C	2,2	2,2
Sanofi-Synthelabo SA	0,02	7,3	7,3	Access Capital LP	2,4	2,4
Schwarz Pharma AG	0,12	1,4	1,8	Alpha Private Equity Fund 4 CI LP	4,4	4,4
Scottish Power Plc	0,09	9,3	9,0	Behrman Capital III L.P.	6,2	5,5
Serono SA (BR)	0,02	1,2	1,3	Bio Fund Ventures I Ky	1,2	1,2
Singulus Technologies AG	0,78	3,6	3,6	Bio Fund Ventures II Ky	3,0	3,0
SkyePharma plc	0,37	1,5	1,4	Blackstone Capital Partners IV LP	0,1	0,1
Snam Rete Gas S.p.A.	0,08	4,6	4,9	CapMan Equity VII B	0,8	0,8
St. Jude Medical Inc.	0,07	4,1	4,7	EQT Finland B.V.	2,2	2,2
Suez Lyonnais Des Eaux SA	0,05	9,0	9,0	EQT Northern Europe UK No. 1	30,9	30,9
Swatch Group	0,33	8,2	8,8	EQT Scandinavia II B.V.	11,1	10,6
Svenska Handelsbanken AB A	0,15	12,6	12,7	Eqvitec Technology Fund II Ky	1,2	1,2
Syngenta AG	0,18	11,0	11,0	Fenno Rahasto Ky	6,0	6,0
Telecom Italia Mobile SpA	0,02	8,7	8,7	Finnmezzanine Rahasto I	1,6	1,6
Telecom Italia SpA	0,02	6,9	6,9	Finnventure rahasto III	1,4	1,4
Telefonica S.A.	0,04	15,4	15,4	Finnventure rahasto V Ky	7,2	7,2
TeliaSonera AB	0,10	16,0	16,0	Forenvia Venture I Ky	0,5	0,5
Tenet Healthcare Corporation	0,04	3,3	3,1	Garantia PK-lainarahasto II	0,2	0,2
Tesco plc	0,07	14,6	14,0	Gilde Buy-Out Fund II SV-capital	7,4	7,4
Teva Pharmaceutical Industries Ltd	0,04	3,1	3,3	Industri Kapital 1994 LP I-IV	5,1	5,1
Tomra Systems ASA	0,48	5,2	5,3	Industri Kapital 1997 LP I,IV	28,5	28,5
T-Online International AG	0,03	1,7	1,7	Industri Kapital 2000 LP I-IV	23,0	23,0
Total Fina SA	0,04	34,0	34,0	Industrial Devel. & Inv. Equity KB	2,3	2,2
TPG NV	0,30	22,0	22,0	MB Equity Fund II	6,5	6,5
UBS AG	0,02	12,7	13,2	MB Equity Fund III	0,8	0,8
Unilever NV CVA	0,06	18,3	19,3	MB Mezzanine Fund II	3,6	3,6
Walgreen Co	0,01	4,4	4,2	Merlin Biosciences Fund LP	2,8	2,8
Weatherford International Ltd.	0,04	2,0	1,9	Nokia Venture Partners II LP	4,0	3,5
Vendex KBB N.V.	0,77	7,2	7,2	Nordic Mezzanine Limited	1,8	1,8
Verenigde Nederlandse Uitgeversbedrijven NV	0,25	15,1	15,1	Permira Europe II LP2 (Schroder Ventures)	5,5	5,5
Vestas Wind Systems A/S	0,17	1,7	1,7	Promotion Capital I Ky	0,4	0,4
Vinci S.A.	0,10	4,8	4,8	Sponsor Fund I Ky	3,7	3,7
Vodafone Airtouch Plc	0,05	57,0	53,9	Sponsor Fund II Ky	0,3	0,3
Vodafone Telecel - Comunicacoes Pessoais, S.A.	0,34	5,4	5,4	Telecomia Venture I Ky	0,2	0,2
Wyeth Corporation	0,02	9,3	8,0	Warburg Pincus Private Equity VIII, L.P.	13,0	11,4
Muut		0,2	0,8	WD Power Investment	1,8	1,8
Yhteensä		1 005,3	987,1		199,2	195,2
Ulkomaiset yhtiöt, ei noteeratut				HEDGE FUND -RAHASTOT		
If Skadeförsäkring Holding AB A	7,99	145,0	146,9	Blackstone Distressed Opport. Offshore Fund Ltd B	10,2	9,8
If Skadeförsäkring Holding AB B	2,07	37,6	38,1	Blackstone Fifth Avenue Offshore Fund Ltd Class A	30,7	28,8
Yhteensä		182,6	185,0	Blackstone Madison Avenue Offshore Fund Ltd Cl. B	10,2	9,8
					51,1	48,4
				Yhteensä	2 877,5	3 021,3

31.12., milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2002	2001	2002	2001
LAINASAAMISTEN ERITTELY				
VAKUUDEN MUKAAN				
Pankkitakaus	471,8	521,9	471,8	521,9
Takausvakuutus	490,8	529,8	490,8	529,8
Muu vakuus	98,1	75,7	98,3	76,8
	1 060,7	1 127,4	1 060,9	1 128,5
ELÄKELAINASAAMISTEN YHTEISMÄÄRÄ				
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2,0	1,1	2,0	1,1
Muut kiinnelainasaamiset	170,3	182,4	170,3	182,4
Muut lainasaamiset	927,0	992,8	927,0	992,8
	1 099,3	1 176,4	1 099,3	1 176,4
KANNANSIIRTOSAAMINEN				
Yhteisvastuusaaminen	5,2	18,4	5,2	18,4
Saaminen erityiseltä selvityspesältä	40,1	53,3	40,1	53,3
	45,3	71,7	45,3	71,7
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA				
Vakuutusmaksuvastuu				
Vastaiset eläkkeet	10 098,4	8 955,4	10 098,4	8 955,4
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 683,8	2 037,9	1 683,8	2 037,9
Ositettu lisävakuutusvastuu	30,1	107,5	30,1	107,5
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	11 812,3	11 100,9	11 812,3	11 100,9
Korvausvastuu				
Alkaneet eläkkeet	4 730,5	4 824,5	4 730,5	4 824,5
Tasoituspääomien määrät	797,6	760,9	797,6	760,9
Korvausvastuu yhteensä	5 528,0	5 585,4	5 528,0	5 585,4
Vakuutustekninen vastuuvélka yhteensä	17 340,3	16 686,3	17 340,3	16 686,3
LAKISÄÄTEISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN LISÄEDUT				
Ositettu lisävakuutusvastuu 1.1.	107,5	127,2	107,5	127,2
Tilivuonna maksetut asiakashyvitykset	-112,3	-61,7	-112,3	-61,7
Siirto ositettuun lisävakuutusvastuuseen	26,0	42,0	26,0	42,0
Ositetun lisävakuutusvastuun täydennys	8,9	-	8,9	-
Ositettu lisävakuutusvastuu 31.12.	30,1	107,5	30,1	107,5
TOIMINTAPÄÄOMA				
Oma pääoma	48,3	43,7		
Jaettavaksi esitetty takuupääoman korko	-0,7	-0,8		
Tilinpäätössiirtojen kertymä	3,5	4,0		
Omaisuuksien käyppien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	678,2	760,9		
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 683,8	2 037,9		
Aineettomat hyödykkeet	-1,1	-1,7		
Muut erät	-2,7	-		
	2 409,2	2 844,0		
Työeläkevakuutusyhtiölain 17 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	774,3	779,2		

31.12., milj. €	EMOYHTIÖ 2002		KONSERNI 2002	
OMA PÄÄOMA				
Takuupääoma		11,9		11,9
Muut rahastot 1.1.	26,4		26,4	
Siirto vuoden 2001 voitosta	4,5	30,8	4,5	30,8
Edellisten tilikausien voitto	5,4		112,5	
Muu muutos			2,1	
Siirto varmuusrahastoon	-4,5		-4,5	
Jaettu takuupääoman korkona	-0,8		-0,8	
Siirto hallituksen käyttövaroihin	-0,1		-0,1	
Tilikauden voitto/tappio	5,5	5,5	-101,7	7,5
		48,3		38,4
				50,3

TAKUUPÄÄOMA

	Lukumäärä	Kirjanpito- arvo
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo	14	2,4
Sampo Oyj	57	9,6

OMAN PÄÄOMAN JAKAUTUMINEN EHDOTETUN VOITONJAON JÄLKEEN

Takuuosuuden omistajien osuus		
Takuupääoma		11,9
Ehdotettu voitonjako takuupääoman omistajille		0,7
Vakuutusosajien osuus		35,6
		48,3

VOITONJAKOKELPOISET VARAT

Tilikauden voitto/tappio		5,5		-101,7
Muu oma pääoma				
Muut rahastot	30,8		30,8	
Edellisten tilikausien voitto	0,1	30,9	109,2	140,0
Tilinpäätössiirtojen kertymä				-18,1
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä		36,4		20,2

Muut liitetiedot

31.12., milj. €	2002	2001
EMOYHTIÖN VASTUUT		
Johdannaiset		
Korkojohdannaiset		
Suljetut		
Termiini- ja futuurisopimukset	kohde-etuuden nimellisarvo	1 300,0
	sopimusten käypä arvo	-21,7
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset		
Avoimet		
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	kohde-etuuden arvo	54,4
	sopimusten käypä arvo	0,9
Valuuttajohdannaiset		
Avoimet		
Termiinisopimukset	kohde-etuuden arvo	381,4
	sopimusten käypä arvo	9,9
Osakejohdannaiset		
Avoimet		
Termiini- ja futuurisopimukset	kohde-etuuden arvo	21,9
	sopimusten käypä arvo	0,3
Optiosopimukset		
Ostetut	warranttien kohde-etuuksien arvo	0,2
	warranttien käypä arvo	0,0
		1,0
		0,1
Asetetut	kohde-etuuden arvo	1,1
	sopimusten käypä arvo	0,0
Sijoitussitoumukset		
Sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia		300,6
		270,8
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Pantatut tilivarat		0,2
Arvonlisäverovähennykset		
Uudisrakentamisesta ja kiinteistöjen perusparannuksista vuosina 1998–2002/1997–2001 tehdyt vähennykset		10,5
		10,2
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyvä yhteismäärä		
Konserniyritykset		6,4
		3,8
Osakkuusyritykset		0,1
		0,1
Muut yritykset		0,8
		1,0
		7,3
		4,9

LAINAKSI ANNETUT ARVOPAPERIT

Osakkeet

Määrä, kpl	13 012 116	4 334 640
Jäljellä oleva hankintameno	98,3	56,3
Käypä arvo	122,8	104,5

Joukkovelkakirjalainat

Nimellisarvo	1 028,0	–
Jäljellä oleva hankintameno	1 027,3	–
Käypä arvo	1 035,6	–

Lainaksi on annettu pääasiassa ulkomaisia arvopapereita. Kaikki lainat ovat milloin tahansa keskeytettävissä.

Riskienhallinta

Hallituksen päätöksen mukaisesti sisäinen valvonta on prosessi, jonka avulla pyritään osaltaan varmistamaan:

- 1) asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen
- 2) voimavarojen taloudellinen ja tehokas käyttö
- 3) toimintaan liittyvien riskien riittävä hallinta
- 4) taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuus ja oikeellisuus
- 5) lakien, määräysten ja ohjeiden noudattaminen ja
- 6) hallintoelinten päätösten, sisäisten suunnitelmien, sääntöjen ja menettelytapojen noudattaminen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa.

Riskienhallinnalla pyritään varmistamaan, etteivät riskit toteutuessaan aiheuta olennaisia taloudellisia tappioita, vaarana toiminnan jatkuvuutta tai yhtiöön kohdistuvaa luottamusta. Olennaisimmat yhtiötason riskit liittyvät sijoitustoimintaan ja tietohallintoon. Muita merkittäviä yhtiötason riskejä ovat johtamisinformaation epäluotettavuus, yhtiön fyysisen toimintaympäristön toimimattomuus, jakeluteiden toimimattomuus, säännösten noudattamatta jättämiseen liittyvät riskit, voimavarojen epätaloudellinen ja tehoton käyttö, sopimus- ja vastapuolirisikit sekä julkisuuskuvaan liittyvät riskit.

Sijoitussuunnitelmassa määritellään muun muassa sijoituksille asetettavat yleiset turvaavuustavoitteet, sijoitusten hajautus- ja likviditeettitavoitteet sekä valuuttaliikkeen järjestämisen periaatteet. Hallitus arvioi vähintään kerran vuodessa yhtiön sijoituksiin sisältyvät riskit arvonmuutoksen, odotetun tuoton, turvaavuuden ja valuuttaliikkeen suhteen sekä yhtiön riskinkantokyvyn sijoitusten osalta lyhyellä ja pitkällä aikavälillä mukaan lukien arvion vakavaraisuusarvoseman kehityksestä.

Sijoitusten, varsinkin osakkeiden, markkinariski muodostaa suurimman tulokseen ja vakavaraisuuteen kohdistuvan riskin. Varma-Sammon sijoitusten kokonaisriskiä mittaava VaR (Value-At-Risk) -luku kuukauden horisontilla ja 97,5 prosentin luottamustasolla oli vuoden 2002 lopussa noin 440 miljoonaa euroa kuten vuotta aikaisemminkin. Kyseinen luku tarkoittaa yhtiön sijoituskannan suurinta mahdollista markkina-arvon ale-

nemista tavanomaisissa markkinaolosuhteissa kuukauden aikana 97,5 prosentin todennäköisyydellä. Sijoitusten tuotto-odotus pyritään maksimoimaan valitulla kokonaisriskitasolla. Hallitus on vuoden aikana määritellyt sijoitussalkulle maksimiriskitason, jossa otetaan huomioon työeläkeyhtiön vakavaraisuusarvosema sekä sijoituskannan VaR-luvun kehittyminen. Lisäksi sijoitusriskejä eliminoidaan muun muassa hajauttamalla sijoituksia omaisuusluokittain ja kohteittain, sijoituskantaa ja -kohteita analysoimalla, riskikeskittymiä välttämällä, turvaavalla vakuuspolitiikalla, varovaisella arvostuskäytännöllä, varoja ja vastuita yhteensovittamalla, johdannaisten käytöllä, riittävällä ja oikea-aikaisella valvonta- ja seuranta järjestelmällä sekä vastapuoliriskejä minimoimalla. Kiinteistöjen osalta kiinnitetään lisäksi huomiota teknisiin ja sijainnillisiin riskeihin.

Vakuutusliikkeen riskit liittyvät kerättyjen vakuutusmaksujen ja kertyneen vastuuvelan riittävyyteen suhteessa yhtiön vastuulla oleviin eläkkeisiin. Vakuutusliikkeen vuotuisen tuloksen heilahteluun varaudutaan tasoitusvastuulla, jolla on riskiteoreettisesti määrätty ala- ja yläraja. Vakuutusliikkeen riskienhallinnassa käytetään vakuutus teknisiä analyysejä.

Varma-Sammossa asianmukaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, ylläpitämisestä ja testaamisesta sekä lakien ja viranomaismääräysten noudattamisesta vastaa asianomainen esimies omalla vastuualueellaan. Jokainen osasto vastaa osaltaan siitä, että vahvistettuja strategioita, suunnitelmia, sisäisiä sääntöjä ja hallintoelinten päätöksiä noudatetaan. Riskinoton rajat ja käytettävät mittarit määritellään erikseen kussakin toiminnossa. Erillinen riskienhallintatoimikunta seuraa ja ohjaa riskienhallinnan organisoitumista yhtiössä eri osastoilla. Sijoitustoimikunta seuraa puolestaan sijoitusriskejä.

Valmisteleva, päätöksiä tekevä ja toteuttava sijoitustoiminto sekä valvova ja raportoiva toiminto (taloushallinto) on eriytetty toisistaan. Valvovassa toiminnossa sijoitusriskejä mitataan, niiden pohjalta laaditaan skenaario- ja herkkyysanalyysit tulokseen ja vakavaraisuuteen liittyen, sekä seurataan hallituksen eri sijoitustyypeille määrittelemien riskirajojen ja valtuuksien käytön noudattamista.

Tunnusluvut ja analyysit

Varma-Sammon toiminta alkoi nykyisessä laajuudessaan 1.7.1998, minkä vuoksi vuoden 1998 luvut ovat pro forma -lukuja. Vuoden 1999 lukujen laskentatekniikka poikkeaa hieman vuodesta 2000 lähtien käytetystä. Muilta osin luvut ovat vertailukelpoisia.

TIIVISTELMÄ

	2002	2001	2000	1999	1998
Vakuutusmaksutulo, milj. €	2 406,0	2 404,2	2 206,9	2 075,4	1 984,6
Maksetut eläkkeet, milj. € ¹⁾	2 356,2	2 192,4	2 022,7	1 915,7	1 799,6
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, milj. €	339,6	173,1	817,6	1 524,0	1 114,7
tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	1,9	1,0	5,3	11,7	9,3
Liikevaihto, milj. €	3 796,5	3 741,2	3 890,4	3 136,4	2 775,1
Kokonaisliikekulut, milj. €	70,8	68,6	65,1	57,2	46,8
liikevaihdosta, %	1,9	1,8	1,7	1,8	1,7
TEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta, % ²⁾	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
Kokonaistulos, milj. €	-363,4	-502,8	258,8	1 070,7	681,3
Vastuuvelka, milj. €	17 340,3	16 686,2	15 325,1	13 928,0	12 741,1
Toimintapääoma, milj. €	2 409,2	2 844,0	3 389,7	3 262,1	2 110,8
vastuuvelasta, % ³⁾	15,5	19,5	25,9	27,3	18,9
suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,1	2,4	2,9	3,1	2,7
Tasointuvastuu, milj. €	797,6	760,9	719,8	644,5	539,9
Eläkevarat, milj. € ⁴⁾	18 014,7	17 445,4	16 548,3	15 387,8	13 498,3
Siirto asiakashyvityksiin TEL-palkkasummasta, %	0,2	0,4	0,7	0,5	0,6
Maksetut asiakashyvitykset TEL-palkkasummasta, %	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6
TEL-palkkasumma, milj. €	10 852,3	10 695,9	9 933,9	9 352,6	8 832,4
YEL-työtulosumma, milj. €	566,5	546,9	514,0	505,0	480,0
TEL-vakuutuksenottajat	25 900	26 000	26 000	26 000	26 000
TEL-vakuutetut	398 500	401 500	394 000	383 000	368 000
YEL-vakuutuksenottajat	36 300	36 300	36 300	36 000	35 000
Eläkkeensaajat	279 000	272 000	263 000	257 000	250 000

¹⁾ Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet

²⁾ Suhdeluvun laskennassa mukana kokonaisliikekulut ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja

³⁾ Suhdeluku laskettu prosenttina vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvelasta

⁴⁾ Vastuuvelka + arvostuserot

TULOSANALYYSI

milj. €	2002	2001	2000	1999	1998
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	38,2	47,4	70,0	81,4	111,0
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	-418,0	-566,2	179,1	976,0	561,9
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	337,5	188,0	831,0	1 556,6	1 145,5
- Vastuvelan tuottovaatimus	-755,6	-754,2	-651,9	-580,6	-583,6
Hoitokustannustulos	16,4	16,0	9,8	13,3	8,4
Kokonaistulos	-363,4	-502,8	258,8	1070,7	681,3

Tuloksen käyttö

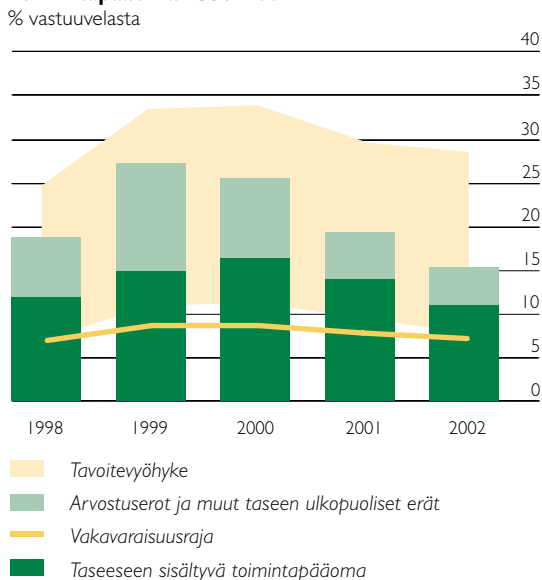
Vakavaraisuuden muutokseen	-398,3	-544,9	189,9	1020,2	630,9
Tasovastuun muutokseen	36,7	41,0	70,0	81,4	111,0
Toimintapääoman muutokseen	-435,0	-585,9	119,9	938,8	519,9
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	-355,1	-115,1	347,3	247,7	55,8
Arvostuserojen muutokseen	-84,8	-464,0	-235,1	702,7	480,7
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	-0,5	-12,2	-14,0	-15,1	-19,5
Tilikauden voittoon	5,5	5,4	21,7	3,5	2,9
Siirtoon asiakashyvityksiin	26,0	42,0	69,0	50,5	50,5
Ositetun lisävakuutusvastuun täydennykseen	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	-363,4	-502,8	258,8	1070,7	681,3

VAKAVARAISUUS

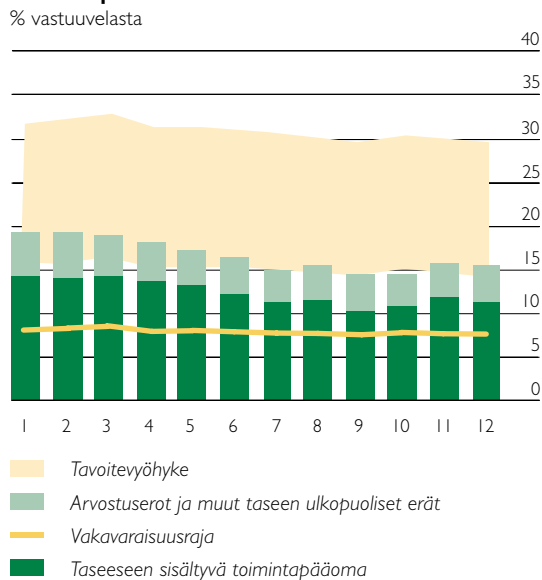
Toimintapääoma ja sen rajat (suhteessa vakavaraisuusrajan laskennassa käytettyyn vastuuelkaan)

%	2002	2001	2000	1999	1998
Vakavaraisuusraja	7,5	8,0	8,8	8,8	7,0
Tavoitevyöhykkeen alaraja	14,9	16,1	17,6	17,5	14,0
Tavoitevyöhykkeen yläraja	29,8	32,1	35,2	35,0	28,1
Toimintapääoma	15,5	19,5	25,9	27,3	18,9
- taseeseen sisältyvä toimintapääoma	11,1	14,3	16,6	15,1	12,1
- arvostuserot ja muut taseen ulkopuoliset erät	4,4	5,2	9,4	12,2	6,8

Toimintapääoma 1998–2002

Toimintapääoma kuukausittain 2002

SIJOITUSJAKAUMA KÄYVIN ARVOIN

	2002		2001		2000		1999		1998	
	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%
Lainasaamiset ¹⁾	1 266,3	7,1	1 417,6	8,3	1 468,8	9,0	1 624,1	10,8	1 881,8	14,6
Joukkovelkakirjalainat	10 826,4	60,8	9 888,4	57,7	8 947,8	55,0	7 172,4	47,7	6 138,9	47,6
Muut rahoitusmarkkina- välineet ja talletukset	178,9	1,0	255,9	1,5	216,1	1,3	997,4	6,6	1 315,9	10,2
Osakkeet ja osuudet	3 028,5	17,0	3 283,8	19,1	3 482,1	21,4	3 168,6	21,1	1 608,6	12,5
Kiinteistösijoitukset	2 519,9	14,1	2 305,1	13,4	2 152,7	13,2	2 062,9	13,7	1 940,6	15,1
Muut sijoitukset ²⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset yhteensä	17 820,1	100,0	17 150,8	100,0	16 267,5	100,0	15 025,4	100,0	12 885,8	100,0

¹⁾ Sisältää kertyneet korot

²⁾ Taseen "Muut sijoitukset", ellei niitä esim. niiden vähäisyyden johdosta ole luettu muihin edellä oleviin sijoituslajeihin

SIJOITUSTOIMINNAN TUOTTOERITTELY JA TULOS

milj. €	2002	2001	2000	1999	1998
Suorat nettotuotot	795,3	805,1	723,8	623,1	634,2
Lainasaamiset	63,1	65,2	70,7	82,2	105,5
Joukkovelkakirjalainat	514,6	488,8	428,3	319,9	350,0
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	15,2	13,8	18,8	40,5	34,6
Osakkeet ja osuudet	93,7	115,3	99,0	62,1	36,3
Kiinteistösijoitukset	116,2	112,8	102,3	93,0	82,9
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ¹⁾	-7,4	9,1	4,7	25,4	24,9
Arvonmuutokset kirjanpidossa ²⁾	-373,0	-153,1	342,4	230,8	24,6
Osakkeet ja osuudet	-467,1	-180,1	348,7	287,3	33,0
Joukkovelkakirjalainat	109,2	30,2	1,8	4,4	13,3
Kiinteistösijoitukset	-15,0	-3,2	-8,2	-60,9	-21,7
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	422,3	652,0	1 066,2	853,9	664,8
Arvostuserojen muutos	-84,8	-464,0	-235,1	702,7	480,7
Osakkeet ja osuudet	-346,9	-444,2	-372,9	1 117,8	-
Joukkovelkakirjalainat	216,6	-48,8	101,6	-433,6	-
Kiinteistösijoitukset	47,6	29,1	35,8	19,3	-
Muut sijoitukset	-2,1	0,0	0,3	-0,8	-
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	337,5	188,0	831,1	1 556,6	1 145,5
Vastuuvelan tuottovaatimus	755,6	754,2	651,9	580,6	583,6
Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos	-333,2	-102,2	414,3	273,3	81,2
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	-418,0	-566,2	179,2	976,0	561,9

¹⁾ Sisältää mm. sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin

²⁾ Myyntivoitot ja tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO KÄYVIN ARVOIN

	Sijoitusten netto- tuotot käyvin arvo in ¹⁾ milj. € 2002	Sitoutunut pääoma ²⁾ milj. € 2002	Tuotto sitoutuneelle pääomalle, %				
			2002	2001	2000	1999	1998
Lainasaamiset	63,1	1 335,1	4,7	4,8	4,8	4,9	5,5
Joukkovelkakirjalainat	840,3	9 696,6	8,7	5,0	6,5	-1,7	11,1
Muut rahoitusmarkkina- välineet ja talletukset	15,1	445,8	3,4	3,9	3,8	3,1	3,4
Osakkeet ja osuudet	-720,3	3 664,8	-19,7	-14,0	2,4	80,8	15,0
Kiinteistösijoitukset	148,8	2 284,8	6,5 ⁴⁾	6,4	6,4	2,6	6,1
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset yhteensä	347,0	17 427,1	2,0	1,0	5,4	11,8	9,3
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ³⁾	-7,4						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in	339,6	17 427,1	1,9	1,0	5,3	11,7	9,3

¹⁾ Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo in = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos – kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan ostojen / kulujen ja myyntien / tuottojen erotusta.

²⁾ Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

³⁾ Sisältää mm. sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin

⁴⁾ KTI-indeksin mukainen kokonaistuotto koko kiinteistökannalle 6,5 %

KTI-indeksin mukainen kokonaistuotto sijoituskiinteistöille (pois lukien omassa käytössä olevat) 6,9 %

HOITOKUSTANNUSTULOS

milj. €	2002	2001	2000	1999	1998
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	74,6	73,9	65,3	61,4	56,7
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-59,0	-58,6	-56,2	-48,6	-48,8
Muut tuotot ja kulut	0,8	0,7	0,7	0,5	0,5
Hoitokustannustulos	16,4	16,0	9,8	13,3	8,4
Liikekulut vakuutusmaksun hoitokustannustulosta, %	78	79	85	79	85

¹⁾ Ei sisällä sijoitustoiminnan eikä työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja

Tuloksen käsittely

Hallitus esittää, että tilikauden voitosta 5 454 434,17 euroa

– varmuusrahastoon (vapaa rahasto) siirretään	4 650 000,00 euroa
– takuupääomalle maksetaan korkoa	746 333,92 euroa
– hallituksen käyttövaroihin siirretään	40 000,00 euroa
– voitto- ja tappiotilille jätetään	18 100,25 euroa

Helsingissä 14. helmikuuta 2003

Georg Ehrnrooth

Mikko Kivimäki	Mikko Mäenpää	Markku Hyvärinen
Markku Jokinen	Erkki Kangasniemi	Lasse Laatonen
Jarmo Lähteenmäki	Arto Ojala	Paavo Pitkänen <i>toimitusjohtaja</i>
Kari O. Sohlberg	Björn Wahlroos	Pasi Mustonen <i>ylimatemaatikko</i>

Tilintarkastuskertomus

Keskinäisen eläkevakuutusyhtiön

Varma-Sammon omistajille

Olemme tarkastaneet Keskinäisen eläkevakuutusyhtiön Varma-Sammon kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2002. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja eläkevakuutusyhtiön hallinnosta.

Allekirjoittaneen Mauri Palvin, KHT, johdolla suoritetusta valvontatilintarkastuksesta on annettu 3.3.2003 päivätty valvontatarkastuskertomus.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa

sen toteamiseksi, että tilinpäätös ei sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta vakuutusyhtiölain ja työeläkeyhtiöistä annetun lain säännösten perusteella.

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää eläkevakuutusyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys tuloksen käsittelystä on vakuutusyhtiölain mukainen.

Helsingissä 11. maaliskuuta 2003

Mauri Palvi
KHT

Mikael Leskinen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Keskinäisen eläkevakuutusyhtiön Varma-Sammon hallintoneuvostolle on tänään pidetyssä kokouksessa esitelty yhtiön vuoden 2002 tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja tilintarkastuskertomus.

Hallintoneuvosto ilmoittaa lausuntonaan varsinaiselle yhtiökokoukselle, ettei sillä ole huomauttamista tilinpäätöksen,

konsernitilinpäätöksen eikä tilintarkastuskertomuksen johdosta.

Hallintoneuvosto ilmoittaa samalla yhtyvänsä hallituksen esitykseen tilikauden voiton käsittelemisestä.

Helsingissä 25. maaliskuuta 2003

Hallintoneuvoston puolesta

Matti Honkala
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Yleistä

Varma-Sampo on työeläkeyhtiö, jonka hallinto määräytyy ensisijaisesti työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain sekä osin vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain mukaisesti. Tarkempia määräyksiä yhtiön hallinnosta löytyy yhtiöjärjestyksestä.

Varma-Sammon toimielimiä ovat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja.

Lakisääteinen työeläkejärjestelmä syntyi valtiovallan ja työmarkkinajärjestöjen sopimuksella. Kolmikannalla on edelleen tärkeä rooli järjestelmän kehittämisessä, mikä näkyy myös yhtiöiden hallinnossa. Työeläkeyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenistä vähintään puolet on valittava keskeisten työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Osakkaat

Varma-Sampo on keskinäinen yhtiö, jonka osakkaita ovat:

- vakuutusnottajat, joilla on yhtiössä voimassaoleva TEL- tai YEL-vakuutus
- vakuutetut siten, että kunkin yhtiössä voimassa olevan TEL-perusvakuutuksen piiriin kuuluvat vakuutetut ovat osakkaita vakuutuskohtaisesti yhdessä ja
- takuusuuden omistajat, jotka omistavat yhtiön omaan pääomaan kuuluvan takuupääoman.

Yhtiökokous

Yhtiökokouksessa käyttävät äänioikeuttaan osakkaat eli vakuutusnottajat, takuusuuden omistajat sekä edellä tarkoitettujen vakuutettujen keskuudestaan valitsemat edustajat.

Vakuutusnottajien ja vakuutettujen äänet määräytyvät yhtiölle maksettujen vakuutusmaksujen perusteella. Kaikkien yhtiökokouksessa äänioikeutettujen osakkaiden äänet jakautuvat seuraavasti:

- vakuutusnottajat noin 76 %
- vakuutetut noin 21 % ja
- takuusuuden omistajat (Sampo-konserni) noin 3 %.

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain ennen toukokuun loppua hallituksen määräämänä aikana.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on

- esitettävä tilinpäätös, konsernitilinpäätös, tilintarkastuskertomus sekä hallintoneuvoston lausunto niistä ja
- päätettävä:
 - tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamisesta,
 - toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen ja konsernitaseen mukainen voitto tai tappio antaa aihetta,
 - vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle,
 - hallintoneuvoston jäsenten palkkioista sekä

- tilintarkastajien ja varatilintarkastajien palkkioista.
- valittava
 - hallintoneuvoston jäsenet ja
 - tilintarkastajat.
- käsiteltävä muut kokouskutsussa ilmoitetut asiat.
 - Vuonna 2002 Varma-Sammon varsinainen yhtiökokous pidettiin 19.4.2002. Ylimääräisiä yhtiökokouksia ei pidetty.

Hallintoneuvosto

Varma-Sammon hallintoneuvostoon kuuluu 28 jäsentä. Heidät valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa kolmeksi vuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain on erovuorossa enintään 10 jäsentä. Jäsenistä seitsemän valitaan keskeisten työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ja seitsemän keskeisten palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Hallintoneuvosto valitsee vuosittain keskuudestaan puheenjohtajan ja yhden tai useamman varapuheenjohtajan. Hallintoneuvostolle on valittu kaksi varapuheenjohtajaa.

Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Lisäksi hallintoneuvosto:

- vahvistaa hallituksen jäsenten palkkiot
- valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä näistä hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat
- antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen johdosta
- vahvistaa vuosittain yhtiön sijoitussuunnitelman laatimisperiaatteet
- päättää asioista, jotka koskevat yhtiön toiminnan merkittävää supistamista, laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista sekä
- antaa hallitukselle ohjeita asioista, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä.

Vuonna 2002 Varma-Sammon hallintoneuvosto koontui kolme kertaa.

Hallitus

Varma-Sammon hallitukseen kuuluu 12 jäsentä ja kolme varajäsentä. Hallituksen jäsenet ja varajäsenet, puheenjohtajan ja yhden tai useamman varapuheenjohtajan valitsee hallintoneuvosto. Hallitukselle on valittu kaksi varapuheenjohtajaa.

Hallituksen jäsenet valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että neljä varsinaista jäsentä on vuosittain erovuorossa. Jäsenistä kolme ja varajäsenistä yksi valitaan keskeisten työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä ja kolme jäsentä ja yksi varajäsen keskeisten palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus nimittää yhtiön toimitusjohtajan, vakuutusmatemaatikon ja ylilääkärin. Se voi nimittää myös toimitusjohtajan sijaisen ja muita johtajia. Hallitus antaa ohjeita toimitusjohtajalle ja huolehtii yhtiön toiminnalle tarpeellisen organisaation luomisesta ja sen toiminnan järjestämisestä.

Vuonna 2002 Varma-Sammon hallitus kokoontui 10 kertaa.

Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

Varma-Sammon toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen nimittää hallitus.

Toimitusjohtaja huolehtii yhtiön juoksevasta hallinnosta hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti ja vastaa yhtiön päivittäisestä johtamisesta. Toimitusjohtajan sijainen toimii toimitusjohtajana silloin, kun toimitusjohtaja on estynyt hoitamasta tehtäviään.

Hallintoneuvosto 14.2.2003

Puheenjohtaja

Matti Honkala, s. 1945
vuorineuvos, pääjohtaja, Kesko Oyj
erovuorossa 2005

Varapuheenjohtaja

Jukka Härmälä, s. 1946
vuorineuvos, toimitusjohtaja,
Stora Enso Oyj
erovuorossa 2004

Varapuheenjohtaja

Pekka Paasikivi, s. 1944
hallituksen puheenjohtaja, Oras Oy
erovuorossa 2004

Riku Aalto, s. 1965

Metallityöväen Liitto ry:n
talouspäällikkö
erovuorossa 2005

Pekka Ahmavaara, s. 1944

varapuheenjohtaja, Suomen Ammatti-
liittojen Keskusjärjestö SAK ry
erovuorossa 2003

Eero Aittola, s. 1942

kauppaneuvos
Jäsenyys päättyi 17.3.2002.

Seppo Berg, s. 1943

Toimikausi päättyi 19.4.2002.

Hans Olof Danielsson, s. 1942

kauppatieteiden maisteri
erovuorossa 2004

Erkki Etola, s. 1945

toimitusjohtaja, Oy Etola Ab
ja Oy Etra Ab
erovuorossa 2005

Stig Gustavson, s. 1945

vuorineuvos, toimitusjohtaja,
KCI Konecranes International Oyj
erovuorossa 2004

Matti Hellsten, s. 1943

asiantuntija, Erityisalojen
Toimihenkilöliitto ERTO ry
erovuorossa 2003

Markku von Hertenzen, s. 1948

toimitusjohtaja, Suomen Ekonomi-
liitto – Finlands Ekonomförbund –
SEFE ry
erovuorossa 2004

Erkki Isokangas, s. 1946

toimitusjohtaja, Saarioinen Oy
erovuorossa 2003

Jouko M. Jaakkola, s. 1944

toimitusjohtaja, M-Real Oyj
erovuorossa 2003

Jyrki Juusela, s. 1943

vuorineuvos, toimitusjohtaja,
Outokumpu Oyj
erovuorossa 2004

Seppo Koskinen, s. 1946

päälouottamusmies, Paroc Oy Ab
erovuorossa 2003

Jan-Henrik Kulp, s. 1943

johtaja, UPM-Kymmene Oyj
erovuorossa 2005

Tapio Kuula, s. 1957

sektorinjohtaja, Sähkö ja lämpö,
Fortum Oyj
erovuorossa 2003

Matti Kyytsönen, s. 1949

toimitusjohtaja, ISS Suomi Oy
erovuorossa 2005

Jere Lahti, s. 1943

vuorineuvos
erovuorossa 2003

Lauri Lyly, s. 1953

puheenjohtaja,
Sähköalojen ammattiliitto ry
erovuorossa 2004

Pentti Nieminen, s. 1941

toimitusjohtaja, Linkosuo Oy
erovuorossa 2004

Antti Norrlin, s. 1963

konsernijohtaja,
Koiviston Auto -yhtymä
erovuorossa 2004

Hannu Penttilä, s. 1953

toimitusjohtaja, Stockmann Oyj Abp
erovuorossa 2005

Antti Piippo, s. 1947

perustaja ja pääosakas,
Elcoteq Network Oyj
erovuorossa 2004

Juha Rantanen, s. 1952

toimitusjohtaja, Ahlstrom Oyj
erovuorossa 2005

Antti Remes, s. 1947

toimitusjohtaja, Tradeka Group Oy
erovuorossa 2003

Helena Rissanen, s. 1949

II puheenjohtaja,
Toimihenkilöunioni TU ry
erovuorossa 2005

Hannu Roine, s. 1942

teollisuusneuvos, konsernijohtaja,
Isku-Yhtymä Oy
erovuorossa 2003

Christoffer Taxell, s. 1948

ministeri
Jäsenyys päättyi 26.5.2002.

Hallitus 14.2.2003

Puheenjohtaja
Georg Ehrnrooth, s. 1940
DI, vuorineuvos
erovuorossa 2004
Wärtsilä Oyj Abp:n, Sampo Oyj:n, Oy Karl Fazer Ab:n, Sandvik AB:n ja Nokia Oyj:n hallitusten jäsen, Assa Abloy AB:n hallituksen puheenjohtaja ja Rautaruukki Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja.

Varapuheenjohtaja
Mikko Kivimäki, s. 1939
varatuomari, vuorineuvos
Rautaruukki Oyj:n toimitusjohtaja
erovuorossa 2004
Rautaruukki Oyj:n hallituksen jäsen, Metso Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja, Teolisuuden ja Työnantajain Keskusliiton ja YIT-Yhtymä Oyj:n hallitusten jäsen, Metalliteollisuuden Keskusliiton hallituksen ja työvaliokunnan jäsen sekä Merenkulkulaitoksen johtokunnan puheenjohtaja.

Varapuheenjohtaja
Mikko Mäenpää, s. 1954
OTK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n puheenjohtaja
erovuorossa 2003
Talousneuvoston jäsen, Työttömyysvakuutusrahaston hallintoneuvoston jäsen, Koulutusrahaston hallintoneuvoston puheenjohtaja, Eläketurvakeskuksen edustajiston jäsen, Suomi 2015 -neuvottelukunnan jäsen, Päättäjien Metsäakatemian neuvottelukunnan jäsen, Työasiain neuvottelukunnan jäsen, Pohjan Ammatillisen Yhteisjärjestön hallituksen jäsen, Euroopan Ammatillisen Yhteisjärjestön hallituksen jäsen ja TUAC:n hallintokomitean jäsen.

Markku Jokinen, s. 1949
Sievin Jalkine Oy:n, Sievi Marketing Oy:n ja Sievi Tools Oy:n toimitusjohtaja
erovuorossa 2004
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton edustajiston ja PKT-valtuuskunnan, Puolustaloudellisen suunnittelukunnan vaatetuspoolin nahka- ja kenkäosaston ja Työnantajain yleisen ryhmän jäsen, Sievi AB:n, Sievi GmbH:n, Lapuan Nahka Oy:n ja Kiinteistö Oy Sievin Hirvipoikien hallitusten puheenjohtaja, Kiinteistö Oy Kenkäkankaan hallituksen varapuheenjohtaja, Kenkä- ja nahkateollisuus ry:n, Sievin Jalkine Oy:n ja Sievi Marketing Oy:n hallitusten jäsen, Sievin kunnan hallituksen varajäsen ja Sievin Osuuspankin hallintoneuvoston jäsen.

Erkki Kangasniemi, s. 1945
kouluneuvos, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n puheenjohtaja
erovuorossa 2004
Akavan 1. varapuheenjohtaja ja Akavan julkisen sektorin neuvottelujärjestön Akava-JS:n puheenjohtaja, Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan, Koulutus- ja erorahaston ja Okopankki Oyj:n hallintoneuvostojen jäsen ja VVO-yhtymän hallituksen jäsen.

Lasse Laatonen, s. 1950
OTK, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton johtaja
erovuorossa 2003
Eläketurvakeskuksen, LEL Työeläkekassan ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallitusten jäsen, Kansaneläkelaitoksen hallituksen varapuheenjohtaja ja työministeriön työasiainneuvoston varajäsen.

Jarmo Lähtenmäki, s. 1957
OTK, Paperiliitto ry:n puheenjohtaja
erovuorossa 2005
Osuuspankkien Keskuspankki Oyj:n ja Okopankki Oyj:n hallintoneuvostojen jäsen, Koulutus- ja erorahaston hallintoneuvoston varapuheenjohtaja ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n hallituksen jäsen.

Arto Ojala, s. 1944
VTM, Palvelutyönantajat ry:n toimitusjohtaja
erovuorossa 2005
Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen johtokunnan jäsen, Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA:n työvaliokunnan jäsen, Johtamistaidon Opisto JTO:n hallituksen ja työvaliokunnan jäsen, Talousneuvoston jäsen, Työasiainneuvoston jäsen, Työttömyysvakuutusrahaston johtokunnan jäsen, Veronmaksajain Keskusliiton hallituksen puheenjohtaja ja UNICE:n Executive Committeeen jäsen.

Kari O. Sohlberg, s. 1940
KTM, vuorineuvos
erovuorossa 2005
Perlos Oyj:n hallituksen puheenjohtaja, Oy G. W. Sohlberg Ab:n hallituksen jäsen, Suomen Messut Osuuskunnan, ADR-Haapää Oy:n ja Maanpuolustuksen tuki ry:n hallitusten puheenjohtaja.

Björn Wahlroos, s. 1952
KTT, Sampo Oyj:n konsernihoitaja
erovuorossa 2005
Sampo Oyj:n hallituksen jäsen.

Paavo Pitkänen, s. 1942
FM, Varma-Sammon toimitusjohtaja
erovuorossa 2003
Stora Enso Oyj:n, Wärtsilä Oyj Abp:n ja
Sampo Oyj:n hallitusten jäsen, Työeläkeva-
kuuttajat TELA ry:n hallituksen puheenjoh-
taja ja Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskus-
liiton hallituksen jäsen.

Markku Hyvärinen, s. 1948
Varma-Sammon varatoimitusjohtaja
erovuorossa 2003
IfSkadeförsäkring Holding AB:n (publ) hal-
lituksen jäsen, Keskinäisen Vakuutusyhtiön
Kalevan hallituksen varapuheenjohtaja ja
Finnair Oyj:n hallintoneuvoston puheenjoh-
taja.

Varajäsenet:

Mikko Ketonen, s. 1945
ekonomi, TS-Yhtymä Oy:n hallituksen
puheenjohtaja
erovuorossa 2004
Ruotsin konsuli Turussa, Keskuskauppaka-
marin hallituksen jäsen, Turun Kauppakor-
keakoulun Tukisäätiön puheenjohtaja ja
Turun Kauppakamarin varapuheenjohtaja.

Janne Metsämäki, s. 1960
OTK, Suomen Ammattiliittojen Keskus-
järjestö SAK ry:n lakimies
erovuorossa 2004
Työttömyysvakuutusrahaston johtokunnan
jäsen, Työsuojelurahaston ja LEL Työeläke-
kassan hallitusten jäsen ja Eläketurvakeskuk-
sen hallituksen varajäsen.

Timo Poranen, s. 1943
DI, Metsäteollisuus ry:n toimitusjohtaja
erovuorossa 2004
Johtamistaidon Opisto JTO:n, KCI Kone-
cranes International Oyj:n, Teknillisen kor-
keakoulun ja Wood Focus Oy:n hallitusten
jäsen, Suomen Messut Osuuskunnan hallin-
toneuvoston jäsen, CEPI:n (Confederation of European Paper
Industries) Association Directors' Committeeen puheenjohtaja,
Kansainvälisen kauppakamarin Suomen osaston johtokunnan
jäsen, Suomalais-ruotsalaisen Kauppakamarin valtuuskunnan
jäsen ja Ratahallintokeskuksen johtokunnan puheenjohtaja.

Sihteeri

Tuula Kallio, s. 1961
varatuomari
Varma-Sammon yhtiölakimies

Tilintarkastajat

Mauri Palvi, s. 1951
TTM, KHT
Yhtiön valvontatilintarkastaja

Mikael Leskinen, s. 1949
dipl. ekon., KHT

Varatilintarkastajat

KPMG Wideri Oy Ab

Paula Pasanen, s. 1955
KTM, KHT

Neuvottelukunnat

Varma-Sampo edistää yhteiskunnallista vuorovaikutusta tekemällä yhteistyötä tärkeiden sidosryhmien kanssa. Yhtiössä kokoontuu kolme neuvottelukuntaa: eläkeasiain neuvottelukunta, vakuutettujen neuvottelukunta sekä yrittäjien ja työnantajien neuvottelukunta.

Eläkeasiain neuvottelukunta on Varma-Sammon ja työmarkkinajärjestöjen välinen yhteistyöelin, joka muun muassa antaa yhtiölle suosituksia työeläkelakien mukaisia työkyvyttömyyseläkkeitä ja yksilöllisiä varhaiseläkkeitä koskevissa asioissa. Neuvottelukuntaan kuuluu kahdeksan yhtiön hallituksen nimittämää jäsentä. Kaksi jäsenistä on Varma-Sammon edustajia: heistä toinen toimii neuvottelukunnan puheenjohtajana ja toinen varapuheenjohtajana. Neuvottelukunnan toimintaan osallistuu lisäksi kaksi muuta yhtiön edustajaa.

Puheenjohtaja

Markku Hyvärinen, varatoimitusjohtaja, Varma-Sampo

Varapuheenjohtaja

professori **Sakari Tola**, ylilääkäri, Varma-Sampo

Jouko Ahonen, Paperiliitto ry:n pääsihteeri

Lasse Laatonen, johtaja, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto

Sinikka Näätasaari, sosiaalipoliittinen sihteeri, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Irma Pahlman, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n lakimies

Anja Uljas, kehitysjohtaja, Suomen Ekonomiliitto – Finlands Ekonomförbund – SEFE ry

Riitta Wärn, työvoimapolitiittinen asiamies, Palvelutyönantajat ry

Lisäksi toimintaan osallistuvat Varma-Sammosta:

Kari Ahtiainen, ratkaisuasiantuntija

Ilkka Kohonen, johtaja

Vakuutettujen neuvottelukunta on Varma-Sammon ja TEL-vakuutettujen välinen neuvoa-antava yhteistyöelin, jonka tavoitteena on edistää yhtiön ja palkansaajien välistä yhteistyötä ja tiedonvälitystä. Neuvottelukunta muun muassa välittää palkansaajien eläkeasioiden hoitamisen kannalta merkittävää tietoa työoloista ja niissä tapahtuvista muutoksista. Toisaalta Varma-Sampo antaa neuvottelukunnan jäsenille tietoa toiminnastaan ja ajankohtaisista työeläkevakuutusasioista. Neuvottelukuntaan kuuluu 28 Varma-Sammossa vakuutetun yrityksen tai yhteisön edustajaa, jotka yhtiön hallitus on nimittänyt keskeisten palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen esityksestä.

Puheenjohtaja

Seppo Räikkönen, Imatra Steel Oy Ab
STTK

Varapuheenjohtaja

Vesa Hirvonen, Outokumpu Oyj
Akava

Akavan edustajat

Kari Halme, Stora Enso Oyj

Jouko Horttanainen, UPM-Kymmene Oyj

Kristiina Inberg-Rauhanen, Kesko Oyj

Kauko Koskinen, Jaakko Pöyry Group Oyj

Erika Salmela, ABB Industry Oy

SAK:n edustajat

Markku Björn, Sokotel Oy

Ellen Helo, Tradeka Group Oy

Risto Kärkkäinen, UPM-Kymmene Oyj

Arja Launamo, Fazer Suklaa Oy

Hannu Paronen, Vierumäen Teollisuus Oy

Eero Pennanen, Abloy Oy

Erkki Ruotsalainen, Imatra Steel Oy Ab

Seppo Räsänen, Savon Sanomat Oy

Kari Virtanen, Koiviston Auto Oy

Kari Ylikauppila, Fortum Oyj

Simo Virolainen, Honkarakenne Oyj

Timo Virtanen, Metsä Tissue Oyj

STTK:n edustajat

Pirkko Kalttonen, Stora Enso Oyj
Matti Kangas, TietoEnator Oyj
Pauli Karhu, Wärtsilä Oyj Abp
Tarja Nyman, Fazer Leipomot Oy, Oululainen
Esko Paunonen, Andritz Oy
Sirkka Schenk, Matkahuolto Oy
Marika Siren, If Vahinkovakuutusyhtiö Oy
Leo Suokas, UPM-Kymmene Oyj
Pekka Teinilä, TS-Yhtymä Oy

Yrittäjien ja työnantajien neuvottelukunta on Varma-Sammon ja yhtiöstä eläkevakuutuksensa ottaneiden yrittäjien ja työnantajien välinen neuvoa-antava yhteistyöelin. Sen tarkoituksena on edistää yhtiön ja siltä työeläkevakuutuksensa ottaneiden välistä yhteistyötä ja tiedonvälitystä. Neuvottelukuntaan kuuluu enintään 40 jäsentä, jotka Varma-Sammon hallitus nimittää työnantajien ja yrittäjien edustajista. Neuvottelukunta kokoontuu puheenjohtajan tai Varma-Sammon toimitusjohtajan kutsusta.

Puheenjohtaja

Antero Ikäheimo, teollisuusneuvos,
Lappset Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Erkki Solja, toimitusjohtaja, Kiilto Oy

Harri Broman, toimitusjohtaja, Broman Group Oy
Markku Haavisto, toimitusjohtaja, Connex Finland Oy
Tom Hakalax, hallituksen puheenjohtaja, PKC Group Oyj
Kim Hanslin, toimitusjohtaja, Tiimari Oyj
Jukka Hyryläinen, toimitusjohtaja, Katko Oy Konerauta
Martti Jalonen, kauppaneuvos, toimitusjohtaja,
Länsiauto Oy ja Auto-Jalonen Oy
Pekka Kauranen, hallintojohtaja, Suomen Kansallisooppera
Mika Kiljunen, toimitusjohtaja,
Matkatoimisto KohdematkatKaleva Oy
Jari Kokkonen, apteekkari, Yliopiston Apteekki
Timo U. Korhonen, toimitusjohtaja, NCC Rakennus Oy

Martti Lappalainen, toimitusjohtaja, Suur-Savon Sähkö Oy
Matti Lappalainen, toimitusjohtaja, Vaasan & Vaasan Oy
Antti Lemmetyinen, johtaja,
Helsingin Diakonissalaitoksen Säätiö

Jussi Länsiö

Timo Miettinen, hallituksen puheenjohtaja, Ensto Capital Oy
Kalervo Nieminen, toimitusjohtaja, Nostokonepalvelu Oy
Jari Ollila, toimitusjohtaja, Purso Oy
Jukka Ottela, toimitusjohtaja, Esan Kirjapaino Oy
Ahti Paananen, toimitusjohtaja, Viitapuu Oy
Simo Parhankangas, toimitusjohtaja, Close Control Oy
Antti Reenpää, toimitusjohtaja, Otava Kustannusosakeyhtiö
Tuomo Räsänen, toimitusjohtaja, Carel Capital Oy
hallituksen puheenjohtaja, Markantalo Oy
Mauri Saarelainen, toimitusjohtaja, Honkarakenne Oyj
Seppo Saarelainen, toimitusjohtaja, Betonimestarit Oy
Teuvo Salminen, varatoimitusjohtaja, Jaakko Pöyry Group Oyj
Risto Salo, toimitusjohtaja, Hollming Oy
Ralf Sandström, toimitusjohtaja, Restel Oy
Juha Silvanto, toimitusjohtaja, Steveco Oy
Saara Sinivuori, toimitusjohtaja, Aleksin Ravintolat Oy
Heikki Takamäki, toimitusjohtaja,
Heikki Takamäki Oy, Rauta-Otra Nekala
Jorma Takanen, toimitusjohtaja, Scanfil Oyj
Reino Uusitalo, toimitusjohtaja, Pyroll Oy
Jorma Wiitakorpi, toimitusjohtaja, Patria Industries Oyj
Juha Vine, hallituksen puheenjohtaja,
Groveswing Oy, Solepex Oy
Antti Värtelä, toimitusjohtaja, Falck Security Oy
Heikki Väänänen, teollisuusneuvos,
hallituksen puheenjohtaja, Karelia Yhtymä Oyj
Kaija Ward, hallituksen puheenjohtaja, Eurokangas Oy
Pertti Yliniemi, hallituksen puheenjohtaja, Olostunturi Oy

Johto

Toimitusjohtaja
Paavo Pitkänen, s. 1942

Varatoimitusjohtaja,
toimitusjohtajan sijainen
Markku Hyvärinen, s. 1948
eläkepalvelut ja esikunta

Varatoimitusjohtaja
Matti Niemi, s. 1947
suurkonsernipalvelut

Sakari Aaltonen, s. 1952
hallinto ja tietohallinto

Ilkka Kohonen, s. 1945
eläkepalvelut

Jorma Leinonen, s. 1946
sijoitustoiminto

Jouko Oksanen, s. 1951
taloushallinto

Hannu Tarvonen, s. 1952
asiakas- ja vakuutuspalvelut

Vakuutusmatemaatikko
Pasi Mustonen, s. 1964

Ylilääkäri
professori **Sakari Tola**, s. 1946

Asiantuntijalääkärit
Mari Antti-Poika, s. 1946

Per-Henrik Groop, s. 1956

Juhani Juntunen, s. 1943

Matti Klockars, s. 1940

Heikki Nikkilä, s. 1955

Pekka Palin, s. 1950

Ritva-Liisa Peltomäki, s. 1953

Henrik Riska, s. 1945

Johtoryhmään kuuluvat Sakari Aaltonen (edessä vas.), Markku Hyvärinen, sihteeri Erkki Rajaniemi, Paavo Pitkänen, henkilöstön edustaja Merja Haikonen, Ilkka Kohonen (takana vas.), Hannu Tarvonen, Jorma Leinonen, Matti Niemi ja Jouko Oksanen.

Muu johto

Ari Anttonen, s. 1962
yhteysjohtaja, suurkonserniyhteydet

Carina Geber-Teir, s. 1972
viestintäjohtaja

Ralf Joutsenlahti, s. 1953
yhteysjohtaja, yritysasiakasyhteydet

Eija Kaipainen-Perттula, s. 1958
vakuutusjohtaja

Jorma Kuokkanen, s. 1953
sijoitusjohtaja, kiinteistöt, asiakas-
rahoitus ja perintä

Petri Kuusisto, s. 1964
sijoitusjohtaja, pääomamarkkinat

Taisto Lassila, s. 1940
aktuaarijohtaja

Veikko Loukola, s. 1943
projektijohtaja

Heikki Malin, s. 1944
yhteysjohtaja, yhteiskuntasuhteet

Irmeli Otava-Keskinen, s. 1950
tietohallintojohtaja

Erkki Rajaniemi, s. 1959
lakiasiainjohtaja

Jukka Ruuth, s. 1962
tarkastusjohtaja, sisäinen tarkastus

Vuoden 2002 tapahtumia

Tammikuu

Varma-Sampo myi omistamansa SV Benefic Oy:n osakkeet Silta Oy:lle. Henkilöstöhallinto- ja eläkelaitospalvelujen tuottamiseen erikoistunut Silta toimii yhteistyössä Varma-Sammon kanssa.

Varma-Sampo kevensi Sampo-omistustaan. Kaupan arvo oli noin 173 miljoonaa euroa, ja myydyt osakkeet vastasivat 3,6 prosenttia Sampo Oyj:n osakekannasta. Kaupan jälkeen Varma-Sampo tytäryhtiöineen omisti Sammon osakekannasta 8,9 prosenttia.

Varma-Sammon hallitus nimitti Jorma Leinosen yhtiön sijoitustoiminnasta vastaavaksi johtajaksi.

Helmikuu

Varma-Sampo julkisti vuoden 2001 tuloksensa 21.2.2002.

Turussa avattiin 600 auton parkkihalli P-Louhi. Parkkihallin omistaa Kiinteistö Oy P-Turkuparkki, jonka omistus jakaantuu puoliksi Varma-Sammon ja Rakennus Oy Lemminkäisen kesken.

Huhtikuu

Varsinainen yhtiökokous vahvisti 19.4. Varma-Sammon tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle. Yhtiökokous päätti myös tytäryhtiö Unsa Oy:n sulauttamisesta Varma-Sampoon.

Varma-Sampo lisäsi omistustaan Tampereen Kiinteistö Invest Oy:ssä 99,6 prosenttiin.

Varma-Sampo ryhtyi tukemaan Nuorten Ystävät -säätiön rahoittamaa ja Nuorten Ystävät ry:n Oulun seudulla toteuttamaa PulloPois!-projektia, jossa puututaan yhteistyössä viranomaisten kanssa lasten ja nuorten päihitteiden ongelmakäyttöön sekä pyritään vaikuttamaan vanhempien asenteisiin.

Kesäkuu

Tasavallan Presidentti myönsi Varma-Sammon ylläkärrille Sakari Tolalle professorin arvonimen.

Varma-Sampo lähetti ikäluokkalaskelman eli eläkearvion noin 38 000 TEL-vakuutetuilleen.

Elokuu

Varma-Sampo julkisti 15.8. osavuosiraportin yhtiön toiminnasta ja tuloksesta tammi-kesäkuussa. Yhtiön vakavaraisuutta mittaava toimintapääoma oli 2 452 miljoonaa euroa ja edelleen kaksinkertainen vakavaraisuusrajan nähden.

Varma-Sampo julkisti selvityksen, jossa kartoitettiin tekijöitä, jotka tukevat 65-vuotiaaksi työskennelleiden työssä jaksamista.

Varma-Sampo esitteli asiakasyritysten työhyvinvoinnin edistämiseen kehittämänsä ohjelman nimeltä Evita-mentorointi.

Syyskuu

Varma-Sammon toimitusjohtaja Paavo Pitkänen kommentoi työeläkeuudistusta 11.9. Vaasassa pitämässään puheessa. Hän totesi, että tavoitteena oli sopeuttaa järjestelmää muuttuneisiin työolosuhteisiin ja kannustaa työntekijöitä jatkamaan työssä nykyistä kauemmin. Samalla uudistus lisää ihmisten valinnan vapautta.

Lokakuu

Varma-Sampo kertoi, että yhtiöön siirtyy niin kutsutun siirtoliikkeen seurauksena noin 700 yrityksen TEL-vakuutus ja noin 900 yrittäjän YEL-vakuutus. Yhtiön noin 39 prosentin TEL-markkinaosuus pieneni noin 0,15 prosenttiyksikköä.

Varma-Sampo ja Sampo-konserni ulkoistivat kiinteistöomaisuutensa hoitopalvelut yhdessä omistamaansa Kiinteistövarmaan, joka tarjoaa vastaavat palvelut myös IfVahinkovakuutukselle ja Kalevalle. Kiinteistövarma Oy (nykyisin Ovenia Oy) vastaa yhtiöiden kiinteistösijoituskannan vuokraamisesta, ylläpidosta ja rakennuttamisesta.

Kiinteistövarma Oy:n (nykyisin Ovenia Oy) osakkaat ja Kapiteeli Oy sopivat kiinteistöhoitotoimintojensa yhdistämisestä 1.1.2003 mennessä. Uusi yhtiö hoitaa tasearvoltaan 4,5 miljardin euron kiinteistöomaisuutta.

Marraskuu

Varma-Sampo järjesti jokasyksyiset TEL-päivät Kuopiossa, Oulussa, Turussa, Tampereella, Lahdessa ja Helsingissä. Koulutuspäiville osallistui noin 1 200 asiakasyritysten edustajaa.

Joulukuu

Varma-Sammon hallintoneuvosto valitsi hallituksen ero- vuoroiset jäsenet Jarmo Lähteenmäen, Arto Ojalan, Kari O. Sohlbergin ja Björn Wahlroosin uudelle toimikaudelle.

Varma-Sampo avasi uuden, tunnistautumista edellyttävän verkkopalvelun vakuutetuille. varma-sampo.fi-vakuutettu-palvelussa työntekijät ja yrittäjät voivat laskea arvion vanhuuseläkkeestään ja varhennetusta vanhuuseläkkeestään.

Varma-Sampo-lehti on asiakaslehti, joka sisältää ajankohtaista asiaa sosiaalipolitiikasta, työeläkevakuuttamisesta ja työhyvinvoinnista. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Ruotsiksi lehti ilmestyy kahdesti vuodessa.

Eläkehorisontti on TEL-vakuutetuille suunnattu lehti, joka sisältää tietoa eläketurvasta ja työssä jaksamisesta.

Alkuvuodesta 2003 ilmestyi 10 eläke-etuuksia esittelevää esitettä. Niiden aiheina olivat muun muassa työeläkekuntoutus, yksilöllinen varhaiseläke, osa-aikaeläke, työkyvyttömyyseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke, perhe-eläke ja eläkeuudistus.

TEL-vakuutusopas tarjoaa ajantasaista tietoa työntekijän ja **YEL-vakuutusopas** yrittäjän lakisääteisestä eläkevakuuttamisesta ja vakuutusmaksuista.

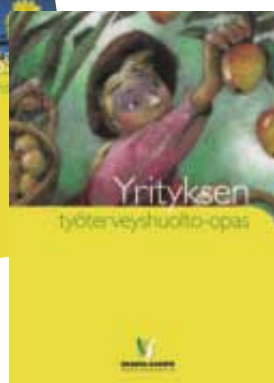
Työnantajien lakisääteisen **TEL-vuosi-ilmoituksen** tekemisestä kertova opas ilmestyi joulukuussa 2002.

Tunnista ajoissa stressi ja uupuminen -opas käsittelee työn merkitystä, stressin ja uupumisen tunnistamista sekä työhön palaamista sairausloman jälkeen. Suositusta oppaasta on teetetty kaksi lisäpainosta.

Yrityksen työterveyshuolto-opas käsittelee vuonna 2002 uudistunutta työterveyshuoltolakia. Se valottaa uuden lain tuomia näkökulmia erityisesti henkilöstön työhyvinvoinnin kannalta ja antaa yrityksille käytännön vihjeitä työterveyshuollon kehittämiseen.

Toimeentuloturva-kirja on koko suomalaisen sosiaaliturvan kattava tiivis tietopaketti. Se esittelee sosiaaliturvaedut käytännönläheisesti elämäntilanteiden mukaan. Vuoden 2003 kirja ilmestyy huhtikuussa.

Julkaisuja voi lukea, tulostaa ja tilata verkko-osoitteessa www.varma-sampo.fi.

Arvostusero

Omaisuuuden käyvän arvon ja kirjanpitoarvon välinen ero, joka sisältyy yhtiön toimintapääomaan. Arvostuserojen muutos on osa yhtiön sijoitustoiminnan tulosta.

Asiakashyvyys

Ositetusta lisävakuutusvastuusta vakuutuksenottajille annettava maksunallennus.

Hoitokustannusosa

Vakuutusmaksuun sisältyvä osa, jolla katetaan työeläkeyhtiön kokonaisliikekulut lukuun ottamatta sijoitustoiminnan hoitokuluja sekä työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja.

Hoitokustannustulos

Vakuutusmaksun hoitokustannusosa vähennettynä yhtiön kokonaisliikekuluilla lukuun ottamatta sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja. Toiminnan tehokkuutta mitataan prosenttiluvulla, joka kertoo, paljonko maksun hoitokustannusosasta on käytetty. Mitä pienempi luku on, sitä tehokkaampaa toiminta on.

Kannansiirtosaaminen

Eläke-Kansan konkurssista aiheutunut, vielä jäljellä oleva katevajaus, joka koostuu yhteisvastuusaamisesta sekä saamisesta Eläke-Kansan erityiseltä selvityspesältä.

Katettava vastuuvélka

Vakuutustekninen vastuuvélka lisättyinä vastuunjakoon ja vakuutuksenottajille olevilla veloilla ja vähennettynä yrittäjien eläkevakuutuksen vakuutusmaksuvastuulla.

Liikevaihto

Vakuutusmaksutulo ennen luottotappioiden ja jälleenvakuuttajien osuuden vähentämistä lisättyinä sijoitustoiminnan tuotoilla, muilla tuotoilla ja myynnin yhteydessä realisoituneilla tuloutetuilla arvonkorotuksilla.

Ositettu lisävakuutusvastuu

Vakuutusmaksuvastuun vakuutuskohtaisesti ositettu osa, johon on siirretty työeläkeyhtiön vakavaraisuusaseman perusteella osa sijoitustoiminnan tuloksesta ja hoitokustannustuloksesta käytettäväksi asiakashyvytyksiin.

Osittamaton lisävakuutusvastuu

Vakuutusmaksuvastuun osa, joka luetaan osaksi työeläkeyhtiön toimintapääomaa eli vakavaraisuutta. Osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen siirretään loput (ks. ositettu lisävakuutusvastuu) sijoitustoiminnan ja hoitokustannusliikkeen tuloksista, ja se toimii puskurina sijoitusten arvojen heilahtelujen varalle.

Sijoitustoiminnan tulos

Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen nettotuotto lisättyinä arvostuserojen muutoksella sekä tuloslaskelman muihin eriin sisältyvillä koroilla ja vähennettynä vastuuvélan korkovaatimuksella.

Tasoiusvastuu

Korvausvastuuseen sisältyvä, riskiliikkeen tuloksista kertynyt yhtiökohtainen puskuri, jolla varaudutaan riskiliikkeen tuloksen heilahteluihin.

Tavoitevyöhyke ks. vakavaraisuusvaatimukset

Toimintapääoma

Työeläkeyhtiön nettovarallisuus, joka saadaan vähentämällä käypään arvoon arvostetuista varoista yhtiön velat. Toimintapääoma koostuu omasta pääomasta, tilinpäätössiirtojen kertymästä, arvostuseroista ja osittamattomasta lisävakuutusvastuusta.

Vakavaraisuusvaatimukset

Vakavaraisuus- eli toimintapääomavaatimukset perustuvat vastuuvélan katteena olevien sijoitusten riskipitoisuuteen, ja ne suhteutetaan yleensä vastuuvélan määrään.

Vakavaraisuusvaatimusten perussuure on vakavaraisuusraja, jonka perusteella määritellään toimintapääoman vähimmäismäärä ja tavoitevyöhyke. Toimintapääoman vähimmäismäärä on kaksi kolmasosaa vakavaraisuusrajasta. Tavoitevyöhykkeen alaraja on vakavaraisuusrajan kaksinkertainen määrä ja ylärajana sen nelinkertainen määrä.

Vakuutusliikkeen tulos

Yhtiön vastuulla oleva vakuutusliikkeen tulos tarkoittaa vakuutusmaksujen ja maksettujen korvausten erotusta. Vakuutusliikkeen positiivinen tulos kasvattaa tasoiusvastuuta ja negatiivinen tulos vähentää sitä.

Vakuutustekninen vastuuvélka

Koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Vakuutusmaksuvastuulla tarkoitetaan tulevaisuudessa alkavien eläkkeiden tilivuoden loppuun mennessä kertyneiden rahastoitujen osien pääoma-arvoa. Lisäksi siihen sisältyy ositettu ja osittamaton lisävakuutusvastuu. Korvausvastuulla tarkoitetaan jo sattuneista eläketapauksista tulevaisuudessa maksettavien eläkkeiden rahastoituneiden osien pääoma-arvoa. Siihen luetaan myös tasoiusvastuu.

Vastuuvélan tuottovaatimus

Vastuuvélan katteena olevien sijoitusten tuottovaatimus, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkeyhtiöiden hakemuksesta. Tuottovaatimus määräytyy pääosin niin sanotun laskuperustekorona mukaan, joka oli vuonna 2002 5,25 prosenttia.

Yhteystietoja

Puhelinvaihte	010 515 13	Asiakasrahoitus	010 514 5065
Valtakunnallisiin palvelunumeroihin voi soittaa kaikkialta Suomesta paikallispuhelun hinnalla.		<i>asiakasrahoitus@varma-sampo.fi</i>	
Postiosoite PL 1, 00098 Varma-Sampo Käyntiosoite ja kotipaikka Annankatu 18, Helsinki Y-tunnus 0533297-9		Perintä ja maksuaikasoimukset	010 514 5049
		Toimitilavuokraus	010 514 3223
TEL-vakuutukset ja -maksut	010 514 4939	Vakuutettujen palvelut	
<i>tel@varma-sampo.fi</i>		• eläkeneuvonta ja ennakkolaskelmat	010 514 7007
• rajanveto: TEL, YEL, LEL vai TaEL		<i>neuvontapalvelut@varma-sampo.fi</i>	
• TEL-palkka		<i>vakuutettu.varma-sampo.fi</i>	
• palkkasumman muutokset		• työeläkekuntoutus	010 514 7021
• vuosilaskelmat		<i>vs.kuntoutus@varma-sampo.fi</i>	
• vakuutuslaskelmat yrityksen muutostilanteessa		• eläkkeiden maksaminen	010 514 4861
• varma-sampo.fi-kansioneuvonta	010 514 6799	<i>elakkeenmaksu@varma-sampo.fi</i>	
• omavastuusuudet, työkyvyttömyys- ja	010 514 6840		
työttömyystarkistusmaksut		Eläkehakemukset ja -ratkaisut	
YEL-vakuutukset ja -maksut	010 514 4941	<i>vs.hakemuskasittely@varma-sampo.fi</i>	
<i>yel@varma-sampo.fi</i>		• vanhuuseläke, perhe-eläke,	
• rajanveto ja soveltamisasiat:		työttömyyseläke, osa-aikaeläke	010 514 7031
yrittäjä vai työsuhte (YEL/TEL, TaEL, LEL)		– yritykset	010 514 7022
• YEL-työtulo		– säätiöt	010 514 7023
• YEL-vakuutusmaksut		– kansainväliset eläkkeet	010 514 7030
• muutosilmoitukset			
• varma-sampo.fi-kansioneuvonta		• yksilöllinen varhaiseläke ja	
TEL- ja YEL-lisäeläkevakuutukset	010 514 4827	työkyvyttömyyseläke	010 514 7010
Ulkomaantöiden vakuuttaminen	010 514 4823	Verkkopalvelun tekninen tuki	020 555 7500
<i>international@varma-sampo.fi</i>	010 514 6838	<i>asiakastuki@octel.fi</i>	
	010 514 6759		
	010 514 6895	Viestintä	010 514 5033
Evita, työhyvinvointi	010 514 7020	<i>viestinta@varma-sampo.fi</i>	
<i>evita@varma-sampo.fi</i>		Esite- ja lomaketilaukset	010 514 5025
Asiakashyötykset	010 514 4642	<i>www.varma-sampo.fi</i>	

www.varma-sampo.fi

Taitto	Graphic Design Studio Oy Ab
Valokuvat	Markku Ojala, Kaius Hedenström
Kirjapaino	Frenckellin Kirjapaino Oy
Paperit	Kansi Oriënt Feutre Jasmin 300 g sisäsviivut Galerie Art Silk 150 g

www.varma-sampo.fi

